

דבר העורכת

גיליון "מין" של מאזנים נולד כרעיון לפני ה-7 באוקטובר, מתוך דימוי חזותי: מפגש ברישום של האמן רוני חג'ג', המופיע על כריכת הגיליון, הציג ספק פנטזיה ספק סיוט על מין ומיניות, וגרם לי לשאול את עצמי, איך ייתכן שלאחר כל כך הרבה שנות פעילות של כתב העת, עדיין לא הקדשנו גיליון של מאזנים לאחד הכוחות המניעים – ולפעמים גם המשבשים – של העולם?

האמירה כי הגיליון נהגה לפני ה-7 באוקטובר עלולה לרמוז על איזו נימה של אפולוגטיקה מצידה של העורכת שבחרה לפרסם גיליון על מין בעיתות מלחמה, בזמן שבו בני אדם נהרגים, מעונים ומוחזקים בשבי, מאבדים משפחות ובתים. ובכל זאת, אין כאן התנצלות; לא רק משום ש"חשוב" לעסוק במין כדי "להיאחו בחיים" או "לשמור על אופטימיות" בזמני משבר, אלא גם משום שהמין עצמו מגלם בתוכו לא רק את קוטב החיים, העונג וההנאה אלא גם את יצר המוות, האיון וההתכלות, כפי שכבר נכתב ונאמר כה רבות. למעשה, המין יכול להפוך בעצמו לאזור מלחמה של ממש, בין אם ביחסים האינטימיים, בתוך קשרים שנעכרו ושינו את מסלולם, ובין אם בספרה הפוליטית הפולשת אל תוך היחסים האינטימיים, כמכשיר של שליטה, וכאמצעי לזרוע אימה וחורבן, והרי תזכורת מפלצתית במיוחד לעניין הזה קיבלנו שוב בעקבות ה-7 באוקטובר.

"אין יחסי מין!" (או: "אין יחס מיני") הכריז הפסיכואנליטיקאי הנודע ז'אק לאקאן באחת מאמירותיו הזכורות ביותר, ורמז לחוסר האפשרות של השפה לבטא את ההדדיות של המפגש בין סובייקט לסובייקט, זה שהמפגש המיני לכאורה אמור לבטא. ובכל זאת, הסופרים, המשוררים והמסאים המשתתפים בגיליון "מין" של מאזנים מנסים נואשות לייצר שפה כדי לגעת במין, על חוסר האפשרות שלו בימים הבלתי אפשריים האלה. אני רוצה להודות לענת עינרה, לעמרי חורש, לרינת שניידובר, לכרמית רוזן, לורד קופיץ, ליונתן פיין, לברוך יעקבי, לריטה קוגן, לשירז אפיק, לאלי הירש, לגיטית דהן, לדנה פלג, לאמילי מואטי, לאיה סומך, לנדיה אייזנר, לרות פוירשטיין, ליעל משעלי, למרים קוץ, לדורית זילברמן, לשלומית אהרוני ליר ולחנה הרציג. כל אחד מהם היה אמיץ מספיק, כן מספיק, כדי לצלול אל תוך האתגר של כתיבה על מין בתוך ימי מלחמה, כדי להביא את רגעי החסד של העונג וההתעלות והקרבה, וגם את רגעי השיבוש, האלימות והניצול לרעה.

אני מאחלת לכולם קריאה משמעותית!
שלכם,

תמר מרין, עורכת מאזנים

3	המיטה כרמית רוזן
8	החמישי ענת עינהר
12	הנער והבד עמרי חורש
16	הכובשת רינת שניידובר
22	שירים אלי הירש
24	שירים גיתית דהן
26	ארץ הגברים אמילי מואטי
28	אונו ואלי יונתן פיין
35	האָשם ריטה קוגן
39	בין מקומות בין הזמנים רות פוירשטיין
47	תלתלים ורד קופיץ
52	שירים איה סומך
58	ריקה נדיה אייזנר
59	שבע דקות בגן עדן יעל משעלי
	“הקול הנשי נשמע ברמה”: ספרות, קפיטליזם ומגדר עיון ב'הספר
	הלא נכון" מאת נועה ידלין, "ג'ונסון 38: נובלת נכלולי נדל"ך" מאת
64	אביביט משמרי ו"קנאת סופרות" מאת מאיה ערד חנה הרציג
71	ילדים צעצוע ברוך יעקבי
77	יד ענקות דנה ג. פלג
82	גרנג' טיים מרים קוץ
87	נעליים שירז אפיק
	שאלה של שם: המסע לייצוג נשים בשם אגודת הסופרות והסופרים העברים
91	בישראל דורית זילברמן ושלומית אהרוני ליר
100	משתתפי הגיליון

עורכת: תמר מרין / מועצת מערכת: יו"ר – ד"ר דורית זילברמן, ד"ר דנה אולמרט, ד"ר עודד וולקשטיין, ד"ר צילה זן-בר צור, פרופ' עירית קינן / יו"ר אגודת הסופרות והסופרים העברים בישראל: צביקה ניר גיליון מס' 5 / כרך צ"ז (שנה 97), כסלו תשפ"ד, דצמבר 2023

Literary Journal – Published by the Hebrew Writers Association in Israel,
6 Kaplan st., Tel Aviv 6473407, Israel

יוצא לאור על ידי אגודת הסופרות והסופרים העברים בישראל (ע"ר) בסיוע משרד התרבות והספורט
כתובת המערכת: בית הסופר על-שם שאול טשרניחובסקי, רחוב קפלן 6, תל-אביב 6473407
טל': 03-6953256 / פקס: 03-6916861 / דוא"ל: mozenayim@gmail.com
הגהה וניקוד: יעל ניר / עיצוב, סדר והפקה: סטודיו דור כהן / איור השער: רוני חג'ג'

המיטה כרמית רוזן

הם היו שלושה. עורך הדין היה ממושקף, גופו נוזל מתוך בגדיו. החבר היה נאה ממנו לאין שיעור, בחור יפה וגבוה, גרסה כחולת עיניים של עמר דיאב. בין שניהם עמד תאופיק עצמו, פניו מיוסרים.

שלושתם עמדו בפתח ונעצו בי עיניים, תאופיק לשיב רגע קצר.

הידקתי את אחיזתי ברנן, שעמד לצידי יציב מרוב מזג טוב, גבר שתרחישי אימה לאומניים מסרבים להשתקף בהילה שלו. "איפה נור?" מיהרתי לתבוע, פונה לתאופיק, מתעלמת כליל מהאחרים. האדרנלין הנוסק בדמי הבקיע את קולי גבוה, חורף באוזן. שמחתי שרני לא לבד. בבת אחת כל איבריי העגולים הפכו כבדים יותר. ככה ניתן לתבוע ג'נטלמניות, ידעתי, וחיפשתי עוד גוף אישה. כאילו גבות מרוטות וחזה מעוגל נוסף הם פתח הצלה. "נור לא באה," תאופיק ענה בסתמיות, עיניו עוד נודדות. דיבורו היה רהוט, מדוגמן. הוא פסע צעד קדימה וסימן לנו עם היד, בתנועה קטנה, קטנה מדי, הזמנה פנימה. עמר דיאב הצעיר ועורך־הדין הרך לקחו צעד לאחור, נדחקו רגע אל הצד, ואני מצאתי את עצמי מנתבת את רני ואותי לתוך הבית, האצבעות שלנו מחשקות אותנו. הדלת נטרקה.

ניטעתי במקומי במבואה. קופסת עוגיות השוקולד צ'יפס, שעצרנו בסופר כדי לקנות במיוחד, נהייתה לי כבדה ביד, מסורבלת כמו תותבת שלא חוברת לה יחזיו. הדירה הייתה שוממת בריקותה באור הלדים, שהבויק צללים כהים מפניהם של שלושת הגברים. הסלון רוקן מהספות אתמול, נזכרתי, לפי בקשתו של תאופיק. היה מוזר לעמוד נוכח הסלון שלנו כשהוא נעדר מעצמו. ככה זה כשעושים מבית מסחרה, חשבתני לעצמי, ומייד הרגשתי את לחיצת ידו של רני, מרגיעה, מזכירה, כולה השכרנו את הדירה. והנה גם בזה אנחנו נאורים, נתנו לערבים, לערבים נאורים מאיתנו, ככה לפחות סיפרנו לעצמנו כשהמתוכת תיארה לנו אותם ושפתייה נוטפות דבש: שניהם אך סיימו התמחות ברפואה. היא רופאת ילדים, והוא קרדיולוג מומחה. עוד רגע ינחתו מסיליקון ואלני, שם עשו את לימודיהם, היישר לדירת הכרמל הסוגה בשושנים שלנו.

"בבקשה, בואו לראות את המיטה." קולו של תאופיק היה יבש וסתמי, ולא רימו בכלום על רגישות ללב.

צעדנו במתווה המוכר של הבית שלנו. החלונות הופקרו לשמש בלי וילונות. ריח מתוק של חומרי ניקוי עמד. צעדינו היו צפודים, לא ארוכים מדי, לאורך המסדרון שהתרחב פתאום, עירום משטיח. שלושה צעדים ונגמר. ובסופו חדר השינה, ושם המיטה, צמודה לקיר ומראשותיה לאחור, הפוכה. מיטת כלולותינו.

תמה, בוהקת כלבנה. קרשי עץ אורן קורנים במרכזה, מספרים את המזרן החסר. בצד כתם קטן, אדום ובוהק של לק, שדימם כשבקבוק התנפץ מידי באיזה ריב.

על המיטה הזו אהבנו ברגעים מאירי עיניים, רכים, נפתחים כסדקים של אור בהוויה, ובה היינו מתנשפים, ועצומי עיניים ושוכחים מעצמנו גמרנו בה בצעקות מוחנקות, בהתחלה בגלל השכנים ואחר-כך כדי לא להעיר את הילדות, שאומנם לא הגיחו לעולם על המיטה הזאת, אבל הרעידו אותי בתוכה בצירי הלידה הראשונים, בסדר הטוב של אחרי הנישואים. ולתוכה התמוטטנו בסוף יום עבודה שהמשיך בבית בהשכבות המתישות, הבלתי-נגמרות, המרעילות מרוב תסכול. בה שכבנו, לא רק בחורף, חולים ורצוצים, ולפעמים חלו יחסינו, ושעות ארוכות היינו מפנים גב אל גב, עד שחזרנו לחזר זה אחר זה בעקשנות עקובת ייאוש. והמיטה שתקה תחתינו כשנפשותינו נקעו זו מזו בתדירות שנצטברה בספר החשבונות האלוהי מנגד למספר האורגזמות. המיטה נשאה את יפחות הבכי שלי ברגעים שלא אהבתי די ואת היללות החזרות ונשנות של ילדותינו, יללות שנצטרמו כל יום, ואת הפליטות התינוקיות שלהן ואת כתמי השתן הפתאומי שפכפך מגופיהן הקטנים ונספג בה לפעמים. והסדינים התאדמו כשהווסת שלי התפשטה שלא לפי מידות הפד, וחלחלו כתמי חלב גדולים מחולצת הפיז'מה, והיו גם נוזלי חיים נעלמים, מילים צבעוניות, ריחניות, שריחפו בלי הבל פה מתוך דפי הספרים שקראנו, לרוב כל אחד בצד שלו, ולעיתים רחוקות בקול באמת, מחפשים זה את עיני זה, שריד שביר מעמלנות הקריאה המשותפת שלנו בעידן של טרם הילדות. ולפעמים כתבתי בתוך המיטה בנייד המזהיר את הלילה מיילים זריזים, ואפילו פלרטוטים זעירים, פוזלים דרך הצ'ט, ומילות וידוי נוקבות ביומן המגמגם והתרגול היומי של הכרת תודה אשר חיברתי בו מילה למילה בחירוף נפש. המחשב, שהונח על המזרן לפעמים שלא בטובתו, הפך בווער, והפלאפונים בשטף המסרונים דלפו והדיפו עלינו קרינה כשהטענו אותם למראשותינו באי אכפתיות. והחלומות המעייזים שידרו תמונות ששוספו באכזריות על-ידי צווחות הילדות, כל אחת בתורה, והוליכו אותנו באמצע הלילה באין ברירה בצעדים סהרוריים את המסלול האהוב והשנוא כאחד עד החדר שלהן (עונשנו על כך שסירבנו להתמסר לאופנה של הלינה המשותפת), לא פעם שבתי למיטה כשגוף ילדי חם מהביל בחיקי.

"ישנה," החווה אליה תאופיק באצבעו והפטיר באדישות.

חישבתי קנינו את המיטה כשנכנסנו לדירה, שהייתה אז חדשה, קרענו אותה מהניילונים, כמו שרני אמר. זה היה לפני שש שנים. שש שנים של היפרבולת אימהות.

"הוא אוהב את המיטות שלו חדשות," הסביר החבר עמר דיאב, ולא הצליח למחוק בת צחוק ומבט חצוף מהעיניים. יכולתי לדמיין את תאופיק מחליף נשים כמו מיטות. שיהיו חדשות. נוסע לאיקאה, כל פעם עם בת זוג אחרת. מפשפש בחלל הגדול ונוגע מוקסם ברהיטים החדשים, המבהיקים מרוב שוודיות, בידיים האלה שלו, של הקרדיולוג המומחה.

"אתם מקבלים את המיטה בלי מזרן, אם זה לא ברור," הדגשתי, קולי בקע כבד פה. "תראה, זו מיטה מעולה. איכותית. עץ מלא. ראש מיטה, מגירות," אצבעותי החליקו במאמץ על העץ. "אפילו מדפים יש כאן," הצבעתי על צידי המיטה, איפה שהספרים הנעדרים של רני ושלי בלטו. "אתה יודע כמה היא עלתה? זה ההורים שלי קנו לנו מתנה כשרק עברנו לדירה. זה היה בסך הכול לפני שש שנים."

"מה שאמרת, ישנה," חזר תאופיק.

הבטתי ברני בעיניים שואלות. מה נעשה? הדירה שעברנו אליה, בבת-גלים, הייתה מרוהטת קומפלט. עם הביקוש המאמיר, בכלל לא היה מקום שם למשא ומתן, וקיבלנו בהכנעה מיטה משומשת. ציפינו שהם יעשו אותו דבר. אבל הם התגלו כמפונקים מאיתנו, מדקדקים מאיתנו, ערבים נובור-רישים מקדשים את הערכים של זכות ראשונים. ואנחנו פישלנו בחוזה, בנמהרות של מתחילים. איפה נתקע עכשיו את המיטה? מה נעשה איתה? לא היה לנו איפה לשמור אותה והרעיון למכור מילא אותי חלחלה. היא הייתה חשובה כמו כתובה.

רני החזיר לי מבט שואל.

תרמוס כסוף החליק פתאום מבין האצבעות של העורך-דין. הוא פתח אותו בקול חורק, מהביל אדים. ריח רותח של קפה עם הל הציף את חדר השינה שלנו. ספלונים קטנים עברו בין הידיים והתמלאו בשתיקה. הוא מזג לנו, ואחזתי את הספלון הקטן בשתי ידיים. מבטי התערבל מעל המיטה הריקה שהייתה לשולחן קפה ענק. אני לא שותה קפה, אבל גמעתי אותו. גם רני שתה, בצ'ימאון. סוף סוף הם נזכרו להתנהג כמו מכניסי אורחים לבנטיניים. מבעד לאדים התבוננתי על עמר דיאב. הקפה היה טעים וכולנו שתינו בשקט, שנמוזה בו רק המוזיקה העדינה, התתיימית, של קולות נשימה ובליעה. כשסיימנו חמישה ספלונים לבנים, מוכתמים, הסתדרו על המיטה החשופה. תאופיק היה האחרון לסיים. הוא הניח את ספלו בנקישה. "תראו," אמר, "אני לא יכול לישון במיטה הזאת. היא מלוכלכת. יש בה קורי עכביש."

"ואם ננקה אותה?" הצעתי, "אני אנקה אותה, במיוחד בשבילכם." כי הייתה אמת בדבריו. בנסתר שבין הקורות מתחת למזרון של רני ושלי, עכבישים עמלו על רשתות דקיקות שהיו כעת גלויות לעין. שלחתי יד והרמתי סמרטוט עייף מפינת החדר, ורכנתי אל המיטה. ערמתי את הספלים, והתחלתי לעבור על הקרשים בתנועות גדולות. רני הביט אליי בעידוד. הארכתני את הזרוע והרגשתי איך החולצה מטפסת מעלה, חושפת את קצה הגב הפוזל אל האגן. היה לי שם קעקוע דק, מסולסל, שנולד לרקוד במסיבות של גואה, ופתאום הוא בער. הרמתי את עיניי, והן פגשו בעיני התכלת של דיאב. חיוך רך התפשט על פניו, נדמה היה שגם האחרים נדבקו במשהו ממנו. רני היה נינוח, מאשר. המשכתי במלאכה בתקווה, אולי זה מה שירצה אותם. צ'יק צ'יק הקורים נמחו, נספגו במטלית כלא היו, ועכבישים קטנים מיהרו להימלט ברגלי החוטמים שלהם. אחד טעה, טיפס לו על הסמרטוט ומשם שעט

אל היד שלי, התרוצץ עליה. פלטתי צעקה, וכידי השנייה העפתי אותו לרצפה. הוא ריצד בחדר, ממסמר אליו את כולם. אבל איש לא ניגש לגמור איתו עניין.

תאופיק נשא מבט כאוב. מבעד לפניו האפורות חלחלו פני עיצבון הנצח הפלסטיני, דיוקן ממוסגר בשחור הצבוע שכבות של פנים שנקרשו בזיכרוני מתוך החדשות, תוכניות תעודה וסרטים שוברי שתיקה. עכשיו גם רני ואני שותפים לשרטוט קווי הפנים האלה, חרושי הסבל, חשבתי, ותכף ומייד סירבתי. כמה אפשר לחזות בעצב הזה שבערבית קוראים לו "חֶזֶן", לשאת את האימה והאשמה ולטלטל אותן בכל אשר אלך. מה, חסר לנו משלנו? תודעתי הלאה ביקשה לדלג הלאה, ומבטי נמשך לשיניו של תאופיק, שהיו לבנות מאוד. תהיתי אם בסיליקון ואלי התמסר לטיפולים החדשים האלה של הלבנת השיניים. "את רוצה לתת לי מיטה עם עכבישים?" קולו ניחת פתאום. "מה, אני צריך להיות מחסן שלכם?" רשף, "אם אני שוכר דירה שלכם זה אומר שאני צריך לאפסן לכם דברים?"

"תראה, זו פשוט דירה מרוהטת," רני אמר בדיבור איטי, מתון, כפי שהיה מדבר איתי לפעמים, כשנטרפתי. "זה מקובל."

"לא הבנתי שאתם רוצים להשכיר דירה מרוהטת. בחוזה לא כתוב שאני ישן במיטה שלכם." קולו של תאופיק היה מחוספס וסדוק אבל גם רם וברור.

חשבתי על המחסן הזעיר שלנו, שמתגבהים בו כל הרהיטים שכבר הכריזו שהם לא רוצים, הכורסאות, שולחן האוכל, הכוננית, השידה התואמת למיטה שגם היא נדחתה (האם בגלל שסיפרתי שחיתלנו עליה?). אין סיכוי שהמיטה תיכנס שם.

"תראו," ניסיתי את החיוך הכי מתוק, "בסופו של דבר זו בעיה פסיכולוגית. די קטנה. לא חבל על זה לפוצץ חוזה?"

כמה גבות גבריות נזקפו ונפנו אליי.

"בואו, אפשר לעשות פשרות, הרי הכול רק בראש." הפרצופים שלהם נותרו קשים, אדישים. כחכחתי בגרוני וזקפתי את קומתי, "תראו אותנו למשל. עברנו דירה וגם היינו צריכים לישון על מיטה שהיא לא שלנו, כולל המזרן! מיטה קטנה יותר מזאת, בחיי!" מבט הזלזול הלא מאמין של עורך הדין לא הבטיח טובות, אבל המשכתי "אז מה, סוף העולם? פיצוץ? מה פתאום. מה עשינו? טקס, לנקות את המיטה. נשאנו ברכות, לשחרר את המיטה מאנרגיות העבר ולהזמין אנרגיות חדשות." התלבטתי לרגע אם להזכיר סקס, והחלטתי להימנע מזה. "ככה אני מציעה גם לכם, תמצאו ברכות יפות, בטח יש לכם מלא. ואפשר לפזר עלי ורדים. תזכרו, זה כולה מיטה."

תאופיק שתק ומזג לעצמו כוס נוספת של קפה. גמע אותה בלגימות קטנות, מתעלמות. אחיו וחברו החרו החזיקו אחריו. ואז נפנה אליי ואמר לפתע, נועץ בי את עיניו: "את היית מביאה ילדים במיטה לא שלך?"

הם ירדו איתנו למחסן. נדחסנו כולנו במעלית. דיאב עמד לידי, גבוה וקרוב, כל כך קרוב שפניי כמעט נכבשו בחוזה שלו. התעכבנו בצפיפות גם מול הדלת. המפתח

של רני סירב להסתובב בחור המנעול, והייתי צריכה לחפש את הצרור שלי. כשקמתי אני לפתוח סוף סוף חמישה זוגות עיניים מצמצנו אל האור שקרן בנוגה חיוור על הרהיטים הנבוכים, הדחוסים זה על זה, שמיהרו לתפוס ריח עובש. הסתבר שדיאב היפה לומד הנדסה אזרחית בטכניון. היו לו עצות איך לסדר את הרהיטים ככה שאפשר יהיה להעמיד את המיטה על צידה. הוא טפח עליהם ביד ידענית.

רני התבונן בו, ואז הביט בי. הוא באמת חשב על זה, שקל. ראיתי במבט הזה, שאני יודעת לזהות, שהוא עוד רגע נכנע. נמלכתי בדעת.

"ואני בת של מהנדס," אמרתי. "וכבתו של מהנדס אמיתי, עם מגיסטר," הדגשתי מבט נוזף, "אני אומרת לכם, המיטה לא נכנסת כאן, גם לא על הצד." דיאב השפיל את עיניו ולרגע קט הרגשתי שאכן, הילת אב היא האמצעי הרטורי הדרוש.

"אם אתם לא מפנים את המיטה, נתראה בבית-משפט," תאופיק סתם. ואחיו העורך דין הנהן, אצבעותיו רקדו על מקשי הטלפון. תהיתי אם הוא מקליט הכול. הוא הכניס את הטלפון לכיסו והושיט אלינו יד לבנה, שני האחרים עומדים משני צדדיו. רני מיהר לשלוח את שלו, לקלוט אותה. לשתי שניות התחברו ידיהם לטלטול מוסכם אחד.

ואז תאופיק סובב את הגב. הם יצאו בעקבותיו. לא לפני שהספקתי לקלוט את מבטו המנצנץ, הכחול של דיאב, עולה לפתע שלוח אליי כמו הבטחה נבצרת. והם יצאו והותירו אותנו על סף המחסן.

*

מיטתו של אדם כבודו. אבל באין ברירה הכבוד שלהם הפך להיות כבד משלנו. כמה איומים ריחפו מעל ראשינו. להגיע לבית משפט ולאכול אותה היה אחד מהם, אבל גם רבץ עלינו כאב הראש של לדלוק אחר שוכרים חדשים, ההסתערות על חוזה נוסף, ולאורך הזמן השדוף הזה הפסד כסף על הדירה הריקה, בזמן שנשלם על שלנו. על דמי התיווך שנורקו לזבל אין מה לדבר. רני הבטיח לטפל בדברים, לחפש פתרון שלא יוריד את המיטה שלנו שאולה. ולמחרת נשארתי בבית עם הקטנה, אין לה גן ביום שישי מתוך עיקרון. ב-12:00 צייץ הטלפון, לא רני, תאופיק. פתחתי את הסרטון: נור מתגלה מבעד לעדשת הפלאפון, שחורה ונאוה, עוטה חולצה מחויטת, פניה טובים בדירתנו המוארת. אחיו של תאופיק לצידה, הוא נוגס במשהו. בסופו של דבר הם פתחו את חבילת עוגיות השוקולד צ'יפס. ולבסוף, דיאב, המצלמה נושאת אליו עיניים והוא חמוש במברגה חשמלית כתומה, ענקית ומבהיקה, מריע ומנופף בה לשלום. העדשה משוטטת ורני גם הוא שם, יציב ושלו, מיישיר מבט למצלמה, שתאופיק מכוון עכשיו היישר אליו, זרועותיו שלובות על חזהו כמו בעל-בית. "יאללה," רני אומר, הוא יודע לבטא את המילה בהטעמה המדויקת שלמד מבתנו הקטנה, הסייעת הערבייה בגן שלה הכי אהובה עליה. "יאללה, תפרקו."

החמישי

ענת עינהר

מה היה שם, את זה היא לא בדיוק ידעה, כלומר ידעה מה התרחש בפנים, בתוך הראש של האהוב שלה אורן, זה כן, אבל בו ברגע שאימצה את הדמיון לשוות לזה תמונה, תנועה, קולות, הבעות פנים – משהו נדלק ומייד כבה, מתג ששילח חושך מוחלט אל חדרי ראשה. חושך היה גם בחדר השינה שבקומת הקרקע, אבל אורות שכנים, לפעמים גם נדבה מידו העליונה של הירח, הושלכו בו, והיא ואורן היו צלליות אוהבות בין הסדין לשמיכה, ואף שצלליות הן עם שחור, הצללית של אורן הייתה שחורה יותר והצללית שלה שחורה פחות. הירח דאג להזכיר זאת כל אימת שהתמלא והכפיל את אורו מעל הגגות: העור שלה נענה לו, הלבין תחתיו, אולי בעצם היא שכבה גם איתו. היא חשבה על זה פעם, שאם באמת גם הירח מעורב בזה, אז מה היא? קטינה בת אלף קטינות לעומת זקנת הנצח של הגרם השמימי, וזה מין מעשה מגונה שהוא עושה בה, האשמאי הלבן, ובכל מקרה בטל ומבוטל כך הפער בן שמונה השנים שמגדיל אותה לעומת אורן.

בבוקר, הסדין עוד כהה מעקבות לחות מהלילה, וכבר הוטבע בו מחדש כובד גופה תחת כובד הגוף של אורן, ובליל של כתמים חדשים שיקרישו אחר כך לעורקים לבנים על הבד המקומט, הדרוס תחת מרפקים ברכיים עקבים עורפים ושני אנגי חלציים אוכלים זה את זה. כן, שני אנגי חלציים היו במיטה, אבל בראש של אורן היו שישה אנגים, אחד שלה, חמישה שלהם – שחורי עור, שריירים, איברים ענקיים – מדרבנים אותו לזיין אותה עוד, עוד, עוד, ונכנסים ויוצאים ממנה בתורם מכל פתח, כל נקב, כל חור. "אפילו באוזן?" היא שאלה בצחוק והוא רק הרהר בזה רגע בחיך מתוק ועפעפיים מצועפים – אולי דמיין אפרכסת בשרנית יונקת פנימה ראש זין בוהק ורעש נורא מפצפץ את חלל הגולגולת – וכבר קם מהמיטה זריז ושזוף ומשתעל כל הזמן בגלל עישון מופרז.

כעבור זמן מה היא – עדיין במיטה, מגולגלת בשמיכה הדקה כמו טבק בריזלה, אולי רק כף הרגל שלה משתרבת החוצה בעצלות – שמעה אותו חובט שוב ושוב ברימון על אדן החלון, ואחר כך חזר אל החדר עם הגרגירים בקערת זכוכית, והאכיל אותה בכף כבכל בוקר עד שהפה שלה נגדש והגרעינים האדומים נשפכו החוצה על הלחיים והסנטר והתגלגלו לדרכם בנקיקים שבסדינים. זה הזכיר לה דוקו על נשים שמנות שבני הזוג שלהן פיטמו אותן עד שרותקו למיטה משותקות ונוקקות, ואורן אמר בקולו העמום והעמוק, "כן, ככה את צריכה לחכות לי פה כל היום, שוכבת במיטה, אופן פור ביזנס," ונישק אותה בצוואר וצחק בשקע הכתף.

וכשהתרוקנה הקערה ורק מיץ אדמדם נקווה בקרקעית הם שכבו שוב ובקושי שמעו זה את זה: בחוץ כבר רעשו אתרי הבנייה לאור השמש. אולי גם החמישה ההם שבראש של אורן, אולי גם הם לא שומעים עכשיו מה נאמר ביניהם, וכמו במגדל בבל הם מאבדים אצלה יד ורגל, אחד נדחף לאותו מקום שהשני כבר עסוק בו, השלישי אולי מתבלבל ובמקום להכניס לפה שלה מכניס אל פיו של הרביעי עד ששפתיו הנפוחות מעלות קצף לבן, והחמישי, כמו פליט במשחק כיסאות מסחרר, עומד בצד משתומם ובוהה, ומתוך ערוותו המקורזלת מופנית לעברו אצבע מאשימה.

אורן אכל בעיקר פירות ובישל רק מן הצומח, אבל הלב שלה, שכל כך בקלות התאהב בו, הלב הזה לא הצליח להזרים לנפשה את מידת הרחמים כלפי התרנגולים והמטילים והאפרוחים שנגרסו יום יום בהמונים, כלפי כל בעלי הכנף והבקר שאורן היה מספר לה, שוב ושוב, על מידת האכזריות שמרביצים בהם בני האדם, ועל הפנים שלו היה נודד אז גל של אכזבה גורפת. והיא הבינה שוב שיש בו אצילות נפש שלא תהיה לה לעולם. ואם אין לך נפש כזאת משלך, היא שיננה לעצמה, אז לפחות שמנהגים כאלה יהיו לך: די לבשר. אבל לרגעים הודתה בליבה שזו כן הנפש שלה שנאבקת פה להתעלות אל הדרגה הגבוהה, אבל לא בשם צדק היא עושה זאת אלא למען שימור האהבה שלו, שלא תהיה בעיניו עוד פושעת ככלל אוכלי החיות. היא קשרה אפוא קשר בגרונה: רק צומחים ייכנסו לשם מכאן והלאה.

רק אז הרשתה לעצמה לעבור לגור אצלו בדירה עם המטבח הקטן שמכונת כביסה הייתה תקועה שם באמצע, מאפרה מלוכלכת ניצבת עליה ובטנה מגלגלת את בגדיו הספורים, וגם המקרר הישן, צר גזרה כמו בעליו, היה נזירי ובררן וסורגי המדפים שלו הבהיקו בצינה החשמלית כצלעות חשופות. אורן הודה שכנראה לעולם לא ייפטר מתשוקה לגבינות וחלב, לפעמים גם לחביתה חמה, וקורה שהוא נכנע ואוכל מזה בבתי אחרים, אבל המחשבה על אכילת בשר באמת ובתמים מחליאה אותו, ושוב חלפה בו צריבה של צער על חסרי האונים. ובינתיים היא הופתעה לגלות שהמניעה מן החי ותוצריו קלה ביותר, ואם חל פתאום איזה קושי אולי מקורו במה כן אפשר לאכול; לבשל לא ידעה, אולי כשם שלא ידעה באמת להזדיין, ומזלה שאורן אהב אותה ככה, סבילה תחתיו או מתגמשת לכל כיפוף ירך וגב, והוא והם שבראש שלו עושים בה ככל שירצו. והרי היא נכנעה כבר מזמן: האהבה הייתה רגש שתלטן, אנוכי, ממרה בכל צורך אחר שהיה פעם הכרחי לה, ובמחזי יד גירשה האהבה גם את הדחף הנושן לאכול לשובעה.

היא ידעה שחמשת השחורים והלבנה שנדגרת תחתיהם נגזרו מהפורנו שהוא היה רואה בהיעדרה מהבית פה ושם, בעיקר כשנתקף מיאוס בעבודה מול המחשב וחיפש

מפלט במופע שכולו יצר גופני טהור עם גמר עילאי. לפעמים היה מתחבט במשיכה שלו דווקא אל המערכה הדו־גזעית הזאת, המבוזה את השחור והלבן בה במידה, וכמו ילד שתמה על חלומות הבלהה שמזמנת לו שנתו, היה שואל אותה, "איך זה יכול להיות? במקרה ראיתי את זה ומאז זה נתקע לי בראש?" אבל לא באמת היה טעם לחפש לכך תשובות במוצאו המעורב, החצוי בין המזרחי לאשכנזי – אז נגיד שככה אבא זיין את אמא, נו אז מה. זה בעיקר שינה לה כי כל שפיקה שגבה סרטון כזה או אחר גולה ממנה את המנה שלה או דיללה אותה, וככל שהיה הזרע שנשפך לתוכה שופע וסמיך יותר, כן דימתה לראות בזה הוכחה לעוצמת אהבתם, כמו האיש העשיר מן האגדה, שישב לילה-לילה וערם את מטבעותיו למגדלי זהב מיתמרים לתקרה. אבל הנה קצת שבמקצת אצילות נפש: היא לא נהגה לכפות את רצונותיה על אהוביה, ודאי שלא בתביעות מפורשות, ואולי עדיף שתגוון האהבה בכנות-בלי-שם בפורנהאב ולא בסיון או מעין מהקפה הטבעוני הקרוב.

אבל פעם אחת לקראת הצהריים, כשחזרה לדירה ורצתה לשמוע מוזיקה מהמנוי במחשב של אורן והוא בדיוק יצא לשחות בים, ואצבעה נסעה על שורת הלשוניות של האתרים הפתוחים, היא נעצרה מאליה שם, בכותרת של אתר הפורנו שלו. השיר המלודי שרצתה לשמוע כל הדרך הביתה – Thank you for the days, – those endless days those sacred days you gave me לפעימה בודדת שנגווה בראשה לגרגיר נאלם. היא לחצה על הלשונית ותמונה קפואה פשטה על המסך, ובמפתיע לא נראה שם איש מהחמישה ואף לא האישה הכפופה להם, אלא רק תוהו שחור, מין ארובת עין חלולה שיש בה להפנט יותר ממבטה של עין חיה; שם אורן עצר כנראה כשנכנסה בדלת, והיא תהתה רגע אם הספיק לרכך את הזקפה כשלבש רק ספידו וחולצה קצרה ויצא ככה לרחוב, כהרגלו בדרך אל הים. היא לחצה על פליי והתמונה נרעדה וזזה בחופזה, והפתח הכהה התפשק עוד ועוד באצבעות נחושות שפינו דרך למשהו, ובתמונה הבאה היא ראתה את האישה, בת דמותה כביכול, כורעת על ברכיה בישבן זקור וזרועותיה פשוטות לצדדים ופועלות כמכונות, ואחד הגברים, פלומת שיער מקורזלת זרועה על חזהו המתנשא מאחוריה וכפותיו הגדולות מייצבות את מותניה ושפתיו מכווצות לשריקה נושמת ונושפת, חודר אל עכוזה, גודש את הפתח הקרוע לרווחה בזין עבה ולח. שערה של האישה, צהבהב כמו שערה שלה, נצרר בכוח בתוך אגרופו של השני וכך נמתח כל ראשה לאחור עד שעורקים פועמים נסללו במעלה צווארה, ואף על פי כן לא חדלו ידיה מלעסות מעלה-מטה את שני האיברים המוגדלים של השלישי מימין והרביעי משמאל, ושדיה היטלטלו תחתיה בתזזית, כאילו גם הם חברו אל הגברים במטרה לסחוט את גופה עד טיפת הכוח האחרונה. וכשנראה שעוד רגע יימשך שערה באגרוף הקפוץ עד שקרקפתה תיתלש מראשה – ואיזה צורה תהיה לה אז בלי כתר הבלונד הזה, דגל לבן המתנפנף כנוע-תמיד מעליה – נסחט הזין השחור-סגול של הגבר השני מול פרצופה והתזז עליה זרם חם וסמיך.

פני הבוכה של האישה, עם דוק של רקבובית של איפור כבד ומיניות שחוקה, ספגו את זינוק הנוזלים בהתאוות מופגנת, בלשון מחודדת ובעיניים חולמניות, ואולי – שערת מחשבה דגדגה אותה בפנים – דווקא בגלל זה אורן נמשך אחרי הסרטונים האלה במיוחד, בגלל רגע השיא הזה של שפעה של שמנת לבנה מן החי, ואולי לא עם הגברים הוא הזדהה כל העת אלא עם האישה, שפרצי השמנת הבשרנית הזאת מכים בה מכאן ומכאן ומכאן. ואם אורן הוא האישה, מה זה עושה אותה? מי הייתה ואיפה הייתה בכל הימים והלילות האלה במיטה עם הגבר שלה?

עכשיו נקפצה ידה שלה לאגרוף שלפת את מסגרת המסך וחיבט אותה על המקלדת והסרטון החבוי שם השתק וכבה מאליו. היא חטפה את הטלפון ועלעלה בין המסכים עד שאיתרה את הסמל של וולט ועברה בין תמונות המנות של שלל המסעדות עד שמצאה את המסעדה ההיא, שמזה חודשים רבים לא העזה אפילו להגות בקיומה. וכעבור חצי שעה, כמובטח בשעון של האפליקציה, דפק השליח בדלת. היא רצה אליו וקטפה את שקית הנייר מידו והוא מלמל משהו דרך הקסדה, מין "בתיאבון" מהוה אבל שוחר טוב, ורק אז הבחינה בזרועותיו השחורות הארוכות המשתלשלות חסרות מעש לצדי גופו מרגע שנלקחה ממנו הסחורה, ועיניה בלשו גם אל פתח הקסדה, שם נדחסו לחייו מכאן ומכאן עד ששפתיו השתרבבו למין שריקה ורדרדה, ועיניו – שני גלעינים שחורים בפרי העפעפיים – הבזיקו אליה לאות סיכום העסקה. והיא חשבה על הגברים שבסרטון שזה עתה כבה במחשב: אחד היה מאחור, שני מלפנים, שלישי מימין ורביעי משמאל, והחמישי? איפה היה החמישי ההוא, שאורן סיפר עליו שהוא זה שמזיין אותה רגיל, פשוט בכוס, כמו שכולם עושים? השליח הפך את גבו והיא רצתה למלמל לו "תודה" בחזרה, אבל כבר נטרקה דלת היציאה מהבניין וצלליתו השחורה השתברה לרסיסים על ריבועי זגוגיתה עד שהתפוגגה לאור יום מסנוור.

היא הניחה את השקית החומה על מכונת הכביסה שבמטבח וקרעה את שוליה המהודקים וסיכות המתכת ניתקו מהנייר וניתזו סביב. קופסת הקרטון שהעלתה משם בשתי ידיה הייתה לוהטת וכבדה ותחתיתה לחה מאוד, מפיצה באוויר הבית הבל חם של נשימה זכה, בווערת, אולי אפילו מתחננת על חייה. היא לקחה ממתקן הייבוש את הצלחת הקבועה של אורן – צלחת זכוכית לבנה שהייתה פעם של סבתו המנוחה מצד אביו – וכשהניחה עליה את ההמבורגר הטרי, המתפקע מרטבים שמנוניים ומעסיס של בשר, עטו עיטורי הפרחים העדינים שבמסגרת הצלחת גוון עכור ודמי. חורף פתאומי ירד עליהם.

הנער והבז עמרי חורש

קודם הוא לא היה כאן, אבל עכשיו כן. בחדר הלא גדול החלונות מכופתרים לאדנים שלא יפריעו לנו השכנים, שלא נפריע אנחנו להם. מיטה אחת לא גדולה, והוא גדול עליה, מונח כאן כאילו אין דבר מחוץ למחזה הזה. כל גופו הלווייתני, המשומן בקצותיו, הוא משענת רכה עבורי.

ברכיו הזהובות חשופות ובוהקות. מרפקיו המלוטשים חלקים ורכים למגע הוורוד של קצה אצבעי. אני כמעט מעביר על גולת מרפקו את כרית האצבע המורה. אותה אצבע בעזרתה נהגתי לבקש רשות דיבור בכיתה ובאוניברסיטה. אצבע רכה תמה כמו ילד שגם עיסתה את נקביו מוקדם מעט יותר ולא ביקשתי רשות ולא התנגד.

הוא רך למצע ראשי אבל אני איני נשען עליו. הוא ישן עכשיו, עיניו עצומות, דבוקות בדבש רירי, דליל, טהור. ריסים לריסים. אני שעון למולו ומשולש קיבורתי-כתפיידי הוא מפרש רוח ים ואני משיט אותו לארץ החלומות. תן לו לחלום, אני אומר לעצמי. תן לו להיות שם בארץ הלא נודעת. אני מסיט מעט את המבט מדי פעם, שלא ירגיש בחוש השישי הכלבי שלו שמישהו מביט בו ויפקח עיניים.

חום נודף ממנו, ובצינת החורף שבושש להגיע ולבסוף הגיח זו נחמה של שמש גדולה המאצילה על הירח שלה, שלי. שערו הקצוץ השחור, הגנרי, בכל זאת יפה כל כך. מגרש כדורגל קטן וקמור עליו אני משחק עם נבחרות האפשרויות שלנו שהן: יישאר בבוקר או ילך בבוקר. קו השיער היפה שלו. אני מעביר את עיני על אוזניו ועל משולש שחור שמזדקר קדימה ועולה לקשת שיער שחור שלא איבד מאום אל מול איום הגן היהודי שמאיים בקרחת מוקדמת. הוא עדיין שופע. פדחת רחבה, מאצילה, נעה מעט קדימה כאשר הוא מכווץ את גבותיו. אל תדאג, ילד. תנוח ילד, אני לוחש לו בלי מילים ומייד מסיט את מבטי אל הבטן הגדולה שלו, שאיננה שמנה אבל היא בהחלט אגן רחב בוטח, במרכזה טבור-חור כמו ניקוז. אגן שיש יווני שעולה ויורד, עולה ויורד.

שפתיו. שפתיו התחומות קו עדין. עידן ועידנים של התפתחות תאית אבולוציונית מתרכזים לקו ההבדל, קו השבר של תאי שפה ורודים מלאי עסיס דמי ומעבר להם תאי עור פנים לבן. הם מכוסים אצלו בזיפי זקן שחור פראי. כאילו לא התגלח שלשום. פרא, הפרא שלי. שפתיו בגון קליפת הליצי, סומק מחורץ קווים אנכיים עדינים. אני מרפרף מעליהם באצבע עדינה, כמעט ונוגע אבל מבכר את האוויר. כמו קללה מיתולוגית עתיקה ובה גיבור נידון למגע האוויר, שכן מגע קל שבקלים בבשר יפורר את הגוף לעפר. וכך מתרגם הגיבור את מגע האוויר למגעו של הגוף עצמו, ואינו יודע להבדיל ביניהם עוד.

הוא לא התבייש ממני, שוב. היה סמוק מלבושו יותר מעירומו. לאחר שהשיל

מעליו את הכול ועמד מעליי, חייך סוף סוף. ואני הבטתי בו מקו הגבול ההוא שעל המיטה, שכוב ומוכן לקבל את טירופו הייחומי. נרדמנו דבוקים, אני חובק אותו מאחור, מקיף בקושי את רוחבו. נישקתי את בליטות השדרה שלו, בולטות כאילו היה עשוי מחלקי לגו בפנימיותו. כשהחל לנחור עזבתי אותו והתרחקתי. ידי הוחלקה מתחת לגבו והוא התהפך על הגב והצטמרר.

השעון האויב מורה 01:17 ומקצה לנו עוד שלוש שעות וארבעים ושלוש דקות יחד. שן ילד, שן. הוא כה חזק, אפילו בתנומתו. כוחו מחזיק את תודעתי מכוונת אליו, לוויין המרחף סביבו ודואג לשנתו הערבה. רגליו פשוטות לפני, כפותיו פונות לצד אחד, כמו תאומות הפונות סימולטנית אל מקור רעש. אני רוצה עוד קצת ממנו, שלוש שעות וחמישים דקות לא יספיקו.

ערוותו. זו המדיפה עכשיו ריח הדריים. קודם הוא קלף במיומנות ובתאוה מנדרינה אחת. חלקנו בה. הקליפה הנקבובית התיזה שמן אתרי ניחוחי שמנוני על גופו. אני מרחרח את שיפולי בטנו. אני רוצה לחקור את סופה מחד ואת תחילתן של שערותיו מאידך. שערו הגברי הערוותי קצוץ בעדינות קפדנית של מכונה. המכונה חסר רחמים. אני רוצה שיערה אחת או כמה שישנו את המסדר התקיף הזה. אבל ערוותו המקדימה את איברו היא כמו שדה צעיר. ראשית הקציר ושמתח האביב. קודם העברתי עליה יד רחבה. עכשיו אי אפשר. אבל קוצי השדה הזה עדיין בידי. ראש איברו מונח ברווח הצר שבין הירך למפשעה. טבעת כהה של צלקת הברית מסמנת קו הגבול בין העור הגברי שלו שיכול להכיל עוד ועוד ומצידה השני את החצי הטוב יותר, חצי ליבו התינוקי. החצי שבו אין משחקי מין ופנטזיות אלא רק עונג טהור והתפרצות קדמונית של עוויתות.

האור בחדר רך וזהוב. הכול חשוך, הכול שקט. רק מנורת הקריאה שלי שמעבר לחדר השינה מצביעה על הקיר ומפזרת את אורה לאלפי חלקיקים ששבים וחדרים לאישוניי. כשאני מוריד מעט את ראשי וגופו הגדול יוצר למולה ליקוי חמה, קו המתאר של גופו זוהר ברכות. הוא מצופה בזהב. כך אני רוצה להשאירו, טבול באור הרך הזה, כמו סביב גופו כמו שה שאור אלוהי זורח עליו.

מעבר לגופו העירום ועמוק לתוך הסלון נח הבו, בז אפרפר-ירקרק. טרפיו על מסעד הכיסא שבפינת הכתיבה. כנפיו שרוולים ממורטטים, ראשו צווארון שחור מזיעה ושחיקת אימון. עיטורים על צווארו של העוף – שני פסים רחבים על רקע בהיר יותר. עיניו כפתורי זית. הוא נח ומחכה לטרפו. ארבע שעות. יש לו סבלנות אין קץ. בעוד ארבע שעות בשרו ייבלע בשלמות לקרבי החמימים. הוא אחד עם הנער שלי, העלם שנח עכשיו וכל רגע של שינה חשוב בעבורו.

נדמה לי כי גופו השתנה מאז הפעם הראשונה שבה הגיע אליי. כשבא אליי אז היה רך גו וכתפיים אך עיניו היו קשות. עתה היו עיניו רכות ואילו גוו וכתפיו קשים. המשא, נערי, המשא. העיניים כמו השלימו כבר עם אימת הסכנה שאין לומר את שמה, אך הן מדברות אותה, כנועות. וכמו מתוך ציווי תת הכרתי ועמוק

התקשחו שרידי עורפו השרוף, שריגי כתפיו צופפו את שורותיהן כמו היו קו ההגנה האחרון לפני התהום.

שלוש שעות ועשרים. אני נושק לצד גופו השעיר ומכסה אותו בשמיכה רכה. מעוינים סגולים מעטרים אותה. גופו מגיב מייד בעויות ילדית. רגל אחד מתקפלת ומחצינה ברך. ברכו היפה מחוץ לשמיכה. אני מנסה לדמיין את פניו הערים. הם כה שונים מפני התנומה שלו. חום הזהב של עיניו מאיר על ריסים עדינים ואפו רחב יותר, שיניו שיני ענבר שמכסות בלסתו התחתונה מעט זו על זו. הוא מלא חן. כעת הוא רציני מדי ושקוע בשדרוג מערכות, כאילו יקום עם השחר ועדכון התוכנה של ליבו יתחדש מעצמו. כל עדכון תוכנה שלו מעמיק עוד ועוד את בו החאקי הירוק בנפשו. רעל מפעפע. הערב, כשבא אליי, נדמה היה לי באור המעומעם כי חציו אדם וחציו בז ירקרק. כנפיו כלואות בשכמותיו אבל נוצות הקרב שלו כבר חשופות, משי חלק על עורפו למגע ידיי.

סערה מחכה לו שם בחוץ, בדמדומי הבוקר, בצהוב המופרש של עיניו לאחר השינה, באוטובוס, בשער הצבאי. כשהופיע מזגתי לו קפה חם ללא חלב. הוא שאב ממנו מעט ובעדינות והביט בי בעיני הלזו שלו מעל לספל. מה? חייך. כלום ענית? כלום וכל העולם. כל העולם אתה ואני עכשיו. שש שעות ומשהו, ספרתי בלב. לא רציתי להחרידו בתקתוק הבלתי נמנע, בכך שתקתוק הזמן נע גם בקרבי, אולי בעיקר בקרבי.

שעתיים. נים לא נים שלי ואף לא תוזה שלו. שנת לוחמים. במי אתה לוחם, נער? באימת כל ההיסטוריה? מדפדף בכל ספרי המלחמה? בחניתות שהפכו לרובים ברובי העץ שהפכו לרובי סער ברובי הסער שגידלו צייני לייזר שצימחו דורגלים שתפחו למאגים למכונות ירייה לנ"מ לתותחנים לפגזי טנק לחימוש טיס ליוני רעם איומות היורדות על הבתים וממטירות אש וגופרית? ואני, שהכלתי את כל אלה בגופי, שהכלתי אותך בתוכי, אתה יודע שהמוכל בי רועד בכל פעם שאתה מגיע? בי בי כל האימה האנושית הזו?

הוא סב אליי, גופנו זה למול זה, גבר אל גבר. אני מביט בו, בזיפי הזקן השחורים שעל גרוגרתו, בסבכת שערו שפורץ מהחזה וכמו להבות מבקש מעלה אל שמי פניו. אין לי עוד הרבה זמן, ואין לי עוד מה להפסיד. חשבתי לקום בזהירות ולהביא חבל מהמחסן. לקשור אותו. שתי כפות רגליו הגדולות זו לזו, ידיו ייקשרו מאחורי גבו זו לזו. את שתי אלה למיטה. לא אתן לו ללכת. אבל אין בכוחי לקום. אם אקום אעיר אותו. הוא חזק ממני. בהנפת יד אחת עליי הוא יפזר את כל תוכניותי לרוח כמו ערמת דפים.

חצי שעה. אני מנשק אותו קלות. על השפה, על צד הלסת, בירך, בישבן. נסוגותי בהכנעה אל מתחת לשמיכת המעוינים. איני יכול לסבול עוד את הקור שבחוץ. דמדומי הבוקר מביאים עימם צינה גבישית. כזו שאפילו התנור שבפינה לא יכול להמס. אני מתכרבל לרגליו ונרדם.

כשאני מקיץ, מבולבל בין השעון לחלום, כל משקלו, כל נפחו נעלם והשמיכה מכסה עליי כמו כלוב. עשרים וארבע דקות אחרי. עשרים וארבע דקות פלוס. אין נער לצידי, וגם הבז פרש כנפיים ונעלם מעל למסעד הכיסא. פניי מתלהטים אל מול הצינה שבמיטה. חומו של הנער התאדה. בני זונות של כל העולמות, אני צועק בלב. בן זונה הוא שהלך לי, בן זונה ראש הממשלה, הרמטכ"ל, בן זונה טרומפלדור. אני קם בקושי ורוקע על רצפת הסלון כמו מארש המנוצחים.

באור החיוור של חדר האמבטיה טיפות שתן ספורות על האסלה. שלי או שלו? אני לא בטוח ומתכופף להריח. שלוליות מים קטנות סביב הכיור. ממנו או מצחצוח השיניים שלי אמש? מנעול הביטחון שעל הדלת פתוח. אני עומד רועד עירום למולה. האם היא נותרה פתוחה לאחר שחזרתי עם המצרכים אתמול?

אני חוזר למיטה, ממשש את הצד שלו. כשאני מניח את הראש על הכרית בעוצמה של אכזבה אני רואה אותו שוב מול עיניי. הוא מביט בי ואומר שוב את המשפטים שאמר לי אמש. לעולם אל תיתלה על חייל, הוא אמר. חיינו על בלימה, הוא אמר. הכי יציב הוא הכי רופף, הוא אמר. ואני לא רציתי לשמוע. גופו היה כאן רק קודם, אני יכול עדיין לראות את ההילה של מתווה האגן. אני מביט דרכו אל החלונות והשמש חודרת דרך התריסים, שמש חורפית כבויה. אתמול הוא היה פה, עד לפני חצי שעה הוא היה פה. קו מתאר מוזהב קם ומתגבה מול עיניי. גופו הלווייתני, חומרת עורפו, נשימתו החמה, נשמתו.

הכובשת רינת שניידובר

ליליאנה הייתה מבוגרת ממני בעשרים ושתיים שנים. היא הייתה סבוכה כמו פקעת שיער שסותמת את פתח הביוב, אבל אני האמנתי שיש לה כוח, שהיא עשויה לעזור לי לסלול את דרכי בעולם שלא היו בו תלמים חרושים.

הבחנתי בה כבר בפעם הראשונה שביקרתי בקפה מאפו, ישובה אל שולחן פינתי, ענקית ולבושה שחורים. היא ישבה שם תמיד, באותם הבגדים, בדרך כלל בגפה, אבל לפעמים בחברת אנשים אחרים, על פי רוב גברים בעלי חזות אינטלקטואלית, מזוקנים וצעירים ממנה בשנים. מדי פעם ישבה איתה הסופרת אורית בלוך קסטוריאנו. היא נראתה חשובה, כמו שאני רציתי להיות כשאגיע לגילה, והיה לה מבט בוחן, שטייל על פני היושבים בבית הקפה בהתנשאות, מבט מלגלג ונוקב שמסוגל לפלח כספת. היא הזכירה לי את אורסולה, המכשפה הרעה מ"בת הים הקטנה", ואני נמשכתי לאנשים רעים. האמנתי שהחן שלי יכול לרכך אותם.

לא היה לי מושג איך מתקדמים בעולם. חשבתי לעצמי שמספיק לתרגם טלנובלות שלוש שעות ביום ובשאר הזמן לשבת לכתוב בבתי קפה. האמנתי שלא כדאי לערבב את משלח היד שלך באמנות, כי אז העבודה תבלע את הניצוצות של הנפש. והאמנתי שבבתי הקפה יושבים האנשים בעלי ההשפעה. אם אהיה סקסית מספיק, קיוויתי, האנשים הללו יתעניינו בי. ואם יתעניינו בי, יבקשו לקרוא את הסיפורים שלי. ואז, תיחשף גאונותי.

תהיתי אם גם היא גאונה. פעם, בדרך לשירותים, ראיתי אותה כותבת במחברתה בכתב לוועזי מחובר וצפוף. השתוקקתי לשאול אותה מה היא כותבת. השתוקקתי שהיא תתעניין בכתיבה שלי בתמורה.

ניגשתי אליה ואמרתי לה בספרדית:

"אפשר לשבת?"

עיניה הירוקות, עם הנקודות השחורות על הקשתיות, סקרו אותי מלמעלה למטה. שמת לי לב שהמסקרה שלה מעט מרוחה. נדף ממנה ריח חריף של זיעה ובכל זאת נשארתי לעמוד במקומי. סקרנה אותי העזובה שלה. רציתי לדעת עליה הכול. ובעצם, רציתי שהיא תדע עליי.

"ולמה את רוצה לשבת איתי, קטנטונת?" שאלה אותי בחיוך עקמומי שחשף את הרווח בין שיניה הצהובות מניקוטין.

"כי את נראית לי הבנאדם הכי מעניין במקום הזה," התחנפתי.

"את מקסיקנית?" שאלה אותי ואותה למלצרית שתביא לה אמריקנו נוסף.

"כן."

"ואיך ידעת שאני מדברת ספרדית?"

"שמעתי אותך מדברת פעם בספרדית עם מישהו."

"את מצותתת לשיחות שלי?" היא הרימה גבה.

"כמובן. אני גונבת שיחות בשביל הסיפורים שלי."

היא לא הביעה עניין בסיפורים שלי, אבל הורתה לי על הכיסא מולה.

שוחחנו על התרבות הישראלית. הסכמנו שזו תרבות רזה וגסה. דיברנו על ספרות לטינו-אמריקנית, על סרחיו פיטול ובעיקר על ססר איירה; היה לנו טעם ספרותי משותף; שתינו היינו זרות בישראל; שתינו כתבנו. בעבר היא גם הייתה עורכת בהוצאת ספרים גדולה. ואני חיפשתי מישהו לחסות תחתיו. חשבתי שאולי עכשיו מצאתי. הרגשתי בטוחה יחסית במחיצתה. אבל השיחות איתה עייפו אותי. הייתי צריכה להיות דרוכה תמיד, שנונה תמיד, לעקוב אחר חוט מחשבותיה, להדוף בהומור את עקיצותיה על הוריי האמידים ועל המבטא המקסיקני שלי, להאזין שוב ושוב לסיפור הפגיעה המינית שעברה בילדות; לסיפור על כיבושיה כשהייתה אחת הנשים היפות בתל אביב; לסיפור על הרומן הממושך שלה עם הסופר הנשוי דן איש שלום; לסיפור אהבתה הנכזבת לבמאית גליה משולם; לסיפור על הסכסוך שלה עם הוצאת הספרים אחרי שעורך בכיר התנכל לה. קינאתי בה על העבר שלה, שנשמע לי כמו ממואר עסיסי. ועל אף שרציני נורא, פחדתי להראות לה את הסיפורים שלי. פחדתי שהיא תכעס עליי, שתחשוב שאני יושבת איתה מתוך אינטרס.

ישבנו יחד שעות. בבקרים הייתי כותבת שעתיים ואז היא הייתה מגיעה לבית הקפה ומורה לי להצטרף אליה לשולחן. "אבל אני כותבת, ליליאנה," הייתי מוחה. "תמשיכי לכתוב, רק מולי," הייתה עונה. חשבתי שאולי יש לה אובססיה אליי, שאולי היא מאוהבת בי, שאולי היא חושקת בנעוריי. הרעיון מצא חן בעיניי. יותר מכל דבר בעולם, אהבתי לעורר אהבה.

יום אחד, כשהגעתי הביתה אחרי ישיבה ממושכת בבית הקפה, צלצל הטלפון בדירת. זו הייתה ליליאנה. לא הבנתי מה היא רוצה אחרי שישבנו יחד במשך ארבע שעות. הייתי עייפה מלהקשיב לה, מלצחוק מהבדיחות שלה, מלהפגין אינטליגנציה וחדות לשון. שאלתי אותה אם הכול בסדר.

"כן, לגמרי," אמרה לי, "מה רצית?"

"מה זאת אומרת?" השתוממתי.

"השארתי לי הודעה אז אני חוזרת אלייך."

לא הבנתי מה היא רוצה. שלושים שניות קודם לכן חזרתי הביתה מבית הקפה. לא היה לי טלפון סלולרי. זה היה ב-2003.

"לילי, אני לא השארתי לך שום הודעה," אמרתי לה.

"מה זאת אומרת לא השארת לי הודעה? לא מזמן חזרתי הביתה ושמעתי אותה, דניאלה. למה את משקרת?"

התחלתי להזיע. חשבתי שאולי אני הוזה. אבל ידעתי. ידעתי שבשום רגע נתון לא התקשרתי לליליאנה. למעשה, בכלל לא ידעתי אם יש לי את מספר הטלפון שלה.

"אני... אני לא... לילי, אין שום סיכוי שהתקשרתי אלייך, הרגע נכנסתי הביתה."

"אז את אומרת שאני שקרנית?" קולה היה כמו חריקה של מגף על חצץ.

"לא, אני לא... אני לא מבינה."

"את אולי לא מבינה, אבל אני מבינה מצוין. התקשרת אליי ואני מחזירה לך טלפון."

"את צוחקת, נכון?"

"מה יש פה לצחוק?"

"לילי, למה את עושה את זה?" אמרתי בתחינה.

"עושה מה?"

"מתקשרת אליי ואומרת שאני התקשרתי אלייך."

"את אומרת שאני שקרנית?" חזרה.

"לא! אבל את אומרת שאני שקרנית ואני לא התקשרתי אלייך!"

ליליאנה נאנחה.

"תקשיבי, קטנטונת, אמרה ברכות פתאומית, "את לא צריכה להתבייש. התקשרת, התחרטת, הכול בסדר."

"אבל אני לא התקשרתי אלייך, ליליאנה, אמרתי לה, "אני נשבעת לך!" ליליאנה שתקה. "לילי, אני לא מבינה מה קורה!"

"אוקיי."

"מה אוקיי?"

"תראי, דניאלה, הפעם היא נשמעה רצינית ושקולה, "אני לא רואה טעם בשיחה הזאת, אז בואי נפסיק אותה פה. כשתבגרי, נדבר על זה, בסדר?"

לא ידעתי מה לענות. היא ניתקה.

למחרת, כאשר הגיעה ליליאנה לבית הקפה, זינקתי ממקומי כמו חיילת. על אף שפחדתי ממנה נורא, על אף ששנאתי אותה על מה שעשתה, רציתי להשאיר את התקרית של אתמול מאחורינו, רציתי שהיא שוב תאהב אותי, שלא אשאר בלי קורת גג. ליליאנה חייכה אליי חיוך שהיה כמו סוכרייה צהובה. התקרבותי לחבק אותה, אבל היא אחזה בשתי כפות ידיי ולחצה אותן בחוזקה.

"הכול בסדר, דני, אמרה לי, "לא קרה כלום."

כמה שבועות אחר כך היא הזמינה אותי לפרמיירה של סרטו של ידידה, רובי בלום. אחרי הפרמיירה, בדירת הגג של הבמאי, הציגה אותי ליליאנה בפני חבריה בתור "חברתה הקטנה". הרגשתי שהזמינה אותי כדי להציג אותי לראווה, כדי להשתמש בי ובכל זאת, הייתי אסירת תודה.

במסיבה היו כולם ידוענים וחשבתי לעצמי שאולי, בנסיבות ההן, אצליח לפרוץ את קליפת אלמוניותי. אבל כשהסתיים סבב ברכות השלום היא התעלמה ממני ושקעה בשיחות עם המבוגרים. איש לא התייחס אליי עוד. יצאתי אל המרפסת. נשענתי על המעקה ועישנתי, משועממת. כעבור רבע שעה, כשניגש אליי בחזר כבן גילי, התעוררתי לחיים. אבל הייתי נבוכה לעמוד שם לבדי אז אמרתי לו שנמאס לי מכל האירועים הפלצניים האלה, שבהם צריך לחייך וכולם מעמידים פנים שהם נמצאים על פסגת האוורסט. רציתי שיחשוב שאני אחת שמתחככת בזוהר, אחת שרוצה להאט את דהרת חייה ולעצור לנשום, רציתי לרקום איתו שפה משותפת. הבחור אמר לי שהוא דווקא אוהב לעבוד בערבי השקות ובכורות. שהוא אוהב אמנים ויוצרים כי גם הוא נגן בס בלהקה ומקווה לפרוץ דרך בקרוב. חשבתי לעצמי שהוא לוזר. שנאתי אותו על שדווקא הוא, המלצר או הטבח, ניגש לדבר איתי ולא אחד המוזמנים. נכנסתי פנימה. נעמדתי לצד ליליאנה, שהייתה שקועה בשיחה ערה עם חיים שגב, השחקן שלו קראה בסתר "הספגטי החמוץ". היא לא הכניסה אותי לשיחה. המשכתי לחכות. בחצות וחצי הלכתי.

ביום המחרת ליליאנה לא הגיעה לבית הקפה. היא התקשרה ליוסי, הבעלים, וביקשה לדבר איתי. היא הייתה חולה ושאלה אם אוכל לקנות לה תרופות. הזמנתי חברים הביתה לאותו הערב ונאלצתי לדחות את האירוע ליום למחרת. כמו בדרך אגב, אמרתי את זה ליליאנה. רציתי שתדע שהיא מטריחה אותי, רציתי שתכיר לי תודה. אבל ליליאנה לא התנצלה. "תשאירי לי את התרופות מחוץ לדלת, דני," ביקשה ואני הבאתי לה את התרופות וגם קציצות שקניתי לה במיוחד. חשבתי שאולי בקרוב אבקש ממנה לקרוא את אחד הסיפורים שלי, אבל עדיין לא הרגשתי שזה הרגע הנכון. עוד קצת, חשבתי, עוד קצת.

הישיבות המשותפות שלנו בבית הקפה התארכו. בקושי כתבתי. מהקפה עברנו ליון. כוס יין אחת ואני זוה, הייתי אומרת לה ומזדרזת לשתות. אבל פעם אחת, הזמנתי כוסית נוספת. השעה הייתה קרוב לחצות. יוסי, הבעלים של בית הקפה, רצה לסגור, אבל ליליאנה הזמינה ממנו כוס יין אחרונה לכל אחת. "היום אני משלמת," אמרה להפתעת, כי בדרך כלל אני שילמתי. ליליאנה ביקשה מיוסי להגביר את המוזיקה וקמה לרקוד. תנועותיה היו התנועות של ליליאנה שלא הכרתי, של ליליאנה היפהפייה מהתצלום שבארנקה, של ליליאנה הלטינית הכובשת, המאהבת של דן איש שלום. גם אני התנועעתי קלות על הכיסא, אבל הייתה לי בחילה והרגשתי שהרצפה נשמטת מתחת לרגליי. קמתי ממקומי ואמרתי שאני הולכת הביתה. ליליאנה קמה בעקבותי. "תרשום לי את זה, יוסי," אמרה לבעל הבית ויוסי הוציא את פנקסו ורשם.

כשיצאנו אל הרחוב החלה ליליאנה צועדת לצידי. "לילי, לאן את הולכת? הבית שלך בכיוון ההפוך," שאלתי והיא ענתה לי: "אני מלווה אותך, את שיכורה. אני לא רוצה שתלכי לבד הביתה." לא היה לי נעים לסרב. קצתי בחברתה והשתוקקתי להיות לבד, לשתוק, לנשום את האוויר של הלילה ולבהות באורות המרצדים בעוד רגליי נושאות אותי הביתה מעצמן. הייתי מסוחררת נורא. אחרי שלוש כוסות יין הרגשתי על סף עילפון. אבל ליליאנה פסעה לצידי בהחלטיות. קלטתי שהיא אווזת בכף ידי, אחיזה קלילה, כמו כשאוחזים בכפית.

בכניסה אל הבניין שלי הודיתי לה על הליווי.

"את לא מזמינה אותי לעלות?" שאלה.

"אה... טוב, בואי, תיכנסי."

מבלי לפשוט את הבגדים, צנחתי על המיטה.

"בואי, אני אפשיט אותך," אמרה ליליאנה ואני נתתי לה לחלוץ את נעליי, להפשיל את מכנסיי, והקשתי את גבי כדי שתפשוט מעליי את החולצה. לא שמתי לב שהיא הורידה לי גם את התחתונים.

"וואו, כמה שאת יפה," שמעתי אותה אומרת מעליי. השתררה שתיקה. היא הייתה לבושה מכף רגל ועד ראש. חשתי ליטוף על צווארי. לא הייתי מסוגלת להזיז איבר. ידיה של ליליאנה ירדו אל שדיי, אל טבורי. עצמתי חזק את העיניים וחיכיתי שזה ייגמר. באפי עלה הבל הפה שלה, הכבד מאלכוהול ומסיגריות. הרגשתי שאני נרדמת. ניסיתי להישאר ערה. ראשה התפתל במורד בטני. הרגשתי את שערה מדגדג את עורי. הבחילה התגברה. אמרתי לה שאני עומדת להקיא.

"עוד מעט," אמרה לי, "תני לי עוד קצת."

אצבעותיה גיששו בערוותי ופתחו את שפתיי בעדינות. היא התקרבה אל הכוס שלי ונשמה עמוקות.

"איזה ריח טוב יש לך," נאנקה.

רציתי להדוף אותה, אבל נשארתי קפואה במקומי.

אצבעה חדרה אל תוכי. הציפורן שלה שרטה אותי. נזכרתי בפעם שבה, במהלך סטון, פצע אותי בחור באצבעותיו. העמדתי פנים שאני נהנית, אבל אחר כך, במשך יומיים, בקושי הצלחתי ללכת.

"די, ליליאנה," אמרתי, "די, בבקשה." פקחתי מעט את עיניי והרמתי את ראשי. היא הייתה לבושה עדיין. היא המשיכה לקדוח בתוכי. כל החדר הסתובב סביבי. "די, לילי," התחננתי. "מה, לא נעים לך?" שאלה ומייד הוסיפה: "סליחה". אצבעה השתהתה רגע לפני שיצאה ממני. היא גהרה לנשק אותי על פי ואני הסטתי ממנה את פניי. ידה דחפה קלות את ראשי על הכרית.

"תישני, קטנטונת," אמרה לי ונשכבה לצידי על השמיכה, לבושה כולה וידה מלטפת את שערי.

זינקתי מהמיטה ורצתי להקיא.

למחרת בבוקר היא כבר לא הייתה שם. לא היה לי מושג מתי יצאה מדירת, אם נשארה לישון והלכה מוקדם בבוקר או אם הסתלקה מייד אחרי שנרדמתי. זכרתי רק שאחרי שחזרתי למיטה, בזמן המעורפל שבין ערות לשינה, היא נישקה את לחיי ברכות ולחשה משהו באוזני. לא זכרתי מה, אבל זכרתי שלחישתה גרמה לי להרגיש עטופה בפקעת של צמר, ושהתחושה הזו הפחידה אותי.

באחת עשרה וחצי בבוקר, בשעה ששתיתי קפה, הטלפון צלצל. זו הייתה היא. הייתה בקולה ביישנות שלא הכרתי, משהו שהזכיר לי את עצמי הכמוסה.

"זו אני, דני", אמרה לי.

לא ידעתי מה לענות. הייתי נבוכה נורא ואף על פי כן, זו הייתה הפעם הראשונה שלא פחדתי מפניה. חשבתי שאולי, אחרי ככלות הכול, ניצחתי.

"אני יודעת", עניתי לה לבסוף. "מתי הלכת?"

"בשש בבוקר", ענתה לי. "נשארתי לשכב לידך, על המיטה, לבושה לגמרי ועם הנעליים. בקושי ישנתי."

"עם הנעליים?" השתוממת, "למה לא הורדת את הנעליים לפחות?"

"התביישתי", אמרה.

שתקנו. הבנתי מצוין מפני מה היא התביישה, אבל הרגשתי שהיא עדיין מתביישת ולא רציתי להגביר את מצוקתה.

"את לא צריכה להתבייש, לילי", אמרתי לבסוף מבלי לדעת אם אני מתכוונת לכך.

ליליאנה אמרה בקול רפה:

"דני..."

"מה, לילי?"

"הייתי רוצה שנעשה את זה שוב. את רוצה?" אמרה בקול של זרם חלוש מהברז. "פשוט היה כל כך נחמד ו... הייתי רוצה."

דמעות נתקעו בגרוני.

"אני לא רוצה, לילי. אני פשוט לא..." גמגמתי לבסוף. "את מדהימה ואני אוהבת אותך", שיקרתי, והפעם בקול יציב, "אבל..."

"אני מבינה", אמרה. "אני מבינה."

מייד אחר כך נשמע קול ניתוק. במשך כמה שניות נשארתי להאזין לאפרכסת הריקה. בפעם הראשונה מולה, לא הרגשתי אשמה. ידעתי שאצליח גם בלעדיה.

שירים אלי הירש

הטיילת

כמה אהבתי להיות תלמיד שלך. למדתי ממך כל כך הרבה דברים. למדת אותי להיות בן אדם – למשל, למדת אותי את הכלל החשוב ביותר לחיים טובים: לא ללכת לישן כשהכיור מלא כלים. ולקחת אותי

למסעדת הטיילת (היתה פעם מסעדה כזאת בתל אביב, בשנות השמונים) ולמדת אותי לאכול סלט קיסר (רק כעבר שנים נודע לי שהיית שם גם עם מי שקדם לי, זה שותרת עליו למעני, שהיה מבגר משנינו ביותר מעשור,

ושמחת בי דוקא משום שהייתי צעיר, צעיר כמוך, ובעצם צעיר ממך בשנה תמימה. היה לך נעים להרגיש מורה ולא תלמידה. ובעקב היה לך נעים להרגיש שוב צעירה). אם כי לא היית המורה הראשונה שלי: קדם לך משה, שחזר אחרי

כשהייתי בן שבע עשרה, ולקח אותי לטיול לילי בעיר העתיקה, ולמסעדה סינית, ולמד אותי לאכול ספריבס וחזיר חמוץ מתוק ודיינונים וחסילונים, והקליט לי את מתאוס פסיון של באך בצרוף שלל קנטטות נבחרות, והיה קשוב ורגיש ועדין עד מאד, ובכל זאת

ברחתי. והמשכתי לברח. עד שהופעת שם את. וגם ממך נסיתי לברח. ונכשלתי. והנה אני פה. כי זה מה שלמדת אותי: לאהב.

הפעם הראשונה

וכמוכן הראיתי לך שירים שלי. כלומר קראתי לך אותם. בזכרוני קולי רעד, בזכרוניך קולי היה בטוח ורהוט. זה קרה די מהר, כבר בשבועות הראשונים שלנו יחד: אולי אפילו בקצה השבוע הראשון, בבקורך

הראשון בגבעתיים, בדירה שהפכה לביתנו הראשון, כלומר קצת לפני או קצת אחרי ששכבנו בפעם הראשונה: הפעם ההיא, המבלבלת, הלא נתפסת, הבלתי זכורה. והשירים – לקרא לך אותם היה מתבקש ונעים, חושפני ונרקסי, ולכן

גם מפחיד במקצת. אבל אהבת אותם, אני חושב. לא נרמעת מהם, לפחות. ואולי הכי מדיק יהיה לומר: הם לא גרמו לך לאהב אותי פחות. לא היית בקרתית, אבל גם לא טרחת להביע איזו התלהבות יוצאת דופן. ואני

תמיד אהבתי בדיוק את זה – את האשור השקט שלך, ואת היחס הרציני, הפתוח, אך גם הצונן במדה, הלא ממהר להתלהב, כלפי ספרות ואמנות ועולם הרוח בכלל. זה היה כל כך מרגיע: הפעם הראשונה שנגעת בגופי

העירם, והפעם הראשונה שקראת את שירי, והמתח שלי, והמתח שלך – והרגע הרך, הנבון, האוהב, של שנינו יחד.

שירים

גיתית דהן

אחת ביקשנו

בַּחֲשׁוֹן סוֹפִי, גִּדְּשָׁנוּ
אֶת הַסְּפָלִים בְּעֵת אַחַת,
וְאַחַר בַּחֲשָׁנוּ בְּמִקְצָבִים
דּוֹמִים לְמַחְצָה, וְחֲשָׁנוּ יַחַד
אֶת עֲלוֹי אֲדִי עָלֵי הַתָּה, וְנִגְעָנוּ
יַחַד – שָׁפָה בְּשִׁפְתֵי הַסְּפֶל,
וְיַחַד נִשְׁפָּנוּ לְצִנּוֹן,
וְיַחַד שָׁלְקָנוּ זַעִיר אֲנָפִין שֶׁל גְּמִיעָה,
וְאַחַת בְּקִשְׁנוּ מֵאֵת הָאֱהָבָה:
לְרוֹת יַחַד. אֵךְ סִפְלֶךְ עוֹד גִּדְּשׁ
עַד שִׁפְתוֹ, וְסִפְלֵי כֶּבֶר
הִגִּיעַ לְשִׁפְלֵי.
מְלִים שֶׁלֶךְ הָיוּ קְלוּחַ דֶּקָּה,
וּפִי בָּרוֹז מְטַפֵּטֵף בְּעֵין לַיִל.
גְּרוֹנֵי נַחַר כְּמוֹ נֶטֶל תִּשְׁעָה קִבּוּן
צָמָא מַעֲשָׂרָה שִׁירְדוּ
לְעוֹלָם, וּפִי פְּעוֹר אֲלִיךְ
כַּחֲלוֹם הַמִּמְתִּין שֶׁתִּפְּל
אֶל פִּי טָפָה.

מתנות בקיץ

אלמת חרבי תריס הגיעה
עד מדפי־ספר, שביל זהוב עדוי
נשרת. על קורת העץ פרות חתול
נארגת ברקמת אבק, נשזרת כסדין כתנה
סרוקה, בהיר חנה של הטנפת -
רמזים של עיפות אלול.
ביצוע תל כבסים שאך בשו, ומזדנב
מהם רמזו של מושק לבן,
במרגלות נאגמים פריטים קלושי
ועה מהסוג הטוב, הרף, ריח מנוחת
שישי אחר הצהריים, בסלון ממזג כדבעי.
מהפרע אד חומד עולה-עולה, ברום
השד ובלא מגע פטם נמצק-נצמק.
מבית הכנסת מזעיקים את השבת,
והכל כבד, נפער, נוטף, דומע,
מחלחל ובא ומתקרב ומנשף,
וקל לשרע גוף ולהיות נאהבה.

*

לא ידעתי רב רבי רבבות, לא למדתי גם לא תריסר גופים,
לא ברכתי על המגמר במלכות ושם, לא טעמתי את כל פתחי עולם,
לא נפרמתי כמי שכפאו שד, לא עצמתי עין באין בגד להושיע עריה,
לא ידעתי מה חביב על בריתי ולא ידעתי נסח התפלה להביאו.
הכרתי נפילה אפים בתם תפלת לחש, וידעתי סוף והתחלה.

ארץ הגברים* אתילי מואטי

המעבר לחיים כמעט רגילים היה, בשלב ההוא, חלק מששערה. היא כבר עמדה בקשרי עבודה עם כמה חנויות פרחים שהכירו ביכולות שלה, השיער שלה היה נקי מדבק והציפריים בריאות התחילו לבצבץ בקצה האצבעות אחרי שנים של בניית ציפריים באקריל והגברים שהורגלה בהם המשיכו להגיע באדיקות ודבוקו בהרגלים שלהם ובה, אמרו את אותן מילות נימוס ושכבו איתה באותו אופן. היא חזרה להתקלח פעם ביום והעור חדל מלהתקלף משימוש יתר בסבון. איש מהם לא דחה אותה במיוחד ואיש מהם לא ניסה להצית בה דבר, באים, עושים את שלהם ויוצאים. כמו היו אנשי מקצוע שנתבקשו לבצע עבודת תיקון קטנה בצנרת. לפעמים נחה על מי מהם הרוח והוא היה מביא עימו מתנה כלשהי שמסמנת הכרת הטוב. פיזימה או טובלרונים קטנים מנסיעה לחוץ לארץ.

היו ימים שחשבה על ג'מי וכיבתה ממנה את המחשבות כמו שמורידים בבת אחת את המפסק הראשי ומדוממים את הבית, כמו שמגיפים תריסים במכה, אך חרף המאמצים הכבירים וההשתדלות המחשבות מיאנו להתפור, שנתיים אחרי הוא המשיך להופיע כאילו אתמול עוד הגביה אותה לרגע ארוך לפני שנפרדו דרכיהם. היא חלמה לילה אחד שהיא מרחפת לידו, היא ילדה קטנה מאוד ויש לה כנפיים שקופים של פרפר והגודל שלה כולו זהה בממדיו לגודלו של הראש שלו מהכתפיים דרך הצוואר והוא הולך ברחוב שנראה כמו דיזינגוף והיא חגה סביבו מרעישה בכנפיה. התקופה שהיא נשאה אותו במחשבותיה הייתה ארוכה בהרבה מהימים ששכן בחייה, העצב שהשאיר בה היה גדול מהשמחה שהפיח בחייה כשאך הגיח אליהם לרגע, אורח נטה ללון. רונה לא הצליחה לשכוח אותו גם כשהמראה שלו לחלוטין נמוג לה מהמחשבות, גם בחלומות לא היו לו פנים אלא רק צלם. היא זכרה אותו דרך מה שהרגישה שאבד לה איתו. כבר לא כעסה על ההיסחפות שלה אליו ועל העומק בו נגע בה בלי שהתכוון. כשחשבה עליו לא חשבה על חומר ולא על יופי ודברים שהיא צריכה להספיק, לא היה חולין בכמיהה שלה אל האיש הזה. היא כבר הפסיקה לשחזר בלילות רגע שחלף אחרי רגע שחלף מהדקה בה הכירו, מה הוא אמר לה ומתי ואת הצבע של החיוך שלו כשהרים אותה אליו מהמדרגות בנימטק אל החושך המתוק באולם כשהיא מגששת אל כף היד שלו והוא מתמסר לה עד שלא היה סרט ולא היו אנשים סביבם ולא אולם רק כף היד המפוארת שלו והיד שלה שנעצת בה חזק ולא הרפתה ממנה, היא לא הפסיקה לקוות שיתלפן אליה פתאום באיזה ערב וירצה להסביר הכול והיא תכעס עליו ותספר לו כמה כאב ועצב ויאווש הוא הסב לה כשלא הגיע לראות אותה שם בעיר שופעת הים אחרי שנגמרה השמש והלילה ירד ואחרי שהשקיעה הרבה

* מתוך רומן בכתובים

בבגדים לכבודו והוציאה כסף שלא תכננה בשביל שהסיפור יתחיל ביופי ובמרחבים שיש בהם הדר ונועם. לפעמים ניהלה שיחות שלמות בקול רם בהן אמרה לו את אשר על ליבה ולא הפסיקה עם הדיבורים של הלב עד שכל מה שהיה צריך להיאמר נאמר. היא הצליחה לגלות רוך כלפי עצמה כשלא הצליחה לקום ממנו גם כשניסתה בלי סוף לספר לעצמה סיפורים ולהרגיע את העצב שמשך אותה מטה אל האזורים שאין להם תחתית, התעלות בהן למדה לשהות, להשאיר את הראש בתלם ולחנוק את הלב באין מפריע. היא יכלה להתבונן בכל זה מהצד ולהבין כמה היא הזדקקה נואשת לאהבה שלו ולמילים העדינות שלו אליה ולמבט המסוים ההוא עליה, על הגוף שלה שהשתחרר לפתע מהכישוף הרע והתקלף מהנוצות השחורות עד שנעשה אנושי כששכבה לידו עירומה ועריה. זה יכל להיות כל אחד אחר ויד המקרה, אכזרית וחכמה, הביאה דווקא את יורד הים מרוכה השמות, אליה. לא היה לה אז, כפי שאין לה עדיין – מקום בטוח שאליו יכלה לברוח ממנו ככל שניסתה הוא חזר אליה במה שנראה כמו אהבה יוקדת בלילה היחיד שלהם, שמרגע שתם הייתה אדם שונה וחפץ חיים כי הוא הדליק בה את האור שדרכו נושמים. דלעת שהופכת באחת לאדם. זאת האמת כולה גם אם היה בה משהו מבעית, לא ברור, מייד, מתעתע וסוחף מדי והיא, שלמודה בשקרים רבים, חיטטה באמת שבעבעה מהסיפור הזה ולא נתנה לה להגליד בשום פנים ובשום אופן.

אוננו ואלי*

יונתן פיין

כשאלעד נכנס הביתה מיכלי שאבה בשני הצדדים, חזה נתון בצינוריות השקופות של המכונה הצהובה. הוא עוד לא התרגל לסדרי העולם החדשים, וכשהיא חולצת שד באמצע שיחה בסלון לפעמים הוא מתלהט לרגע, מתוקף ההתניות הקודמות. עכשיו נדמה שהיא מחוברת למכונת הנשמה. ליבי שכבה על הבטן למרגלותיהם, נינוחה.

"היי מאמי," היא השתיקה את הטלוויזיה.

"היי," הוא הוריד את התיק, הוציא את החולצה מהמכנסיים וניגש, אז נעצר עם נשיקה שהפריח באוויר, כחושש להפריע לתהליך או להוציא מריכוז. אבל מיכלי, בישיבה מזרחית על הספה, תלתליה הגליים זרויי השיבה פזורים משני צדיה, הרגישה כמדומה בנוח. בחלונות הגדולים, הרחוקים מדי מהספה, הערב ירד על שכונת אוננו ואלי. סוללת העפר הגדולה, שנועדה למתן את רעש המכוניות מ-461, כמעט נבלעה באור הדמדומים הנסוג. כשהתיישב לבסוף לידה הוציא את הטלפון מהכיס האחורי אל שולחן הקפה, ליד המגבונים והעדינול.

"אתה לא רוצה להגיד לה שלום?" שאלה. "היא תכף צריכה לישון."

בעודו קם, ממלמל מוכנית "ברור, ברור" ויורד אל משטח הבד שעליו שוכבת ליבי, שולחת יד חקרנית אל בובת קוף או שועל מעליה – הוא תהה אם דמיון את הנזיפה. עוד התניה קודמת, מימים שבהם השקיעו זמן וטיעונים בשאלה איך מי מהם "אמר את זה": בסרקום, בכעס, ברשעות, בצחוק, בחרמנות, בעצבים – קשת של רגשות ומשמעויות הייתה עוברת דרך קוף המחט של אוקטבה, של צליל. ליבי הביטה בו בדממה, מעכלת לרגע את נוכחותם של פניו כה קרוב. כשזיהתה, עברה בפניה נהרה.

"איך היה בעבודה?" מיכלי ניתקה את הצינוריות ורכסה שוב את החזייה לגופה, על גבי חיתול בד.

"אה... סבבה," ענה אלעד מהמשטח והחליק יד על הזיפים, מושך את ההברות בלי חשק. הנה היא משתלטת לו גם על ההפוגה הקצרה ממנה, העבודה. אבל כשנמשכה השתיקה הוא הוסיף, בנחרצות מפיסת, "בסדר גמור!"

"יופי. אז הקמפיין הולך טוב?"

"האמת שעל הפנים. עוד אין לי פריצת דרך."

הוא החל להתנועע עם בתו הפעוטה בזרועו, מקיף את הספה בריקוד הגשם הקטן שלו, אילם ורך. ההרדמה הייתה תפקיד שלו, והדקות האלה, מהרגע שליבי

מבחינה בו ועד שהיא נרדמת, הן האהובות עליו ביום: כמה קל לשאת אותה אליו.

"אז ההודים לא ממש עומדים בתור?"

"איפה. משוגעים אנחנו, פשוט משוגעים שאנחנו עושים את זה."

"זה סופו של כל בלון," ענתה מיכלי כמעט לעצמה. וכשהבחינה במבטו, הוסיפה,

"מה, אתה לא אמור להפוך כל גוש חרא שמוניק זורקת עליך לביצת זהב."

הוא היטיב את ליבי על כתפו ונעצר. "זה התפקיד. אני לא ילד."

המשפט האחרון היה מיותר, אבל לא יותר מהשאלה שהובילה אליו. לפני הלידה גילתה מיכלי אדישות הגובלת בבזו כלפי ענייניו היגיעים בעבודה, מה שמאוד התאים לו: במעמקי ליבו ידע שבפועל, אחרי כל המילים היפות, הוא מתעסק בחרא; ההכרה הסמויה שלה בכך אפשרה לו לאמץ מרחק דומה מהיומיום, וגרמה לו להרגיש שהוא והיא עדיין, כמו בשיר של אנוק שאהבו, נגד כל העולם. המשכורת היפה שלו, שלעולם לא ירוויח מחוץ לתעשייה, הייתה בחשבון הזה לא תמורה על השעות המטורפות ולא חומר סיכה למצפונו, אלא טרף שהביא הביתה. במגדלי המגורים סביבם, דרך אוהלי טיפי לילדים ועצי לימון רכים במרפסות, מסכי הטלוויזיה של אונזו נאלי ריצדו מרחוק.

"אז מה תעשה?"

"כתבתי לחבר מג'יסייטי," הוא אותת בלחיו הפנויה לטלפון שבידו, וכמו להמחיש את דבריו לקח אותו וריפרש את המסך. "אם זה לא ילך, אין לי מושג." ליבי, כמו חשה במצב רוחו הנעצר, ואולי באמת הרגישה, התנשמה והפשילה את שפתיה ליניקה, עדיין בעיניים עצומות אבל לא ישנה.

"אז איך היה היום שלך?" הוא שאל את מיכלי כשהעביר אותה אליה.

"אז לנו היה יום ממש מוצלח," היא החלה לפרוש את קורותיהן בג'ימבורי ולאחר מכן בגינה. היא הרגישה בבית, אולי יותר בבית מתמיד, בעולם אפוף הרוך של צלילים איטיים ומאלחשים, חיתולי בד צבעוניים וצמר גפן: התמסרה לו בלי בדל פקפוק או אירוניה עצמית, כמו באגדות, כאילו אם תשגה בלשונה הוא ייעלם. תוך כדי דיבור היא העבירה את ליבי צד בתנועה חלקה ובוטחת והן התחברו מייד, כמו שני חלקים של פאזל. לא יכולת לתת לה את כל זה שנתיים-שלוש קודם? מיכלי מבוגרת ממנו בארבע שנים; הוא ידע כמה היא רוצה את זה, ידע שכל המתנה כרוכה בעוד בדיקות יקרות ובסיכון מוגבר, ולמרות זאת דבק בדחייה ככל האפשר. בליבו ריצדה איזו קריאה של חופש גנוז, של הזדמנויות שלא מצו; ואולי היה שם משהו עיקש יותר, גולמי יותר, שלא היה לו אומץ לפתח ולתת לו שם.

"תנסה עכשיו," אמרה מיכלי והעבירה לו אותו חזרה. "נראה לי שיהיה בסדר."

*

כשמיכלי הלכה להתקלח וליכי סובבה את הראש על כתפו לצד השני, אלעד נכנע לפיתוי ונכנס לאנליטיקס. השעה הייתה קצת אחרי שמונה וחצי. בחדשות סיימו עם הסוגיות כבדות המשקל, שהפרשנים מנתחים בשעשוע אגבי. בהודו היום לא התחיל, אך מותר לקוות שהסגמנט החדש שיצר, "מהגרי עבודה אמידים", יעשה משהו. אבל לא: גם ההודים המרוכזים בפרנקפורט, בברייטון או במישיגן, יעדים שנבחרו בקפידה בזכות יציבותם הפיננסית המתונה, לא נשבים בקסמיו של אַרְגוֹנָה סינג, הפרזנטור היקר להחריד שלו. או שהם מסרבים להתפתות ל"פרודקט", מסחר ספקולטיבי ממונף, מסיבות אחרות. כך או כך, שבוע מאז תחילת הקמפיין הגיעו עשרים ושלושה לידים ונרשמו שלוש הפקדות – מעט, מעט מכדי שהוא עצמו לא יישא בתוצאות. הוא מצמץ ופותח סקייפ.

מוניק לא הייתה מחוברת וזאת הייתה התחלה טובה. הוא גלל למטה ונעצר כשראה שג'רלד סטיבנס זמין. ככה קורא לעצמו בסקייפ גלעד סטי, שעבד איתו לפני חמש שנים בג'יי-סייטי.

אם דארווין היה חוקר את עולם השיווק הדיגיטלי, גרין קארד טודיי הייתה יכולה להיות איי הגאלאפגוס שלו: עד שנסגרו בחטף ועובדיהם נפוצו לכל התעשייה, במשרדים בן אביגדור אפשר היה לגלות את הדי-אן-איי הראשוני ביותר של המקצוע, מוגן באין דורש מלחצים רגולטוריים או חדשנות טכנולוגית.

סטי הביא את הטראפיק. היו לו ברשת האפיליאציה שלו מאות אתרים, אולי אלפים, במגוון שהיה אקראי כשם שהיה רחב ונמתח ללא הבחנה בין פוטבול פנטזי לשחמט, בין פורנו לברידג'. הגרין קארד, והעושר הגדול שיביא באמריקה, אומנם כיכבו בבאנרים שהובילו אל האתר ובתסריטים של אנשי המכירות, אבל מעולם לא הוצעו למכירה. בתנאים בתחתית האתר הובהר במפורש, אם כי בכתב קטן, שג'יי-סייטי מדיה Ltd איננה מבטיחה סיכוי טוב יותר להיכלל בהגרלה. מה שעמד על הפרק בשיחות האלה, שיצאו מחדר המכירות ללא הרף, היה מופשט יותר, נחות מבחינה אונטולוגית לפחות: לחלום על גרין קארד; לשהות לרגע בחוויית ההתעשרות המופלגת, במנותק מסיכוייה להתמשש. זאת הייתה הסחורה ומסתבר שהיה לה ביקוש. בשום מדינה לא התקנוורת הטראפיק של סטי כמו בהודו.

מה המצב?

אחלה, אתה?

אחלה. אתה עדיין מטרנט את הודו?

למה דא פאק שתיכנס להודו?

אל תשאל. אבל צריך.

זה ג'או מת. הטראפיק זבל והם ישביתו לך את הרייטשן כי הודים לא יודעים להגיד לא, אז הם יספרו לסיילס שלך סיפורים אבל לא יפקידו שקל.

גם לאפילייטיים מקומיים?

גנבים. אותו דבר, גם יהיו הכי נחמדים אבל לא יעשו כלום. יש בערך אחד נורמלי.

תעשה לי אינטרו?

ג'רלד לא ענה למשך כמה שניות, ואלעד התחיל להתחרט שלא ביקש את הקישור מייד, במקום כל ההקדמות. כולם נחמדים עד שצריך מהם משהו. הוא תוהה אם לא היה ישיר מדי, ואם, בעצם, עם כל ההתייפויות שלו על הודו, סטי לא שומר את מטיל ביצי הזהב שלו לעצמו. אבל החשש מתגלה כמוגזם, כי על המסך הוא רואה שג'רלד מקליד.

"אל תהיה בפלאפון כשאתה איתה," מיכל יצאה מהאמבטיה, מגבת לגופה ומגבת על ראשה, בדרך לחדר השינה.

"סבבה," הוא עונה בהברה אחת בלי להזיז את הפה, כאילו לא להעיר. היא התרחקה אל החדר שלהם, להתלבש, והוא חוזר אל המסך. עוד נזיפה: מאה וחמישה מטרים רבועים יש להם בדירה החדשה, וכדי להגיע מהאמבטיה לחדר השינה אין צורך לעבור בסלון. אבל כל זה נעלם כלא היה כשהבחין בנקודה כתומה נדלקת על אייקון הלינקדאין: ג'רלד הכיר בינו לבין רוהיט, שכבר ראה את ההודעה. כששמע את צעדיה של מיכלי מכיוון חדר השינה משפתו נמלט צקצוק נחשי, מה שגרם לליבי לחרחר לרגע ולשנות תנוחה. האור שקרן מהפלאפון הציף את פניה, הדחוסים מעט עדיין תחת מצח נישא, שמקשה לדעת למי מהם היא דומה יותר.

מיכלי חזרה בפגימה הגדולה של באגס באני שהיא ביקשה שיזמין לה אחרי הלידה, כאילו עכשיו היא צריכה גם להתלבש כמו ליבי. הוא נזכר לרגע בכותונת הסאטן והתחרה שהאתר הציע, הנה עוד משהו מהמם בשבילך, והוא שקל לרגע להוסיף לסל. כשהתיישבה על הספה חיכה כמה שניות, ואף שהיה מעדיף לענות קודם לג'רלד ורוהיט הוא הידק בעדינות את אחיזתו בליבי וגלש מטה, לאחור, בתנועה איטית ורציפה עד שנשכב לצד אשתו, פניהם לצג הטלוויזיה.

הם החליפו מבט מהיר, וכשאישר לה שליבי ביססה את השינה, היא שאלה:

"אז מה אתה אומר על הנשכך?"

הוא הציץ לעבר משטח הבד על הרצפה כמחפש אבדה.

"איזה נשכך בדיוק?"

"זה שביקשתי ממך לבדוק בעלי אקספרס אם נראה לך שהוא טוב מספיק בשביל ליבי או מתפורר, וזוכר? היא שוב ראתה אחד בעגלה של איזה ילד וממש רצתה גם." הוא הרכין את ראשו כמהרהר, אך בפועל לכסן אל הטלפון את עיניו המאדימות,

הצורבות משעות מסך, וסרק את תיאור המוצר בלינק ששלחה לו לפני כמה ימים:
התאגף ילדי של הבננה Teether טוחנת מקלות עקיצות מזון כיתה סיליקון
פירות Teether תינוק ההדרכה Dropshipping

"ססססעמק, מה זה!"

"אתה קורא עכשיו?!"

"לא הגעתי לזה," הוא שנה את עצמו במידה שווה על הכישלון הדבילי שהתגלה
ועל האינסטינקט להתנצל עליו. "היו ימים מטורפים."

"ברור, ברור," היא השיבה, בקול שלאוזניו מייד נשמע בלתי נסבל.

"אני אבדוק הלילה."

"זה פשוט בשבילה... אז אני אשמח אם תהיה מעורב."

הו תמימות קדושה! הרי לא את מעורבותו בפועל היא רוצה - לזה אין לה
סבלנות ובוז אין לה צורך - אלא את חוויית המעורבות. אחרי יום שלם שבו ירק
דם במשרד על יקום מקביל שבו החוויה מתקיימת כשלעצמה, במנותק מהדבר
שבאה להבטיח, הוא סלד מההכרח לעשות זאת שוב, ואדרבא, לקראת עשר וחצי
בלילה, להכריע בין זו של הבית לזו של העבודה.

"אני אבדוק הלילה," הוא אמר. "honest to god."

*

מיכלי כבר נרדמה עם ליבי בחדר, והסלון היה שלו. הוא השתרע על הספה, צווארו
מונח על משענת היד הרחבה, במנח לא טבעי אך ממכר.

רוהיט השאיר לו במייל הסכם CPL לחתימה. מודל ה-CPL, Cost per Lead, מבטיח לאפילייט תשלום על כל משתמש שהוא שולח לאלעד, ללא כל קשר
לאיכותו של הליד ולמה שיעשה או לא יעשה מרגע שהשאיר פרטים. בכך, הוא
מטיל את כל האחריות על המשווק ופותח לאפילייט פתח, שלא לומר תמריץ,
להזרים טראפיק זבל שמוניק לא תראה ממנו סנט. ואומנם לפעמים, בתוך כל
הרעש והעמל מסביב, קל לשכוח את זה, אבל הפקדות, היכולת לגרום לאדם
להוציא כסף מהבנק שלו ולהעביר אותו אל שלך, זה כל מה שיש. אחרי עוד
הצצה עגומה בנתוני הקמפיין בער לאלעד להתחיל והוא היה מוכן למחול על
כבודו - ועל התקציב. רוהיט עובד מהר, זה היה ברור. חשבון הלינקדאין שלו היה
מרשים: תמונת חזית מקצועית בחליפה, המלצות מגוונות ומספר דו-ספרתי של
endorsements לרוב ה-skills, ופוסטים עם תמונות מפגישות בניו-יורק, הפניות
למאמרים מהרווארד ביזנס ריווי וקטעי וידיאו שלו על הבמה בכנס בברלין.
רוהיט צ'אקאהארטי היה מוכן.

אלעד עבר בלי משים, כמו אחרי כל היכרות מקצועית, אל הפרופיל שלו-עצמו בניסיון לראותו בעיני המכר הטרי. הייתה שם עדיין התמונה הזוויתית, החייכנית מדי, עם שערות החזה המבצבצות מהחולצה המכופתרת, שצולמה בחתונה של אסיף וגלי חתכה לו במשרד. הוא מעולם לא עשה עניין מהלינקדאין שלו, נאמן לידיעה איתנה, אילמת, שתמיד ימצא עבודה. אבל הערב, על הספה ב-12 אלף שקל מ"נטוצי", הוא היה פחות בטוח. מהפרופיל עבר לתיבת ההודעות. גלל על פני פוסטים ממומנים למיניהם עד שנעצר על ההודעה שחיפש. אותה הודעה שהגיעה, במה שמיכלי בטח הייתה רואה כסימן לו הייתה יודעת, ביום שהתחיל הקמפיין הכושל בהודו.

היי אלעד, זנדרו מגייסת סמנכ"ל שיווק לאזור אירופה, המזרח התיכון ואפריקה, להוביל את הצמיחה של החברה אחרי סבב השקעה. מצאתי את הפרופיל שלך מתאים מאוד, ונשמח לזמן אותך לראיון וידיאו. האם תהיה מוכן לשקול רילוקיישן לקורק, אירלנד?

למטה הופיע לינק עם הפרטים, שאלעד הכיר בעל פה: חברת B2B יוקרתית עם משרדים בלונדון, קורק ואודינה, מערך שיווק משומן וקמפיינים מתונים, מרומזים, רחוקים שנות אור מהאגרסיביות הניחרת והחד ממדית שנכפה עליו להנהיג. קשה לחשוב על הזדמנות גדולה יותר, על שיווי משקל מדויק יותר בין השאיפות שלו לבין הרקע והניסיון שצבר. אלעד לא הפסיק לחשוב על זה. הנמר הקלטי, המרכז ההומה של כלכלת השירותים החדשה: האם לא מגיע למיכלי ולו רענון, התחלה חדשה? הוא חזר לדף שפתח בגוגל earth, עם מסלול המורשת של הפאבים הוותיקים של קורק. אלה יכולים להיות חיינו. ליבו החל לפעום בחוזקה. זה יכול להיות מהלך נחשוני, מהמם, שידביק את הפער שנדמה שהוא הולך וצובר מהעולם בשנים האחרונות. הוא שוב הביט ארוכות, בפעם המי יודע כמה, בעיניה השחורות של אן או'סאליבן, מנהלת גיוס בכירה ב"זנדרו". היו לה שיער שחור-עורב ואיפור קל, אבל מעבר לכך התמונה העניינית למראה - בז'קט לבן שנח על חולצת משי מכופתרת, ומבט הצופה מעט מעבר לך - לא אמרה הרבה. אולי זו הבקאות גם בחשבון הפייסבוק שלה, שהוא מבקר בו תדיר, אבל עכשיו, כשהוא מסתכל בה מספיק זמן, הוא מזהה בפניה משהו מתגרה, כאומרת, "כן, פה בלינקדאין אני משחקת את המשחק, אבל..."

וללא דיחוי או מחשבה פותח אלעד דפדפן חדש, מאובטח, המוחק כל שלוש דקות את היסטוריית הגלישה. אצבעותיו מקלידות מעצמן best blowjob, ויותר מזה לא צריך. העיצוב האקסטטי של האתר לא מסיח את דעתו, והוא מתביית על המסך המלבני שבמרכזו, שבו בלונדינית כבדת שדיים כורעת על הברכיים ומוצצת לבחור בעל כרס קטנה. הוא נאנק בדממה וזע על שוכבו, מול המסך. נזכר שהוא לא מוכן, ובצר לו, אם כי בלי לעשות מזה עניין, שולח יד אל שולחן הקפה ומגיע, במאמץ, לחבילת המגבונים ולעדינול.

המציצה מצולמת מנקודת המבט של הגבר, מלמעלה למטה, בקטע ארוך מדי של שמונה דקות. הוא תהה לרגע על המונטיזציה של האתרים האלה, שהבאנרים שלהם אפילפטיים ובמודל הפרימיום שהם מציעים אין שום היגיון. לא עבור יוזרים כמוהו, שמקבלים את ה"וואליו" שלהם תוך פחות מדקה. אל תדאג להם, הוא הבליע חיוך ושלח אגודל אל ציר הזמן, להריץ את הסרטון כמה דקות קדימה, אל סופו הבלתי נמנע. התגרות מגמירה בפה שונה מהתגרות מגמירה בפנים, וכשהבלונדינית מזדרזת להוציא את הזין של הפרטנר נטול הראש ולהתייצב מולו, ואת פנטזיית ההיקלטות המתוקה עומדת להחליף פנטזיית השפלה כוחנית, הוא מעווה את פניו ומדלג לסרטון הבא, מנסה כמיטב יכולתו לדמיין שם את אן או'סליבאן, מנהלת גיוס בכירה ב"זנדרו". קל יותר, לפני שהוא נרדם סופית, הטלפון עדיין ביד, הוא חוזר לאאוטלוק, פותח את המייל מרוהיט ומשיב, I'm in.

הָאָשֶׁם

ריטה קוגן

"קלאק" צנחו המתגים וכבו האורות. "קלאק" זעו ונסכרו שערי התאים. "קלאק" נעצמו עיניו הדלוקות של האסיר המוטל מקופל על דרגשו בתא־בודדים מספר שתיים, מן התאים שנועדו לאסיר יחיד, הנתון תחת מעקב סמוי תמיד. השמועות על מעקב־בודדים שטפו את הכלא מעת לעת בלא שאושרו או הופרכו על ידי ההנהלה והסוהרים, ומכיוון שמעולם לא ננקטה פעולה כלשהיא כנגד מי מהמפוקחים לכאורה, שכבו השמועות כלעומת שבאו. האסיר בתא־בודדים מספר שתיים, שהועבר לכלא השמור רק לפני שבועיים ומייד בודד, לא ידע דבר על הפיקוח המשוער. ואילו היה יודע, היה זועק מרה יותר ממה שזעק מאז הגיעו לכאן, בתקווה להישמע ולהיוושע. התקווה לא הייתה בתפריט.

"קליק, קליק קליק," גדלקו בזה אחר זה הצגים בחלל הפיקוח מספר חמש. היה זה חדר אטום וריקן, קירותיו החלקים מצובעים לבן־מט אחיד, פתחו האחד חסום בדלת לבנה נטולת ידית או חור המנעול. רצי אור כחולים נגהו שדית מעל לובן הכתלים. בלב החדר, במרחק שווה מהקירות ומהדלת, ניצבה מכתבה כבדה, לבנה אף היא, עליה מוקמו בשורה ישרה שלושה מסכים לבנים. האמצעי, רוחבו ארבעים ושמונה אינצט, דמה לקונסולת משחקים עצומה מפעם, ושני מסכים זהים של עשרים ושבעה אינצט נסמכו אליו, אחד מכל צד. כורסת מנהלים רפודה עור לבן ניצבה לפני המכתבה. אחוריו המוצקים של המפסק התורן נחו בה ללא נייע. עורפו הרבוע עם תלתלי שיבה גוזזים קפא מול המסך האמצעי – צללית שחורה על רקע כחול־חלבי מרצד. המשמרת שלו החלה לפני עשר דקות.

עוד יום הגיע אל קצו בתא מספר שתיים. האסיר ביקש לפוגג כל מחשבה, לחמוק אל השינה, להימחק בה, אך גופו השבור התעקש לזכור את מה שאירע שעות ספורות קודם לכן. הם שוב שיחקו אתו, כפי ששיחקו כל יום מזה שבועיים. הפעם הם תפסו אותו בחלקו האחורי של המטבח. הוא העביר סחבה אפורה הלוך ושוב על פני רצפת הבטון המגואלת, כאשר הם הגיחו יש מאין כמו שדונים על קפיץ מתוך קופסה. בהתחלה ניסה לשמור על ארשת פנים אטומה, כיאה לגבר משכיל ונאה שאך במקרה התגלגל לכאן. אך האיטום נסדק – עיניו השחורות הגאות בגדו בו בשעה שליכסנו לעברם מבט של בוז קר. הנשק הזה, שהיה כה יעיל בחוץ, לא הטריד כלל את החבורה העליזה שהתייצבה מולו. רק הצנום הגבוה גיחך והפטיר, "מה שלומך, פיה? ומה שלום התחת הקטן שלך?" הוא הבין כי זה עומד לקרות, מחשבת בזק חלפה במוחו והוא הניף את מקל המטאטא לעבר הצנום. אולם התנועה פיגרה אחר המחשבה. הוא פספס, וכעבור שבריר שנייה אגרוף עטוי כפפת מגן שחורה, מלא עוצמה ועצמות־ברזל, ניחת על סנטרו ומוטט אותו לרצפה. פניו נחבטו בשלולית הבוצית שתכף החלה להיצבע אדום. "חשבת

שהפיות הן נגד אלימות, "לחש השחום העגלגל לתוך אוזנו בקול צמיגי. "אתה חושב לא נכון, ברבר, " קטע אותו הגבר הצעיר מכולם בעל פני נער חלקים, "הפיה הזאת היא חתיכת אנס מסריח. אחד כזה שהגיע לנקבות הביתה עם סכין ושיחק אותה בן זונה קשוח. לפעמים גם מזג איזה משהו לכוסות שלהן בבארים ואנס אותן כשהן מעולפות. " ברבר צקצק בלשונו כאילו המידע הזה הובא לידיעתו בראשונה. "אוי, אוי, אוי, האם אני שומע טוב, אלונגון? אנסת נשים? עם סם אונס וסכין?" הוא שכב מכווץ ובליינוע על הבטון הרטוב והקר והמתין לבאות. היה זה חלק מאותו טקס ידוע מראש. לעיתים הוא נשבר והתחנן שיפסיקו להתבדח וייגשו ישר לעניין. אך מניסיון העבר ידע כי תחינותיו רק מאריכות את דברי הפתיחה. הצנום פיהק וביקש בנועם, "חומד, אתה רובץ פה כמו ארנב שחוט ולא זו. יאללה, תכין את עצמך. הרי לא בא לך לקרטע שוב כמו ברווז מסומם, נכון?" הוא לא זו. הפעם סירב להניע את גפיו, להתרומם ולדדות אל מתחם המקררים, להוציא ממקרר פרווה חבילת מרגרינה חתומה ולהביאה לתלייניו. אחרי ש"הכין את עצמו" כך בפעם הראשונה, החל לחוש בחילה אף מנדף קל שבקלים של מרגרינה. בעיטה קשה לסרעפת קטעה את מחשבותיו. בעיטה נוספת לא איחרה לבוא. מטר של גפיים בוטשות ניחת על גופו. אך למרות הכאב העז לא פצה את פיו. המענים החלו להאט את הקצב, והנער צחק, "אלוני עייף היום. לא בזין שלו להביא לעצמו חומרי סיכה וגם הוא שותק כמו דג. איזה שיעמום." הצנום ליטף את פניו של הנער ופקד על הקורבן, "על ארבע, זונה." הפעם לא היה צל של נועם בקולו. הוא הוסיף לשכב. רגל גסה הפכה אותו על גבו וכאב חד פיצח את חלציו. ברבר מחץ את אברו במלקחיים גדולים וחיך. "תעבור לתנוחה שהמאסטר ביקש, פיה, אחרת אמחץ את הזין הרופס שלך ואגיש לך לארוחת ערב." ברבר שחרר את לפיתת המלקחיים. הוא התגלגל בנהמת כאב ונעמד על ברכיו וכפות ידיו בעמידת כלב. "עיניים," ציווה המאסטר בשקט. הוא השתהה לבצע את הפקודה. סטירה קשה רצצה את שפתיו. טעם חלוד של דם הציף את פיו והוא החל להשתעל ולהשתנק. "חבל," המשיך המאסטר, "יהיה לך פחות נעים למצוץ עם שיניים שבורות. מצד שני, הרווח כולו שלנו. פה!" הפעם ציית ללא היסוס ופער את פיו לרווחה. "ילד, תכין את החור," ציווה הצנום על הנער. הנער צחק והחל מתלבט בקול רם באיזה חומר סיכה יבחר הפעם: "מרגרינה? איכס! לקח לי שעות להיפטר מהריח הדוחה הזה. נדבק למפשעה ולא יורד. אולי שמן קנולה? גם בריא וגם מחליק." נשמע קול גרירת צינור, הוא התחלחל. יד גרומה תפסה בשערו ומשכה בחוזקה את ראשו לאחור. "זכור," נאם הקול, "עיניים ושיניים! ברבר, תשגיח עליו. אם הזונה שלי עוצמת את העיניים או נותנת דרור לשיניים שעוד נשארו לה, אתה אחראי על התזכורת." הצנום החל להניע את אגנו בתנועות קצובות בתוך פיו המדמם. כל שייחל היה לעצום את עיניו. רק לא לראות את בטנו של הצנום – כרסונת מתבלטת קמעה עם צלקת ארוכה, לבנה ומשוננת – מתקרבת ומתרחקת חליפות, אך לא העז, כי ברבר עמד על המשמר וברבר היה יצירתי. פעם טפטף על גבו שמן רותח. פעם

אחרת נעץ סיכות תפירה בקרסוליו, וכאשר לא נחה עליו ההשראה, תמיד המציא תחת ידיו חפיסת סיגריות ומצת. הוא לא עצם את עיניו, אך פיו הגדוש בשר זר מילט צווחה כבושה. הנער צהל, "הפיה התעוררה! הרבה יותר כיף לשחק עם פיה ערנית ושוקקת מאשר עם פיה שקטה ומשעממת!" תנועותיו של הצנום הואצו עוד ועוד ובטרם היה מוכן, קילוחים עזים של זרע הציפו את גרונו. הוא ייבב והתחנן. הצנום הביט עליו במיאוס וסינן, "בעיתון היה כתוב שגם הן אמרו לך 'בבקשה, תרחם', אבל לא ריחמת. קדימה, זונה. תאכל את זה ומהר." הוא נשחק וביקש שוב ושוב שירחמו עליו. כף רגל עיקשת הצמידה את פניו אל הרצפה. חפץ כלשהו, עבה ומשומן, החל נדחף במורד חור ישבנו. בלא דעת הרים את ראשו וניסה למלט את עצמו. אך לא היה לאן לברוח. לסתותיו נפקחו בכוח הלחיצה, ואיבר עבה יותר מקודמו פלש אל פיו, הוא זיהה את אברו של ברבר. לא היו לו הגיונים של המאסטר – הוא פמפם בעוצמה את פי הקורבן למן ההתחלה. החפץ שנע בחביון אחוריו צבר תאוצה אף הוא. זה היה הגבר הצעיר בעל פני הנער. הפעם לא נאבק כלל ורק ניסה להתאים את עצמו להנפות הכפולות, החוזרות ונשנות. אט־אט התמזגו המקצבים השונים כדי מקצב אחיד והרמוני. הוא קיווה לאבד את הכרתו כפי שקרה פעמים בעבר. אך גופו הסתגל, התקווה לא הייתה בתפריט. פתע נשמע צחוק לעגני. הצנום התכופף ואחז בפין הקורבן הפצוע. "לא ייאמן, הוא באמת חתיכת זונה. תראו איזו זקפה נהדרת יש לו!" ברבר התעוות וגמר בשאגה. על פי ההתנשפויות והקללות שסינן ללא הרף גם פני־נער היה קרוב לביאה.

הם עזבוהו לנפשו כשעה לפני כבוי האורות, אך לא לפני שהכריחו אותו לנקות את כל הנוזלים השפוכים. הוא שב והקיא פעמיים, אולם לבסוף העלים אף את המים העכורים שטפטפו מפי הטבעת המדמם שלו.

עתה שכב מקופל על דרגשו ורעד בבלי דעת. אט־אט חדל מרעוד. החושך והשקט היטיבו עימו, גופו התרפה, יפחותיו שככו. הוא הפשיל את מכנסיו, מתענג על הלבדות, חשף בעדינות את בשרו הפצוע, את אברו הרצוף, את עגבותיו המיוסרות. נדף קריר נישא מפתחי אוורור בלתי נראים ושטף בנעימות את האסיר בתא מספר שתיים. הוא עצם את עיניו ופני אימו הטובים זרחו אליו מן התנומה המתממשת ובאה. היא הביטה בו כפי שלא הביטה מעולם במציאות. הוא מצץ את אגודלו בקול יניקה חרישי, העביר את לשונו החבולה הלוך ורצוא על פני הציפורן הקשויה המשוברת. הוא נרדם.

חרש זעה הדלת הלבנה ומחלל הפיקוח מספר חמש דידה עקב בצד אגודל פני־נער, עיניו חסומות באספלנית אלקטרונית לבנה. הוא היה האחרון למסור את נתוני המעקב היומיים אחר האסיר מתא־בודדים מספר שתיים. שלא כמו שני עמיתיו, הצנום והשחום, לא הושתלו בגופו מצלמות מעקב מיקרו־ביולוגיות והוא נדרש למסור את עדותו בעל־פה. הוא נהנה מכך, משתדל לגולל את תיאוריו כמו סיפור מתח אפל, מצחיק לפרקים, ולולא האספלנית האלקטרונית ההדוקה מדי על רקותיו, היה נהנה אף יותר. הייתה זו הפעם האחרונה שהתייצב בחלל הפיקוח;

למחרת יועבר לבית אסורים משודרג, מושבת עונשים מטופחת לפושעי הצווארון הלבן – תמורה הולמת לשירותו האמיץ וליכולתו לבלום את פיו בין כותלי הכלא ולהותיר את חרצובות לשונו בפני מפקח תורן. הוא החליק דומם במורד המסדרון הסודי בהליכת תן משתהה, ידיו הדקות מגששות על פני הקירות הלבנים, עד שנבלע בחשכה החלבית.

העורף הרבוע, כסוף התלתלים, הופנה מן המסכים. פנים בלתי נראים רכנו אל מחברת מולסקין שחורה בכריכה קשה. אצבעות חיוורות גרומות, גזומות ציפורניים כאצבעות מנתח, אחזו בעט נובע של דופן. הוא כתב לאט, מתענג על זרימת הדיו המתונה, על התפשטות האותיות המעוגלות על הנייר הרך בגון שמנת. תכף יסיים לכתוב, משמרתו תגיע לסופה ובוקר של יום חדש יפציע על האסיר בתא-בודדים מספר שתיים, יום נוסף של משחק ועונש. התקווה לא הייתה בתפריט, האשם כן.

בין מקומות בין הזמנים* רות פוירשטיין

תמונה שנייה

בתוך בטנה של האם. יושבים הרות, אלוהים, חתול ואחר.

א

ותעמד העיר מועפה, ותשכח את הפוכה,
ומהו מטה מהו מעלה, מהו סבל מה ברכה.
הלילות ארכים אך ארכה השכחה
עוד יותר. ארץ לצפות בחוץ
ואין שם איש עובר,
או לפחות אין איש-ממש
או באישון אינו מרגש.
ארץ הרעש הלכן, ארץ
השקט אף יותר.

ב

יכלתי להשבע כי התרחשת, עירי
כי בלילות ארכים של קיץ הצטנפו בך האורות
כרכבות כוכבים. כי הוארה זוית פנינו מן הצד המרחק
וצליל קולנו צלל ונדחק אל מנגינה
שנרקמה בצפצפות, והד הדו הארגנים.
כי תחת כל אישון התעבינו: אופנים חשוכים
בתזוזות כמו-אקראי. כי מחול באבניך, בהרים הדוממים
היה בהיר, בלתי-נראה, דוחק רגלים וזרועות
אל תזוית, לפסל אותך אויר.

יכלתי להשבע כי התרחשת, אך עתה אינך אלא ריח
שלעולם אינו עולה. עבדות בלא תוכן החי
אנו אומרים אותך, ובשפתינו המלה החלולה
בה טרם נאמרת, וכל מילה אינך נאמרת עמו
יותר ויותר אל תוך גרוננו.
אנחנו נקיים ממך, אך לא כתינוקות
כי אם כגדונים שהוסרה מעל גרונם המאכלת.

* מתוך "ספר שכחה וגאולה: חזיון בארבע מערכות לבמה בלתי-אפשרית", העתיד לראות אור

וּכְבֹר פְּרָחָה מֵהֶם נַפְשָׁם וְלֹא תִשׁוּב, אִף כִּי הַגּוֹף
דָּמוּ זוֹרֵם וְעַפְעָפִיו הַמּוֹרְמִים.

אֲנִי גְרוּמִים מִמֶּךָ, מֵעַל הֶרְחֹבוֹת הַעֲמוּסִים,
מִן הַנְּסִים שֶׁל מַח שֶׁחָר הַמַּפְצִיע־פְּרָצוּפִים
וְתַרְפִּים צוֹחֲקֵי מִשְׁמֵר, וְשִׁרְפִים בְּבִקְרָקָר
וְאֵנָה נֶעְלָם רִשׁוּמֶךָ, אֵיכָה נִמְחָה וְלֹא חִזַּר?

עִירֵי הַחֲלוּם
הַהִפּוּכָה אֶל הָעֶפֶר
הַטְּבוּעָה מִבְּלֵי יִשִׁיר בְּךָ אִף
קוּלוֹ שֶׁל הָעֶבֶר, כִּמְהָ נִשְׁבַּעְתִּי תְמוֹנָתְךָ
אֶל תּוֹדֵת־תּוֹכִי, כִּמְהָ נִצְרַפְתָּ בִּישׁוֹתַי,
הֵיאֵךְ עֵתָה הַחֲלַפְתָּ־קַלְפָּה וּמִדְמוּתֵי
הָאֵם אוֹכֵל לְהַעֲלוֹת שׁוֹב אֶת זְכָרְךָ?

אֲחֵר:

עַת לְאַהֵב עַד אֵין מְלִים, וְעַת לְהִצְטַעַר
עַת הַגְּלוּת מִכָּה בְּשֵׁר, וְעַת לְהִזְכֹּר
עַת לְהֶרְחִיק עַד אֵין כּוֹכֵב, וְעַת לְהִתְעוֹרֵר
עַת קוֹל כְּנוֹר בְּחִלּוּמֶךָ, וְעַת הַקּוֹל עוֹבֵר
עַת זֶה הַזְּמַן, הַזְּמַן מִמָּשׁ, וְעַת בְּזִמְן אֲחֵר

וְעֵתָה הוּא הַזְּמַן
הַקִּיאֲנִי לְיִתְּנִי מִרְחֶמֶךָ
יּוֹם זְכָרוֹן הוּא, יּוֹם רַק עוֹד מְעַט
בְּרָכָה.

מַעֲרָכָה שְׁנִיָּיה

תְּמוּנָה רֵאשׁוֹנָה

אַצֵּל עֲזֹאוֹל.

וּתְקֵא הָאֵם אֶת דִּירֵי בִטְנָה אֶל הַיְבִשָּׁה. וְיִשׁוּב הָאֵל אֶל מְרוֹמָיו, וְיִמְחָה הַחֲתוּל אֲגִלִּי
זַעַה מִשְׁעֲרוֹתָיו, וְהִרּוֹת אֶת עֵינֶיהָ תַּכְסֶּה מִפְּנֵי הָאוֹר הַבוֹהֵק בְּלִבָּן. וְשִׁתִּיקְתוּ שֶׁל הַמִּדְבָּר
חֲזוֹת הַכֹּל. הָאֲחֵר לְבַדּוֹ מִשְׁתַּדֵּל לְהִישִׁיר הַמִּבְּטָא: "אֶת יוֹדְעַת – בָּאת אֲצֵל עֲזֹאוֹל".

אַצֵּל עֲזֹאוֹל כָּל דְּבָר הוּא שְׁנַיִם: זֶה, וְזֶה נוֹסֵף בְּשֵׁם אֲחֵר. אִם תּוֹכֵל לְהִבִּיט בְּזֶה

הנוסף מבלי התעורר, אולי יקרה דבר מה (גדול? אולי בלתי-חשוב כל כך?) אך המבט מוסט מעם עצמו ועד מהרה אינך זוכר ממה בקשת לחמק. המים טובים לשתייה, האדמה טרשית אך רחבת ידים, אלמלא היה זה שנים היית נותר כאן (אולי לתמיד). אתה נוסף על עצמך – פורץ בצחוק ואז נחרד מן הפרצה, משנה כל עת את הנוסף לעמתך. ורק היופי לא טורד מנוחתך (לא כמו בכל מקום אחר) ורק הריח יש בו כדי להזכר כי ארעי הוא המקום אליו הגעת (ארעי, ובכל זאת נצב בלי סוף בנחירים). שמים גדולים ושמים זהים שאינם גדולים כדי כך. פני מלאך לכל זבוב ולכל זבוב בעל זבוב ולכל בעל בעלים משלו שמחליטים הסבוב מעל המים כיצד יעשה (ומי בסופו של המעשה הזה אינך יודע ואינך יכול עוד להבטיח). הנה הזמן נדבק לזמן הנוסף לעמתו, ומזהותם אינך יודע היכן ביניהם אתה נצב – זמן ארנב וזמן צב שבכל זאת זהים הם ודבוקים: הבקר אטי עד אין סוף לו, חולפים הימים במעוף מטרף. והאור הוא אור נוסף שאת האור הקודם טרף טרף, והותרו ברפאים: הרדידות שבצללים, הן רדופי אור הן חורים (וכך ידהו גם המטילים).

אצל עזאזל יש הסבל וישנה התרופה. ובאם באה רוח קדים (ותמיד באה רוח קדים) בא גם הקיקיון וזה הנוסף לכסותה. כי אם בקיקיון תבוא תולעת (ותמיד תבוא בקיקיון תולעת) ותד הקיקיון, אזי מיד קיקיון הנוסף.

- קיקיון אחד: הלא חרה לך עלי?
 הרות: חרה עד מות, אך מיד שוב לא חרה.
 קיקיון נוסף: ומדוע יחרה לך עלי, הרי עדין, הרי אני
 קיקיון אחד: הרי אחר! שתולעת לא נגסה בקרביו
 הלא חרה לך עליו – על הוא, האחד
 שתולעת נגסה בקרביו?
 קיקיון נוסף: ולו יש מי שאין התולעת... אין מוטב?
 הרות: מוטב מבלי הצער, מוטב שלא יכאב.
 מוטב מבלי הצער, מוטב שלא יכאב
 ואם זה שאחריו לא יכאב אז מוטב
 הוא, ולא הזה שלפניו.
 קיקיון אחד: אין זה מדרך הטבע שיגנו כאבי
 בלא שיחרה.
 קיקיון נוסף: ואין זה מדרך הטבע שיחרה תחת צלי.
 קיקיון אחד: אין זה מטבע האדם שאשכח.
 קיקיון נוסף: אין זה מטבע האדם שתזכר.

והתולעת מסמלת לזלל הקיקיון הראשון – מהר מספיק כדי שכל זה יהיה אולי-
 כלל-לא-היה. ומטבע הדברים, כדרכו של הנזלל, לא מוטל הוא בבמה ולא נשאל:
 הרות: האם אתה הוא?

קיקיון נוסף:

הוא אני

הרות:

הוא ממש?

קיקיון נוסף:

אני ממש

הרות:

הלא יבשת?

פעם, אהובי?

הלא התחולל

עמק בקרביך האסון?

הן יפים ענפיה, עליך רבים כרמון,

הן גאון-המדבר אתה, תארך וצלך

וקול און גדילתך --- רק בם ידבר,

אך הלא נשבר גבך בתם-יום חשך-אחד?

ורואה אני החלי בצלך. הלא נחרכת

משמשות או נאכלת בצרחות? אהובי,

הן יפה אתה, יפה וחסון ושביר,

הלא תחשש?

קיקיון נוסף:

וכי מה יש לחשש? האסון

תמיד נס אל עבר אחור

תמיד יש דור שגופו עליז

וימיו טבועים ברוח נחת

הרוח... הרוח קדים היא!

הרות:

הרוח בקשי, רק כמה אדים

קיקיון נוסף:

אך אחוש בה, ברוח,

הרות:

נושבת גם דרך צלך

כמו הנה עשוי חר --

קיקיון נוסף:

צלי הוא אור, צלי ברכה

הרות:

אתה כאן, אך כמעט כבד אינך

חרה לי תחת צלך

עד מות חרה!

המנות איננו מגיע, אך שוב באה השעה

ומשב קדים משיב את הרוח ורעיה מאצל עזאזל

אל עבר הרחק.

הצעה לשיר:

המעביר שנה מעינינו מותרת החלום בחוף האחר

ושמנו ספינה עגונה בין לאות המבט אל הים ובין שם

הרוחק ועובר. ערפנו יעשה וישמע:

הלבן והטל, השושן והשממה.

תמונה שנייה בארץ נשיקה.

שנים רבות חולפות בטלטלה אצל הרוחות, חולפות בין משב למשב. בין רוחות הדרום לצנת הצפון, בין גיחת אד-מזרח ולחישת מערב. תמונות תמונות עוברות מאצל הרוחות – העבים מתפקעים מראות אדמה: לב השזיף מתחלף בשירת הרים בעיר-רבה ובדברים להוטים כבזל, באיש עינו רכה אל על, בפרדסים צלולי-עלה, בצער בית מרחק ושביל נשחק מהלוכים. וכה יצטללו התמונות בנפילתן זו על גב זו, וכה ירחיבו זו אל זו את מבטן, כמו לפותות במחול שאינן יודעות, ולא נראה בן אלא משעה בה נצרפות התמונות במחצתן של הרוחות.

וככלות כל אותן שנים אולי תחשב, אולי תשקל, כי ישנה תמונה אחת בקרקעית תמונות-כלן. שאינן מתפזרות מפני שהאחת תחזיקן, ואינן נשכחות – מפני שבאחת חלקן. וככלות השנים כל תמונה תשמע כתו מזעיק לבך אל מנגינה, או כהד מאיזה נוף בראשיתי שהתגלגל כחרוזים מן השרשרת הפרומה. וככלות השנים עת תשוב אל אדמה, כמו נשלמה בך לפתע הכמיהה הארכה, כשתו חשאי (מן השתיקה בה חג) נוחת בך מכה
תדע, הגעת אצל ארץ נשיקה.

הרות: כיצד אצא מכאן, והכל כבר מת
למן הרגע שנשלם בו היפי בעפפה,
והתרה הנשימה הארכה אל בית
וגרגירי האבק במעופם הראו את קצב
הטוב כלו, ופעלו בהפיכת אויר לחמר כה סמיך
וכה צלול, עד יתמלא בו מרחבה של אהבה: – כלה
תכלית – הנשיקה החללית – מקום בו כל נברא
נקרא לשוב שיבה אל אהובו,
עד לא יפריד אותו דבר מתעופת
החמר היחיד: להקרא אותו השם
להתגשם באותן הפנים האהובות.
האהוב: אם תביטי בי לא תוכלי לשוב
מן האהבה. כאן מיתת הכוכבים קרבה
באותה המהירות שבה העין תרחק –
ולנצח היופי נסדק וקופא, ולנצח
היום האחרון שבשפתים, כמו הטוניקה
של רצף הצלילים. הנה, ראי –
כיצד היה הכל רצוף באהבה
והתהוה בדגמתה למן הרגע הראשון,

לא ידע האישון את האור האחר

שמפציע מעתיד אל העבר--

הרות: ועתה הכל נגמר?

וכמה עוד יוסיף להגמר?

האהוב: עד הנצח, אם תרצי. אם תביטי בי

לא תוכלי לשוב, אם תהיי לאהובה.

הרות: להבה אתה. אחוש – אני פרפר,

וכל הצער שנגזר מסוף מהיר

הופך ברק אחד משלם

במבטך. הלא יכלה הכל

ורק כך יכלה כגורל,

רק כך הסוף הוא נצח

ומדת אחדות חלל. למשך מקצה האחד

של החוט אל ראשית ולהרגיש מיד

את שאינני יודעת עוד לרקם,

או אולי יש עוד מקום שיאיר

עתידו על פני

כחוט אחר?

האהוב: וכך הצער משתבר מדת אדם.

הרות: וכך משתברות פניך, אהובי,

ונפוצות כאבקנים אל קצות תבל

ומתגלות בכל וכל – הראני חול, גלגני אן תפול,

האבל על גופך המשתפל

אל העולם, כובל עיני – בכל אשר אביט

תשכן ודאי, בכל אשר תמית את דיוקנך

יהיו עינים נצוצות, ציוץ גוזל, הכרח לרצות

לכרע ארצה בנשיקה.

תשקע אל נצח הגפנים

אל מחשבות מאבנים אשר יקיצו

את פניך כפתאום—

ובפתאום הוזה ממש, בעור השמש הנקרש

בכבד בשר האור עלי עיני מאד,

ובפתאום שאין לו קץ אתה נולד-עולם

עלי מנץ הראי הלוחץ לבי אל עוד

מראה ועוד תדמית דבר בה אל פני תביט

תביט בי מכל אות עולם עד תתגלה –

אהובי הנעלם

וכך פני האהוב מתגלות (הרבה פנים, אינסוף קולות)
ואין עוד שיבה מן האהבה (בכל אות העולם תהי שלובה)
וכך מזהבה מאהוב כל-תבל לא תדעי מה נושק לך ומה
מתפלל.

תמונה שלישית, כמעט
בין מקומות, בין הזמנים.

האם: הלא בקשת להתקדם?
הרות: העולם משתקם מן הצער
האם: כן. משתקם. ורוקם רחובות בצעדים חדשים
הרות: עולות בעיני תמונות: תחת מדרכות שוכן אגם
ומציר תנועתם של ההולכים והשבים, ולעולם
עולה האגם על גדותיו אי-נראה -
וכרעב שקוף מכה באנשים--
האם: האם את אס?
הרות: אינני אס
האם: אס כך אין לך שהות עמנו באגם שאנו חולמות,
שממנו נשלה שמות הילדים
ומיד נחתם תמונתו
בתקרה--
הרות: כיצד נקרא לי בשם, והשם ממיימי האגם
ולא נסתם מגאותו, ולא נרדם בי לעולם עד כי
אקרא מכל אות התהום--
האם: הלא בקשת להתקדם?
הרות: להשתקם מן הצער
האם: צערי לא יסתם, עצבי מבטן ולדה. ביום גרשת
מבין שדי בקול פקדת הזמן עליך ועלי
או אז נולד עצבוני הרע-המר.
לא חנה ואדם גב אל גב נולדו, לא הם הפרדו,
האם הבת היו הווג שבבלי דעת התהלכו
בשדות האלהים המזהבים. בשם אחד נקראנו,
מלבוש אחד היה עורנו, וזו מזו להגמל
הורה לנו האל.
הלא בקשת להתקדם? קדימה הרחק
מחיקה של האם - מצער עבר אל יום המחר
אל בשרו של גבר זר, אל ערים זוהרות,

אֶל תְּמוֹרוֹת לֹא אֲדַע, אֶל חֵידָה
לֹא יִכְלֹתִי לִפְתּוֹר, אֶל עוֹר שְׁלֶךְ שְׂכָבָר מוֹרָה
אוֹתוֹת זְמַנּוֹ בְּעֶצְמוֹ.

הרות: בְּתֵהוּם הָאֵגֶם שְׁתִּינּוּ זְקֵנוֹת
שְׁתִּינּוּ נָשִׁים קִטְנוֹת לְהַפְלִיא. מַחֲכוֹת
לְבוֹא הַרְחֵם הַבָּאָה שְׁתִּשְׁאַנּוּ – זֹו אֶל עֵבֶר זֹו
אוּ לְמִרְחָק.

האם: גַּם אִם הֲצַעַר לֹא נִשְׁחַק הָרִי יֵשׁ לוֹ מְקוֹם.
התהום: רִיחַ וְלִילָה וְקִרְקַע וְחֵלוֹם.

תלתלים

ורד קופיץ

לכל מקום אפשר לנסוע באוטובוס, מי צריך שאבא יביא אותה. ובכל זאת, כעסה שלא רצה שתיסע. היא תשמור על עצמה, הסבירה לו, ואיך תקבל ביטחון אם לא יסמכו עליה? עוד מעט היא בת ארבע עשרה! עכשיו נאלצה לשקר ולספר שהיא שוב נוסעת עם מיקה לקיבוץ של הדודה שלה, מלי, ולבקש ממיקה שתחפה עליה אם ההורים ישאלו. והרי היא כבר הכירה את אבנר לפני יותר מחודש, והוא אפילו בא אליה הביתה פעם אחת, בדיוק כשאבא ואמא חזרו מהחופשה שלהם בשווייץ. שניהם ישבו בסלון שלובי ידיים ואביה הציק וחקר אותה בשאלות, מאיפה הוא ומה הוא עושה ומה עשה ומה יעשה, ועוד ועוד. היא רצתה לקבור את עצמה מבושה. כל אותו זמן אביה הסתכל עליהם במורת רוח כזאת עד שאספה את ידה מידו. כשהלכו לחדר שלה נשלחה אליהם אימה בדחיפות, פעמיים, לכדוק מה הם עושים שם.

באוטובוס לקיבוץ פניה היו צמודות לחלון של המושב שמאחורי הנהג, דואגת להזכיר לו שהיא שם ולו בהצצה, שיזכור לומר לה איפה לרדת. למרות החששות, (ואולי בגלל?), שטפה אותה תחושת חופש של מי שאין איש יודע מקום הימצאו, שגברה ככל שהרחיקו וירדו בגאיות מירושלים והמשיכו והצפינו בכבישים הצרים והולכים. אט אט החלו עצי האיקליפטוס מתרבים והולכים בשולי הדרך, מתנועעים באיטיות, לוחשים לה מרחב חדש. קצת זכרה את הדרך הזאת, הרי מכאן נסעו בקיץ שעבר, שאז באמת התארחו בקיבוץ שבעמק בית שאן אצל מלי, דודה של מיקה. הדודה קשקשה כל היום על וסת ותחבושות וטמפונים, והתגלגלה מצחוק כשסיפרה לטלי על התאהבויותיה הנואשות של מיקה בכל מיני נערים מהקיבוץ בחופש שעבר. כשמיקה סיפרה על אורלי, חברתן מהשכבה מעל, שכבר "יש לה ניסיון אמיתי עם בנים," הקשיבה הדודה בתשומת לב ובפנים רציניות. ומה יהיה איתן, שאלה מיקה, לדעתה של הדודה, ומתי לה יהיה כבר חבר, ולמה כולם אומרים על אורלי דברים מגעילים כמו "נותנת"? נכון שזה נורא?

"כל אחת בזמנה," ענתה הדודה לצרור השאלות, וידה גירדה תחת פלומת שיערה הקצוץ, מבטה נופל על טלי, מבחין בסומק שעלה על לחייה. "זה סתם מקנאה אומרים, לא צריך להקשיב. העיקר שאורלי תעשה מה שטוב בשבילה. כולנו נותנים ומקבלים, אין בזה שום דבר רע," מלי הפיסה את חששותיהן. "וגם אתן," אמרה, "תעשו רק מה שטוב לכן, יש לכן המון זמן ללמוד להרגיש את זה, אתן רק בנות שלוש עשרה" ועל פניה עלה שוב חיוך. טלי הקשיבה בשתיקה, פניה זוהרות, מוקסמת מעצם יכולתה של שיחה כזאת, ביניהן למבוגר, להתרחש.

עכשיו, באוטובוס, פינו האיקליפטוסים בחלון מקום לשורות של עצי תמר, ואחריהם השתרעו מטעי בננות שאשכולותיהן נעטפו בשקים כחולים מאובקים, שהגנו עליהן מפני השמש הלוהטת של הקיץ. רצון מוזר עבר בה, להישאר לעולם

בדרך. ואיך יודעים כשטוב? ואולי צדק אביה שלא רצה שתיסע? חשבה פתאום. ואימה, שכמעט הרימה עליה יד אחרי שנודע לה ביום ההורים האחרון שהיא באה ומסתלקת מבית הספר כרצונה, וצעקה: "מי לימד אותך להיות שקרנית? איך גידלתי ילדה שקרנית כזאת?" עכשיו במיוחד תצטרך להסתיר מהם הכול ולא לספר דבר על עולמה. אם רק הייתה לה לפחות מין דודה מלי לדבר איתה.

כשהנהג הורה לה לרדת סוף סוף ("שימי לב טלי, את צריכה לאשדות מאוחד ולא לאיחוד, אל תתבלבלי", חזר ושינן באזנה אבנר מתוך אפרכסת הטלפון, לפני שיצאה לדרך), הייתה כבר שעת אחר צהריים מאוחרת. על ספסל תחנה מיותרם שאפילו סככה לא עמדה מעליו, אבנר ישב וחיכה. פתאום נראו לה פניו זרות. פצעי בגרות אדמדמים שלא זכרה כלל הבהיקו בצידי לחייו ובמצחו, והגרוע מכל היה שקצץ את תלתליו, אלו שבגללם ליבה נטה אליו מלכתחילה.

דבר מוזר הוא – שהיא מחפשת באחד את אשר יש לאחר, ומבקשת לקבל מהאחר את מה שהיא לא יכולה לבקש מהאחד, וכל זה מבלבל כל כך, שכשהיא מנסה לדבר עם מי מהם שמוצא חן בעיניה נלעסות ונכתשות לה כל המילים בפה עוד לפני שיצאו לעולם, ורק ליבה הולם בטיפשות. ובעצם רק בגלל הדמיון של תלתליו השחורים של אבנר לתלתלי אותו נער חמוד מהשכבה שמעליה, זה שמציק וקורא לעומתה מהספסלים שבכניסה לבית הספר כבר שבועות ארוכים ("בועז!") שמעה מורה נזופת בו), נענתה לאבנר הזה כשהתחיל איתה באותו יום, קצת לפני סוף שנת הלימודים, כשעמדו באוטובוס העמוס של קו תשע. שניהם החזיקו במאחו המתכתי הגבוה, ואז עצר הנהג בפתאומיות והיא מעדה ומרפקה פגע בו. מייד התנצלה והאדימה כולה. "הכול בסדר", לאט מבין שפתיו, "לא קרה כלום", ומייד נפרץ איזה סכר, והוא חייך ועיניו דבקו בה מבין תלתליו, והחל לדבר אליה באיזו כוונה. ומרוב בלבול חלפו המילים מעל ראשה: עדיין לא הכיר כמעט אנשים בעיר, מאוד היה רוצה להכיר, הוא בן קיבוץ בצפון, למעשה הוא היה ילד חוץ בקיבוץ הזה מגיל שלוש עשרה, אבל הוא פה בירושלים כל השבוע, בשירות לאומי. אולי, שאל בתחינה, אולי יש לה קצת זמן ותרצה לרדת איתו לתחנה המרכזית לסיבוב קטן לפני שיתפוס את האוטובוס שנוסע בחזרה לקיבוץ?

וממילא בדיוק עמדה לרדת שם כדי להמשיך הביתה באוטובוס אחר, וההרפתקה הציצה בהבטחה מבין שחור תלתליו, וקריאתו של בועז, אותו יושב ספסל, הצטעקה באוזניה כאילו זה עכשיו התרחשה: "הנה החמודה הביישנית!" כך, כמעט בכל יום כשהיא עוברת, "החמודה הביישנית! או "הגבוהה הביישנית!" והיא – מאדימה בשתיקתה וחומקת במהירות, ובגליל סוער, מכאיב ומשלהב רוקח בבטנה. רק פעם אחת שכנעה אותה מיקה לעשות משהו, ותקעה לה פרח ורוד ביד והיא העזה והלכה והגישה אותו אל בין כפותיו של בועז שעל הספסל, ומייד מיהרה לברוח מתלתליו, כמי שכפאו שד.

עכשיו, בתחנה שבפתח הקיבוץ, התרומם ראשו נטול התלתלים של אבנר מהספסל וחייך אליה מבין הפצעונים בחיך מלא שיניים. זרועו השעירה נשלחה

לעומתה והיא התרצתה, מבוששת, לחיבוקה. היא הלכה לצידו על שבילי האספלט שבין מדשאות הקיבוץ וחשה קטנה וזרה כל כך בין הברושים הירוקים, עצי התמר, והמבנים הנמוכים שהזדקפו סביבם בהדר מצטנע של פשטות מופגנת. אבנר הצביע על מבנה מלבני ורחב והסביר: "זה חדר תרבות, ומאחוריו חדר האוכל." מפעם לפעם פגעו בדרכם באנשים שהפזילו לעברם, מודדים את גופה, משלחים אמירות רבות משמעות, התפעלויות וציפיות מהגבר הצעיר הזה שהשיג לו מישהי כזאת. היא נזכרה בשיר של הביטיניק ההוא, קורסו, שקראה לאחרונה באסופת השירה "נהמה", שמייד כשציינה אותו המורה לספרות שבה שם הספר את ליבה, ומיהרה למצוא אותו בחנות של ספרי יד שנייה. את הרוב לא הבינה, כנראה היא קטנה מדי, אבל השיר ההוא, התרסה מלעגינה כלפי טקס החתונה והכרות הבעלות: "היא כולה שלך", נחרט בה. נראו לה מוכרים כל כך, אנשי הבורגנות הצבועים האלו, ואיך שהם מצחקקים וטופחים לחתן על השכם, מצביעים על הכלה, מזילים ריר סביבם בליל הכלולות. ברור שלא מדובר עכשיו בשום חתונה בינה לבין אבנר, והרי שם בכלל מדבר גבר והיא נערה וצעירה, אבל משהו מההצגה שבה נאלצה להשתתף היה דומה לזה והביך אותה כל כך עד שידה המצומצמת חמקה מידו. וכאילו הרגיש בכך, ניסה להפיס דעתה והציע שילכו לראות את משחק הכדורגל הקבוע של ימי שישי במגרש המאולתר שליד בתי המתנדבים. בעצם גם החדר שלו נמצא לא רחוק משם, וממילא ילכו לכיוון. אחרי המשחק ישימו את התיק שלה שם, ואחר כך, אמר, ינסה לקבל רכב של הקיבוץ וייסעו להגיד שלום למשפחה שלו שגרה בעפולה. יאכלו שם עוגה. לכבוד היומולדת שלה שעוד מעט! אבל בת כמה היא בדיוק? הוא כל הזמן שוכח, היא נראית כל כך יותר... בדרך יוכל להראות לה את המגרש הגדול, שם הוא משחק בליגה. כן, הוא גם שחקן בליגה ג', לא סיפר לה? היא אוהבת כדורגל? לא? אה, לא מבינה בזה? שתבוא ותסתכל איתו קצת, הוא יסביר לה הכול. ובעצם, מלבד העבודה במטע האבוקדו זה אולי הדבר הכי אהוב עליו. מחר גם ייקח אותה למטע, אפשר גם לנסוע לשם על טרקטורון, המשיך לשרטט בפניה את שלל תוכניותיו לביקורה.

כעשרה בחורים שריריים ובהירי שיער כבר היו שקועים עמוק במשחק, רודפים אחרי הכדור כדי לבעוט בו אל שער שסומן באבנים. היא ואבנר התיישבו על גבעת אדמה צדדית, וטלי צפתה בחוסר עניין. אבנר קרא בשמותיהם, מורה לזה למסור לזה וקורא בידענות, נלהב כולו, קריאות כגון: "פנדל!" שלא אמרו לה דבר. השמש השוקעת ריצדה מולם והכאיבה לעיניה. מפעם לפעם הבויק מבטו של שחקן זה או אחר ושטף להרף עין את גופה, ושוב חזר והתגלגל אחר הכדור. משהתרככו סוף סוף קרני השמש, נותרה מין עמימות בליבה. למה בעצם הגיעה לכאן? שוב כרסם בה החשש שאולי צדק אביה כשאמר לה שכדאי שתמצא לה חבר בגילה, ולחשושי אימה בחדר השינה שלהם – "אין ביניהם כלום, זה רק בגלל הסקס, זה מתחיל אצלה" – ליהטו באוזנה. ואולי באמת בלבלו את דעתה אותם גיפופים על הגגון המלוכלך של המבנה האחורי הנטוש בתחנה המרכזית לשם הלכו אחרי

שירדו יחד בתחנה, ואין לרטט המוזר הזה שהיה אצלה או למטה שום קשר לבחור הזה שלצידו היא יושבת עכשיו. מה לה ולכדורגל שלו? מה לה ולמשפחה שלו בעפולה? שיממון. לו יכלה הייתה לוקחת מכאן אוטובוס ברגע זה ונמלטת מאין תלתליו, נמלטת מעצם רעיון התלתלים שבלבל את דעתה. ומה הם בעצם תלתלים אם לא מין מסכה שאפשר לקצץ בה ולהסירה? תעתוע. רצתה לדחוק את כל התחושות וזיכרון הרטט שהוא לתוכה, שיעלם הכול, לשכב עליהם חזק ולהשטיחם כמו שעשתה כשהחלו לצמוח לה שדיים וקיוותה שיעצר גידולם וחסל.

אבל לנסוע מכאן אי אפשר, כבר נכנסה השבת. גם לא להתקשר לאבא שיבוא לקחת אותה. הבחורים כבר אספו את הכדור, וגם אבנר אסף את ידה בידו ועזר לה להתרומם. טלי הלכה בעקבותיו בכבודות וכשהגיעו ופתח את הדלת לחדרו הדליק את האור והניח לה לעבור ולהיכנס לפניו. מדלת ציידית פתוחה במבוא הקטן בצבץ חדרון ובו כוור, מקלחת ואסלה, ואחריו התגלה חדר השינה: מיטה רחבה מוצמדת לקיר שמתחת לחלון היחיד, שידה קטנה לידה, ובקיר שממול ארון בגדים ועל דלתו מוצמד בסלוטייפ פוסטר של פארה פוסט מהמלאכיות של צ'רלי. טלי השפילה מבטה מפני האישה המצחקת בשורת שיניים לבנות ומושלמות, וסביב פניה התסרוקת השופעת שהפכה לשם דבר. הפטמות שבלטו תחת מחשוף בגד הים האדום הצמוד הביכו אותה כל כך. ואם היו קוצצים לפארה פוסט את הרעמה, מה היה נשאר? עדיין היה אבנר או מישהו בכלל תולה פוסטר שלה מול מיטתו? ואיך זה ששערה זוהר ומתנפנף בפיתוליו בדרך מאורגנת כל כך, אבל נראה כאילו שהתרוממה הרגע מהמיטה? טלי נזכרה כמה מוזנח ונפול השיער שלה שלא סירקה מהבוקר, ואת גופה חשה פתאום מגושם וגדול כל כך יחסית לשחקנית הזו. מבלי משים, הידקה את שרירי בטנה והכניסה אותה נקערת פנימה, עוצרת נשימתה ככל יכולתה. עדיין אחזה בתיק שלה, כשאמר אבנר: "אני כל כך שמח שבאת, טלי," וזרועותיו נכרכו סביבה, מגששות מעלה ומטה על גבה ואחוריה. התיק נשמט מידה והיא חשה שפניה לוחטות. "את יכולה לדבר קצת יותר," צחק אבנר מעל ראשה, אבל היא רק נבוכה יותר. רק ברגע אחד, כשעצמה עיניה בשתיקה וגופה הוצמד אליו, יכלה לשכוח מי הוא ואיך בכלל נראה, רק להרגיש מחובקת. זה לא היה בלתי נעים: מפלים וגלים שטפו את גופה ומשהו בנשימה השתחרר, כמו גם בטנה המוחזקת. העונג הבלתי צפוי בלבב אותה, והיא השתתחה עוד ועוד עד שעלה שוב החשש, ונזכרה מי הוא ומי היא, ומה בעצם היא עושה איתו כאן? מה יעשו עוד? אז נחלצה מזרועותיו ואמרה, "רק רגע, אני חייבת לשירותים."

מאחורי הדלת הסגורה, במראה העכורה שמעל הכוור השתקפו פניה הסמוקות. היא התיישבה אל האסלה, חשה בבהלה במין רטובית בתחונה. אולי קיבלתי מחזור? בדקה בדאגה. סימני דם לא נראו, רק שצפו ממנה מין גושים קטנים ורטובים, שקופים וריריים, שלא ראתה כמותם אף פעם והבהילו אותה – משהו לא בסדר איתי, חשבה. אז ייבשה את תחונה ככל האפשר בנייר והשליכה אותו לאסלה, הורידה את המים, שטפה פניה במהירות ויצאה.

על המיטה בחדר ישב אבנר וחיכה לה. היא התישבה לידו שותקת, ומבטה נפל על תמונה קטנה שלא שמה לב אליה קודם, עומדת על השידה. נערה צעירה חיכה מהמסגרת, שיערה מקורזל, עיניה קטנות ונדמה כי פוזלות מעט, אוויליות ברישומן. "זאת אחותי הקטנה," אמר אבנר, קולט את מבטה. "עוד מעט אבדוק אם אני יכול לקבל רכב, וניסע להוריי, תכירי אותה." טלי נשכה שפתיה. "אני קצת עייפה," אמרה. "אולי נוותר?" מין אכזבה וקוצר רוח עלו בה על שחינו הוסיף ונגרע למראה תמונת אחותו הדומה לו. ולמה הטינה הזו שהיא חשה? ולמה בעצם שלחו אותו הוריו לקיבוץ? למה לא גידלו בעצמם? והאם את אחותו כן גידלו בבתים? – המחשבות הציקו לה, אבל לשאול דבר לא העזה, כאילו הדבר גדול ממנה.

"בסדר מתוקה, אני מבין," ויתר אבנר, "גם מסובך קצת להשיג עכשיו מפתח לרכב. רוצה שנישן? ננוח קצת?" רכן והעלה אור חלוש ליד השידה, והלך וכיבה את האור הגדול. "מתוקה," אמר בעומדו לפניה, "כל כך כיף לי איתך, אולי תספרי לי על מה את חושבת?" מהאפלולית שמאחורי גבו הבליוח חיוכה הנעתר של פארה פוסט ופטמותיה הבולטות, וטלי שתקה ועצמה שוב את עיניה. אחר כך מצאה עצמה מתגפפת ומתנשקת איתו, והם שכובים בבגדיהם על המיטה, ושוב הרגישה ברטיבות שבין רגליה הולכת וגוברת, וגופו מתחכך בה, ושוב היא עוצמת עיניים ושוכחת מי היא ומי הוא, והכול מעומעם, מה קורה ומה מותר ומה אסור, מה טוב לה ומה לא טוב בכלל. כששלח אצבעותיו שם למטה, חש ברטיבותה ומעלה אצבעותיו אל פיו, והחזיר ידו אל בין רגליה תחת מכנסיה, מנסה להרחיב דרכו פנימה, לתוכה, הרגישה כאב חד. היא עצרה בידו ללא אומר ושאלה נכלמת, "לא כדאי שניזוהר, שלא אכנס להיריון?" ואבנר פרץ בצחוק ואמר, "אפילו אצבע אני לא מצליח להכניס לך לשם, אז היריון?" והתהפך על גבו. אז נרדם פתאום, והיא נותרה ערה וכאב וחוסר מנוחה בגופה.

גם למחרת הרגישה שאינה מבינה מה באמת קרה ביניהם. עדיין צרב בה כאב שם למטה כשהלכה, אבל היא לא העזה לשאול או לומר לאבנר דבר. כל היום ציפתה שתצא השבת ותעלה שוב על האוטובוס, נגררה אחריו כצל בשתיקתה אל מטעי האבוקדו, חדר האוכל, מכריו. רק יומיים אחרי ששבה הביתה ונשכח הכאב והופיע דם המחזור בתחתוניה, נרגעה.

אותו ערב צלצל הטלפון, והיא שוב נזהרה מלענות, והניחה לאימה להרים את השפופרת ולעקם פה למשמע קולו של אבנר, שהתקשר בפעם הרביעית מאז שחזרה. "מי רוצה אותה?" שאלה האם בטרוניה, וטלי סימנה לה באצבעה: "אני לא פה." אחרי חילופי דברים קצרים החזירה את האפרכסת בטריקה קלה אל כנה. "הוא ביקש למסור לך יום הולדת שמח," אמרה לטלי, ולגלוג בקולה. אז עברו לסלון, והתישבו כהרגלן על הספה לצד האב השקוע בכורסתו מול הטלוויזיה. "טלי, הגנה התוכנית שלך!" קרא האב כשנשמע הפתיח המוכר. שיערה השופע של פארה פוסט התבדר מולם על המסך, בעודה נמלטת במרוצה מאויב בלתי נראה.

שירים

איה סומך

לנטבחי פסטיבל הנובה, אוקטובר 2023

שיר עם יהודי (פוגרום)

אהובי
האדמה שספגה את דמך
צמאה לעוד דם
ואני
עדין צמאה אליך
צמאה

אהובי
האדמה שספגה את דמך
שנים שתתה את דמנו
היא זקוקה לעוד דם
ולבשר המתים שידשן
לחיינו

(האת תערף את הראש
ביעילות כמו הקרב
חגיתות וזמרו בשדה
שירי אכל
בלילות ערב שחרים)

אהובי
ככה אנחנו נבנים
ומרוים אהובי
צמחים ועצים
ורק האדם לא יודע
שבע

אהובי
האדמה שספגה את דמך
הצמיחה שושן

היא זקוקה לעוד דם
ולבשר המתים שיִדשן
לחיינו

וגם אני כמו האדמה
לפעמים מתה
בצמא
מתה ברעב
ולילות שלמים
שחכיתי

כשתבוא, ארקד רקוד שגעון
כשמת הגיח היום
באימת גרזנים

העולם שייך לבינוניים

הטבח של השבעה באוקטובר
הוכיח לי סופית
שהעולם נשלט על ידי הבינוניים.

בזמן שעמלתם אתם על הדיוק, הם
עגלו פנות והסתערו
מתחמקים ביעילות מצינת ממש
ממשימות מרפבות מדי

באונגברסיטה למדו להתקדם עם מרפקים
במקום ציונים
ובצבא

לעקף בתור עם חיוכים
ואם שגו בנתונים
השתמשו בחנפות
מניפולציות, קשרים

עכשו הם בכנסת ובקריה
בעירייה ובמשטרה

אצל הפסיכיאטר המחוזי ובין עובדות הרנטה

בטפול נמרץ ובחדר המיון
בין השגרירים ובמשרדי האדריכלות
בכלכלה ובאגף התפעול
במטבח ובחדר האפור
באלפן, במגדל השמירה ובשער

כלומר בכל האתרים כלם
תופסים עכשו הבינוניים את מקומם של המצינים
ופוקדים על המצינים
והורסים למצינים
ודורשים מהמצינים
ומזלזלים במצינים
ומקריבים את המצינים
ועונשים את המצינים
ומורידים את המצינים בדרגה

חברי כנסת וראשי ממשלה, חברים
מפקדים ורופאים
ראשי מטה ומנכ"לים ומנהלי מחלקה
ומה אם גם העתונאים והאמנים שלנו?
אתם אוהבים אותם אבל האם
תתנו להם עכשו הנחות?
מה אם כלם אנשים בינוניים שעקפו בתור
והותירו אחריהם גופות מצינות מאוד?

כי כמה מחדלים בבת אחת צריד:
שהקבינט יתכנס מאחר
שהכוחות לא יגיעו
שיעבירו את הנשק והצבא ליהודה ושומרון
שיחלקו את התקציב לא נכון
שדלת מחסן הנשק תהיה נעולה
שאף אחד לא יפרץ אותה
שכלם ביחד יתעלמו מההתראות
ומסכומי התצפיתניות
שיפרצו את הגדר
ואז את המחסום
ואז את שער הישוב
שתחנת המשטרה תכבש

שֶׁהַבְּסִים יִשְׂרָף
שֶׁהַכְּבָאִים לֹא יִגִּיעוּ
שֶׁהַמַּבְטָחִים יִהְיוּ חֲסְרֵי אֹנִים
בְּמִסְכָּה קְרוּבָה מְדֵי לְגָבוּל
שֶׁהַגָּבוּל יִהְיֶה דָק
דָק מְדֵי

שִׁיטְעוּ בַּהֲסַבְרָה עֲשֵׂרוֹת שָׁנִים
אֵלֶּה שִׁיּוּדְעִים לְהַסְבִיר הֵכִי טוֹב
לְמָה לָהֶם מִגִּיעַ וְלָכֶם לֹא.

עֲצוּמָה כְּמוֹ הָאוֹקֵינּוֹס וּשְׁלוּוָה

הִיא הֵימָתָה רוֹצֶה לְהִיּוֹת
עֲצוּמָה כְּמוֹ הָאוֹקֵינּוֹס
וּשְׁלוּוָה

קִצְתַּת שְׁלוּוָה
שְׁלֵמָה וְהַשְׁלָמָה
וּבִטְחוֹן עֲצָמִי

לֹא לְשֹׁדֵר שׁוֹם רָגַשׁ
לֹא לְשֹׁדֵר חֲלָשָׁה

לְשֹׁדֵר רָגִשׁוֹת
לְהַשְׁלִים עִם חֲלָשׁוֹת
וַיֵּשׁ לְכָל זֶה הַשְׁלָכוֹת

לֹא לְשֹׁדֵר שׁוֹם רָגַשׁ
לֹא לְשֹׁדֵר חֲלָשָׁה

לְהִתְרַחֵב,
לְהִיּוֹת חֲזָקָה

הִיא הֵימָתָה רוֹצֶה:
לְהִיּוֹת עֲצוּמָה כְּמוֹ הָאוֹקֵינּוֹס
וּשְׁקֻטָה

עצות לבתי שלא נולדה

החנוך לא עשה אותם אלימים
פחות

או נדיבים יותר.
החיים הם שדה קרב
אבל אל תסתערי עליהם.

את רשאת להתאמץ
אבל לא יותר מדי.
התכונות הטובות שלך
יעמדו לפעמים בעוכריך.

אל תזדהי כל כך עם המסכנים.
חכי שמישהו אחר יציל את אלה
הזקוקים להצלה.
יתכן שהפועלים שאת דואגת להם
יחסלו אותך בשניה
בהנחתן ההזדמנות הנכונה.

אם קבלת משהו תצטרכי
לתת משהו בתמורה.
נסי להתחמק גם מזה
אם את יכולה.

טוב ליבם של הזרים

אנחנו בודדים
וזקוקים לחבוק
שמיכה חמה הייתה יכולה
לחולל פלאים –
קשחם או קר מדי
קשה לחשב כמו שצריך.

המפלצת עלולה להגיע
ואין לנו הורים.

אֲבָל הָאֲנָשִׁים מְסַבִּיב נְחֻמִּים
אֲנַחְנוּ סוּמְכִים עַל טוֹב לְבָם שֶׁל
הַזָּרִים.

אֲנַחְנוּ מִתְפַּלְלִים לְאֱלֹהִים
לֹא לְמַדּוֹ אוֹתָנוּ עֲדִין
לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּרוֹבֵיכֶם
אֲנַחְנוּ כּוֹרְעִים עַל הָאָרֶץ
אוֹכְלִים מִקַּפְסָאוֹת שְׁמוֹרִים.

כִּשְׁאֲנַחְנוּ מֵתִים
מִפְחָד
צוֹעֲקִים
מִשְׁתַּיְנִים בְּתַחֲתוֹנִים מִפְחָד
לְקוֹל כְּתוֹת הַיּוֹרִים
צָרִיד לְסַמֵּךְ עַל טוֹב לְבָם
שֶׁל הַזָּרִים.

חטופה

הַקְּעָרָה רִיקָה הַבֶּקֶר
שְׁתֵּי כַפּוֹת גְּבִינָה וּפְתָה
וּמִלְפֹּן
סְעוּדַת הַבֶּקֶר הִיא הַסְּעוּדָה
הַיְחִידָה הַיּוֹם

הַרוּפָא אוֹחֵז בְּרוּכָה
הַמִּילָדֶת מִחֲבָלָת
הַחַיִּים בַּחוּץ גַּמְשָׁכִים

אִם תַּעֲרֹכוּ לְפָנַי
סְעוּדָה אַחֲרוֹנָה
זָכְרוּ שֶׁעַל הַלְחִי שְׁהוּשְׁטֵתִי דְמָעָה
שְׁעוּד לֹא יִבְשֶׁה
וּשְׁבִיל דְּמָעוֹת מְלוּחוֹת
מִשְׁקָה אֶת פִּי לְרוּיָה

ריקה נדיה אייזנר

דממתי, התגלגלתי ממדרון.
מה שזרם מעורק שבקע -
זרם וכך השאיר אותי ריקה.
הבנתי: זכרון הוא אבדון.

הבטנו במראה, מבהלות.
שכרות לילית הלכה והתרחקה.
הדם זרם, השאיר אותי ריקה
מול מה שלא יכלנו להיות.

דממתי את דרכי כמו תמיד.
אומרים שזה רגיל אצל נשים,
אומרים לי לשחרר, לא להצמיד:
כל ההנה הוא עסק של טפשים.

השחר בא, מזיע וחנוך,
ויעצר הדם ויגמר.

שבע דקות בגן עדן יעל משעלי

הג'וב הראשון שלי כנערה, הטריק שלי להפוך למקובלת, היה למנות את עצמי ליועצת לענייני מין. את ההשראה קיבלתי מהמדור השבועי במעריב לנוער "על בנות ועל בנים". בכל שבת הקדשתי פרק זמן מיוחד לקריאת המכתבים שנשלחו למערכת על מזמוזים מתחת לחולצה וקרי לילה. בבית הספר הדתי שבו למדתי, זה היה מקור ידע בלתי רגיל, שלא היה נגיש למרבית הבנות מלבדי. לפני שנעשיתי ליועצת, תפקדתי כמתווכת: בכל יום ראשון, בהפסקה הראשונה, בנות הכיתה התגודדו סביבי לשמוע אלו מקרים נחשפו השבוע. תחילה הקראתי את השאלות והתשובות, ובהמשך שלפתי מזיכרוני בעיות ופתרונות בידענות של מי שלא נדרשה לקרוא עד הסוף. בשלב הסופי הגשתי אף הכוונה פרטנית. מי שהייתה זקוקה לעצה הייתה קובעת איתי פגישה בהפסקה הגדולה בכניסה לגן הבוטני. שם, בין עצי הדובדבן והשקדיות, לבין צמחים שלא ידענו את שמם – כל אחת בתורה סיפרה לי את הסוד שלה, זה שכנראה היה מזכה אותה בחצי עמוד של ייעוץ והסברה, שאני לקחתי על עצמי להמיר לשבע דקות הליכה קשובה. קיוויתי שגם אליי יגיעו דילמות כגון: "התחככנו עם בגדים עד לפורקן, האם ייתכן שאני בהיריון?" או "אני נמשכת למורה שלי לאנגלית, האם זה אומר שאני לזבית?", אבל כל מה שהגיע לפתחי היו התנסויות לא נבחרות עם האח של החברה, הבן־דוד מדרגה שנייה או הבחור הגבוה שמחכה מאחורי הספרייה. תמיד הייתה שם יד לא רצויה שפלשה מתחת לגרביונים או לטרנינג, לרוב, באופן לא חד־פעמי. הסיפור הקל ביותר כלל נשיקה כפויה בשירותים של הקולנוע, והקשה ביותר – מין כפוי שנמשך לאורך שלוש שנים בגילאים חד ספרתיים. הסיפור האחרון, שסיפרה סיון, סופר לא רק לי אלא גם לסיגל, החברה הכי טובה שלה ושלי, ומאז סיגל ואני היינו נפגשות להתלחש מאוזן לאוזן ולבכות מאחורי העצים. לסיון לא סיפרנו דבר. אמרנו לה שהיא עדיין החברה הכי טובה וחיבקנו אותה חזק עם יד אחת ואת היד השנייה אגרפנו או שמנו בכיס. ידענו שאם היא תדע שאנחנו עצובות־נגעלות מהסיפור שלה היא תיעלב נורא ולכן העמדנו פנים שזה סיפור רגיל ששמענו כבר, וכל מה שנשאר ממנו הייתה ההוכחה שאנחנו החברות הכי טובות שלה ולכן ידענו את מה שהוצפן משאר העולם. הייתי תמיד אומרת לסיגל שאנחנו צריכות להסתכל לה בעיניים כשהיא מדברת על זה אחרת היא תדע שמשוהו לא בסדר, ופעם אחת, כשלא הצלחתי, סיגל אמרה בקול רם: "נכנס לך משהו לעין! לכי לשטוף פנים לפני שזה יחמיר."

החלק הפחות מאתגר בלהיות ד"ר רות של נערות דתיות בשנות התשעים היה לפרש להן מה קרה בסדרות טלוויזיה שלרוב לא הרשו לראות כך שהייתי צריכה גם לספר מה קרה וגם להסביר למה. מאוד אהבנו להגיד "הם הלכו עד הסוף"

או "התעלסו" ולהרגיש שהמילה קשה בפה כמו מסטיק חדש בנגיסה הראשונה. כל הזמן חיכיתי שמישהי תשאל אותי מה זה אומר אם היא נוגעת בעצמה מתחת לשמיכה, אבל אף אחת לא שאלה וכך נותרתי מומחית לכל מלבד עצמי, לא משוכנעת עד הסוף שזה אכן "מעיד על התבגרות תקינה לגילי", כפי שנכתב במגזין הגלוסי שבו הכול היה צבעוני ושייך לעצמו, שלא כמו בחיים שלי. ככל שרבו הטיוולים לגן הבוטני, יד זרה פרעה לא רק את התלבושת האחידה שהלחימה את כולנו לאותה אחת, אלא גם את תת המודע. היותי יועצת מין מטעם עצמי ובנות כיתתי שיבשה את יכולתי לגעת בעצמי. גם כשהשתמשתי ביד שלי, היד שנגעה בי לא הייתה שייכת לי. ככל שניסיתי להיאבק בתמונות שסופרו לי, ולנעוץ את מחשבותי באישה מאופרת בכתונת סטן מנשקת בהטיה מעוצבת בחור רחב כתפיים בבגדים מגוהצים, כך הן הפכו עיקשות יותר. תהיתי למי אפשר לשלוח את השאלה – למי שייכת היד שרק באמצעותה אני יכולה לגעת בעצמי בלי להוציא מהארון את כל בנות כיתתי, ואולי, בנות מיני. ידעתי שלא מרצון אני משתייכת לכת אנוש שגישתה לעצמה לעולם מתווכת. חיפשתי תשובות בעיתונים שאמא שלי הצניעה בתחתית הערמה הסלוגנית ובאחוריהם הופיעו תמונות של חזה נשי במגוון צורות וגדלים בתוך מודעות שנחתמו בצמדי תארים: "שובבה וחמה" "צעירה ומנוסה" "מחכה לך". תהיתי מי הנמענים של האיברים, והאם אותן נשים מצליחות להתענג מלגעת בהם בלי לדמיין דברים שקרו לנו/להן. מי הייתי כשלקחתי את אותן נשים מפורקות איתי למיטה, גבר או אישה?

המודעות האלה, שהשחירו את כריות האצבעות שלי, ויצרו קישור ראשון בין משיכה לבושה, הכינו אותי למכבש הפרטה של הגוף לאיבריו. לאימון הגוף להיפעל מכניסת איבר לאיבר. גם כשמסקל גוף שלם היה מעליי, חם ולח ואוצר מחשבות שקירבו אותי ותנועות שרציתי בקרבתן, לרוב רק יד זרה יכלה להביא אותי לצד השני (לא בבטחה), לא משנה כמה הייתי קרובה אל הסף, בעצמי או מתוקף הסמיכות שלי למי שרציתי.

האם אפשר לחפוץ בלי להפוך או להיהפך לחפץ? האם אפשר להגיע לשיא בלי להיעשות כובש או נכבשת? כמה משנים האיברים שנולדנו איתם, אם ברגע האמת, בכל פעם מחדש, אלה מומרים באיברים מיתיים מסיפורים בראשיתיים?

מחיקת הפנים נחוצה למין. ייתכן שזו הסיבה שאנו עוצמות עיניים כל אימת שאנחנו מתמסרות לאקט מיני. להיות אישה במין זה להסכים (כשאנחנו מסכימות). אך איזה חוזה נחתם בין המוח לכוח? בין הכרה להנאה? האם זהות המינית מבהירה עם מי אני רוצה לצעוד ברחוב יד ביד או מצהירה על צורך פרימלי שלי באיבר? והאיבר הזה, האם הוא צריך להיות מחובר אליי מתוכי או מחוצה לי? ומה אם איני נהנית לראות את האיברים שנחוצים לי מחוברים לשום גוף שאני רוצה בסמיכות לי? מה מגדיר אותי יותר, האיברים שלי או האיברים שאני רוצה במחיצתי? האיברים שאני רואה לנגדי או אלה שאני רוצה לגעת בהם או שייגעו בי?

להיות אישה בסקס זה להיות מתוכת. לתווך בין עונג לטראומה בלי להרגיש אשמה כשאין סובלימציה. לתווך בין הגוף שלי לגוף שלי באמצעות מישהו או משהו שאינו אני, מדומיין או סיליקוני. להבין שגם מין פתאומי הוא טקסי ושגם גירוי אינו אקראי. האם זהותי המינית תלויה מין ביולוגי או מין מעשי? האם המיניות שלי היא סך כל הפעולות שאני רוצה שיתקיימו במין או בראש ובראשונה האדם שאיתו אני רוצה לקיים "יחסים"? ומה אם אין התאמה בין הפעולות למפעילה, האם אני עדיין אותה אחת? כשאני אחוזת בכל כוחי בגוף שמכסה על שלי וממלא אותי, אך לנגדי רואה איברים או גופים אחרים, האם אני בוגדת במיניותי? במי שמולי? בעצמי?

להיות מתוכת של מין זה לא להיות בעל מין. זה למכור את עצמי (גם לעצמי) באמצעות העתקים של חלקים נבחרים מתוכי. זה להתגרות רק מהשתקפויות והתקות כי למקור אין כוח משלו. זה לפרט מראש את התנאים וגם להטיל היטלים על פורעים (לפחות למי שמעזות להתלונן ומאמינים להן). להיות בעל מין זה לקחת מין ללא עיכובים מעצמי או ממי שמולי בלי שזה יחשב אלים. להיות בעל מין זה להיות מי שגופו אינו מתפרק במין, מקבל משמעות במין או מגשים את ייעודו במין.

בעוד הפסיכואנליזה לא מאמינה שאפשר להיפגש במין משום שהאיווי מבוסס על חסר או ריק, ייתכן שכישלון המפגש נעוץ בכך שבמין אנו משועבדים לייצוגים קודמים של מין וליחסי הכוח שאלו נושאים או משרתים. האם ניתן לקיים יחסים של מין כשהמין תובע התכנסות של העצמי אל הבראשית, הטראומטי או המקרי, זה שלאורו ובחסותו נמשכנו ודחינו במיידיות שמיוחסת לאינסטינקטיבי, הבלתי נשלט, ה"טבעי"?

ובעיתות משבר, האם מין משעתק את הממשי או מציע אסקפיזם? האם נרשה לעצמנו להיכנע כשברקע אויבים ושליטים בלתי אחראיים? ואולי כשגברים בחזית נשים יכולות להכניע במין? כיצד מתרגמים התפקידים לשתיים שאינן בעלות בית? האם הן כפויות לנכס את כלי האדון כדי לפרק "דחפים" או מסוגלות לקיים מין (עצמי או שיתופי) ללא מתווכים?

ברגע שהבנתי שהמיניות שלי כוללת עוד אישה מלאכת התיווך הכפילה את עצמה. שוב לכדה את עיניי מודעה מגב העיתון של שבת, אבל הפעם כזאת שלא כללה תמונה אלא רק את הכיתוב "דו־מינית בת 20 בְּדומה". העתקתי את המספר למאחורה של היומן והפכתי בו כמה ימים לפני שאזרתי אומץ לחייג אליו. מישהי ענתה ואמרה שקוראים לה תום, ואני זוכרת שחשבת שזה נשמע מומצא. אני לא בטוחה מה היא אמרה, אבל השיחה הסתכמה בכך שהיא הציעה לי להיפגש בתל אביב באיזו דירה. לא היה לי ברור של מי הדירה ואם היא גרה עם ההורים או לבד, אבל נסעתי באוטובוס במשך שעה את כל הרחובות שמפרידים בין פריפריה למרכז ומיהרתי לדפוק על הדלת מחשש שאתחרט ואברת. לדלת ניגשה אישה כבת

30, שלא הבנתי אם היא אמורה להיות הבחורה מהמודעה. התלבטתי אם להיכנס או לא, אבל חשבתי, נו כבר הגעתי עד לפה. הדירה הייתה דירת סטודיו עם מדרגות עץ לולייניות שהובילו לקומה נמוכה ובה שלושה מזרנים מכוסים בסדינים ומוקפים במראות. השתדלתי לא להסתכל לעברן שכן הכפלת הסיטואציה נראתה לי מופרזת. מעבר למטבח התגלתה ספת עור שחורה ועליה ישבה בחורה עם שיער מתולתל ובהיר שאכן נראתה בת 20. תום? שאלתי בקול שניסה להתייזב, היא ענתה כן והציעה שנצא לטיול ברגל. ההזדמנות להימלט מדירת ההשתקפויות והאישה שלא הצלחתי לשבץ הקלה עליי והנהנתי. יצאנו לרחוב החשוך באופן חלקי. אימהות הכניסו ילדים לבתים וריח של חביתות וסלט פשט תחת פנסים כתומים. תום הציעה שנשב על ספסל ואני שאלתי מייד של מי הדירה הזאת? של יוסי. מי זה יוסי? איש שאוהב לסביות. הוא נותן לנו לגור פה בחינם. בחינם? תמיד יש אצלו בחורות, בדרך כלל כאלה שהעיפו אותן מהבית. והאישה שפתחה לי? זאת הבת זוג שלו. היא נמצאת כאן כשהיא באזור, אבל אם תחזירי אותי אחר כך תפגשי עוד שתיים שגרות כאן עכשיו. למה הוא עושה את זה? שאלתי אף שידעתי. הוא לא מכריח אף אחת לעשות שום דבר. אני כשהגעתי לכאן הגעתי עם בת זוג בכלל והוא קיבל אותנו בזרועות פתוחות. אז אף פעם לא עשית איתו כלום? היא הוציאה סיגריה בודדת מכיס החולצה והדליקה אותה. פעם אחת זה פשוט קרה. אני ועוד מישהי היינו יחד והוא רק הסתכל מהצד ואז איכשהו היא הזמינה אותו לנשיקה ומשם זה פשוט התגלגל, את יודעת. וזה לא הפריע לך? לא, מאז זה לא קרה ואני יודעת שהוא לא לחוץ עליי. תמיד יש בחורות שמזמינות אותן. וההורים שלך יודעים איפה את? כבר עשרה חודשים שלא. יצרתי קשר פעם אחת ואמא שלי אמרה שאם אני רוצה לחזור אני צריכה להפסיק לראות את החברה, אז כבר העדפתי להישאר כאן. אני לא בטוחה איזה מבט היה לי באותו רגע, אבל פתאום היא הפסיקה לדבר וחיכה בדרך שלא הכרתי. עד אותו רגע לא ידעתי שחיוך יכול להיות מזמין. השפתיים שלי החזירו חיוך כמו השתקפות וברגע הזה היא נצמדה אליהן. חשבתי מה יחשוב מי שיעבור ויראה שתי נערות מתנשקות באמצע הרחוב וגם לאן אני אמורה להזיז את הלשון, והיא הרגישה וכיוונה אותי ואני הכנסתי אותה עוד קצת וחשבתי בלב: אז ככה זה נשיקה, ומייד לאחר מכן: אני מנשקת בת. ואף שהיא הייתה הפה הראשון שאירח את שלי על ספסל עץ, בשעת ערב מוקדמת, תחת פנסי רחוב וריחות משפחתיים, כשהייתי בבית עם עצמי ורציתי לטעום מהנשיקה כמתאבן למגע שלי, מייד התערבבו לי בראש תמונות שלה מתנשקת עם החברה ואז מקיימת מין עם האיש.

משיכה היא קונספט מתעתע. איפה עובר הגבול בין גועל לגירוי? בין דחייה לעוררות? אם רשמית אני מגדירה את עצמי כמי שנמשכת לנשים, האם זה אומר שעליי להימשך לנשיות? ואם ביטויים של גבריות מושכים אותי, אבל רק כשהם מנותקים מגברים (ממשיים), מה מגדיר את המשיכה שלי לנשים? אם אני רוצה נשים רק כשהן מבטאות את מה שנחשב אינשי במובהק, למה אני נמשכת בשורה

התחתונה: לגוף או למחווה? לאיבר או לתנועה? אילו מהקונסטלציות יכולות להיכנס תחת קטגוריה אחת ואילו נדונות לזלוג במידה דומה מכל ההגדרות כולן? לא קל להודות שאני רוצה אישה שמתנהגת "כמו גבר". ראשית, בגלל ההנחה שיש התנהגות שהיא אינהרנטית לגברים, ושנית, בשל ההבנה שאם תבוצע על ידם היא עשויה להיות בעייתית. האם מה שהופך תנועה או מחווה ממרתיעה למגרה הוא היעדרו או נוכחותו של איבר? קל לגאול התנהגות גברית של נשים בתואנה שזו אינה נובעת מהביולוגיה או משרתת מנגנון בחברה, אך האומנם למשיכה אכפת ממחאה? מה גורם לאישה לרצות באישה שאיננה אישה (מעיקרה)? האם המשיכה היא לנוכחות חריגה של הגברי או להיעדר לא-צפוי של הנשי? האם המשיכה היא תוצר מקרי של תסריטים שהפנמתי ועיבדתי, מעין פשרה בין מה שאני רוצה למה שלמדתי מקטנות לזהות כמסגרת מארגנת של משיכה? האם גם היום, כשאני נוגעת באישה או כשהיא נוגעת בי, המגע בינינו בהכרח מתווך באמצעות מבט ויד גבריים?

עבור מי שמחוברת מראשיתה להבין את גופה כנושא את פוטנציאל הריסתה, הדרך היחידה להתנגד היא לתעד את התנסויות הגוף בעולם, את השמות שהוא צובר, את מה שהוא חווה והאמצעים בהם הוא משתמש. נשים עשו עבודה טובה בלהוכיח שהתרבות מלמדת גברים לנצל אותן בכלים מוסדיים, אך הוא טרם הציע פתרונות למי שאינן מעוניינות לבחור בין ביטחון לעונג. גם בעידן (פוסט) מי טו אנחנו עדיין חרדות שאם נספר סיפורים שיחשפו קרבה בין פנטזיה לטראומה, זה מייד ישמש נגדנו כדי להוכיח שנשים רוצות את מה שגברים לוקחים. אבל ההיסטוריה הזאת אינה נכתבת כנגד פוגעים אלא בעד מי שמבינות שההפרדה בין פגיעה להנאה אינה סטרילית. מה שאנו רוצות לא חייב להיות ההפך המוחלט מהדבר הכי נורא שקרה לנו פעם. העובדה שאנחנו יכולות לשאוב השראה ממלחמת התשה אינה הצדקה למיזוגיניה. זו ההוכחה שגם כשאנחנו בסכנה, אנחנו לא מוותרות על אוטונומיה. שגם למול זוועה אנחנו מפעילות תושייה. זו ההבנה שיכולת תמרון היא תנאי מאפשר למימוש התשוקה, שלעולם לא תוכל לדגמן באופן מושלם פוליטיקה.

ייתכן שלהיות מרצה למגדר זה פיתוח יצירתי של הגיבוי הראשון שהיה לי ביסודי. כאז, גם היום, אין לי טור מודפס או דמיוני, אבל תפקידי בעולם עודנו להקשיב לנשים מודדות את המרחק שלהן ממה שנחשב לנורמלי. גם היום, יותר מדי ממה שקורה לגוף שלנו נמצא בידיים זרות, והדרך שלנו להתענג היא לרוב מקרית, עקיפה ולא מופיעה בשום מפה. חלק ניכר מתפקידי מוקדש לניפוף האשליה שקיימת הבחנה חד משמעית בין דכאני לחתרני, ולקידום התפיסה הלא-אופנתית שמה שעושה לנו טוב ונעים הוא בהכרח רדיקלי.

“הקול הנשי נשמע ברמה”: ספרות, קפיטליזם ומגדר

חנה הרציג

עיון ב"הספר הלא נכון" מאת נועה ידלין, "ג'ונסון

38: נובלת נכלולי נדל"ן" מאת אביבית משמרי ו"קנאת

סופרות" מאת מאיה ערד

בשנים האחרונות התפרסמו בישראל יצירות רבות שמושאן הוא זירת הספרות; יצירות אלה מגיבות להידרדרות שחלה במעמד הספרות בדרכה אל מקומה העכשווי כתוצר בתעשיית הבידור והפנאי, וכצפוי התגובה לובשת טונים של קריקטורה ופרודיה: החיצים מכוונים בראש ובראשונה אל הדמויות קובעות הטעם ברפובליקה הספרותית ובאופן כללי אל האינטלקטואל איש השמאל ואנשי האליטה הישנה. זירת הספרות הישראלית היא גם מושאם של הספרים שאדון בהם במאמר זה: קנאת סופרות (2021) של מאיה ערד, הספר הלא נכון, (2022) של נעה ידלין וג'ונסון 38: נובלת נכלולי נדל"ן (2020) של אביבית משמרי. אלא שלעומת קודמיהם, כאן משתלב הנושא המטה פואטי עם הנושא המגדרי והפוליטי, באופן המאפשר לבטא זרמי עומק בדינמיקה של היחסים בין המחנות האידיאולוגיים בחברה הישראלית.

שלושת הספרים מתמקדים בגיבורה שהיא סופרת ובשאלה מהי ספרות נשים. אך בניגוד לספרים קודמים, כאן כבר אין לנו עסק עם רפובליקה ספרותית, ולו גם מונמכת ועלובה; כאן הספרות עצמה נמחקת כמעט כליל מהמפה, יחד עם המוסדות והדמויות המרכזיות במערכת הספרותית המסורתית. השרידים היחידים לכללי המשחק בהיררכיה הספרותית הם פרס ספיר ו"תחרות הסיפור הקצר של הארץ", וככאלה הם מפעילים את העלילה ונעלמים כלעומת שבאו בלי שברור בדיוק על מה ולמה זכו בהם מי שזכו.

מה שנותר הוא הסביבה המתקינה את הספר לתפקידו כתוצר בשוק הספרים: מערכת הייצור (שיווק, פרסום ומכירות), המערכת הצורכת את המוצר (ערבים ספרותיים, השקות), הפרנסות השונות שמלאכת כתיבת ספרים מזמנת ליצרניה, ובשוליהן הסופרות עצמן שפרנסתן על "כתיבת תוכן", יחצ"נות, ובעיקר על סדנאות הכתיבה המציפות את הספרים. מערכת זאת ודמויותיה מוצבת בקדמת הבמה, ואילו הסופרים הם כמעט דמויות משנה ה"מספקות את הסחורה".

המתכונות הז'אנריות נושאות גם כאן אופי סטירי ופרודי, אלא שהקריקטורה ה"מרושעת" שביטאה מחאה בדרכה הצינית, מפנה עתה את מקומה לנימה קומית מרוככת יותר; דומה שבשלב זה בהתפתחות הז'אנר, שקיעת האליטות הישנות ושליטת השיטה הקפיטליסטית בעולם החומר והרוח כאחת כבר התעכלה ונטמעה בבחינת "החיים עצמם" שאין טעם למחות נגדם אלא יש למצוא דרך להסדר

בתוכם. בהתאם, שלושת הספרים אינם מציירים תמונה ביקורתית של יריעה חברתית, אלא מצמצמים את טווח המבט לתודעתה של הגיבורה ולאטרנטיבה שהמציאות החדשה מציעה לה כסופרת וכאישה. אלא שהפוליטי והחברתי חוזרים בטוויסט חתרני דרך פרספקטיבה פמיניסטית בעלת אופי לא צפוי.

בשלושת הספרים הגיבורות הן סופרות הניצבות בפני השאלה כיצד עליהן לפעול במציאות של מחיקה הולכת וגוברת של עולם הערכים האליטיסטי הישן; באופן גם הבחירה העומדת בפני הגיבורה היא בין קבלת המיקום הסטריאוטיפי שמקצים לה חוקי המשחק לבין חיפוש אלטרנטיבה מספקת יותר. הבחירה הלא צפויה של הגיבורות היא להיענות לחוקי המשחק ולהפיק מכך את המיטב. אך לאורך כל הדרך נותר היסוס באשר למשמעותה של הבחירה: האם מדובר באופורטוניזם או באקט של מיצוי עצמי? האם ההיענות לסטריאוטיפ היא ויתור או להפך, שחרור ואקט של חתרנות פמיניסטית? ומבחינה פוליטית, האם הבחירה מייצגת את אובדן האמון של השמאל באידיאולוגיה שכבר אבד עליה הכלח או אולי גם הכרה מסוימת ביעילות הלא מתייפית שבמבנה החדש?

בספרה של נעה ידלין הגיבורה, רונה, ניצבת בפני הבחירה – העומדת על בלימת הסיפור היחיד שכתבה ושזכה בתחרות הסיפור הקצר של עיתון הארץ – לכתוב "ספרות טובה", לבין התמסרות לפיתוי לכתוב ספרות פופולרית; זוהי גם בחירה בין עמדה של מחויבות אידיאולוגית, הנתבעת ממנה על ידי בן זוגה, לבין כפירה באותנטיות של עמדה כזאת, ובין המשך של שגרה זוגית ומינית לבין פריצתה ברוח שחרור פמיניסטי.

בן זוגה של רונה הוא ארכיאולוג, איש שמאל שהפך את עורו לאיש ימין. אלא שלמרבית הפלא, הסטריאוטיפ (בהנחה שברירת המחדל היא שהגיבורים הם אנשי שמאל וכן גם הקוראים) של הימין כדוגמטי, קיצוני, שמרן ולא רציונלי לא רק נסדק אלא אפילו מתהפך: גידי הוא זה שמייצג את קוטב האיכות והאליטיזם, כשאינו חדל לדחוף את רונה לכתוב "ספרות טובה"; הוא גבר פמיניסט פר אקסלנס ובעד זכויות לגייז; הוא איש אקדמיה אידיאליסט וריאליסט היודע לגלות פתיחות וגמישות מחשבה ומיטיב לנתח עמדות קונטרוברסליות מורכבות.

רונה, זוגתו המסורה של גידי, ספק רואה בו מתחזה וספק מכירה בצדקת דבריו. היא תדיר מהססת, תמיד לוקחת את הצד שכנגד. מכל מקום, בעוד גידי "הימני" הוא נושא דברם של ערכי האיכות והאליטיזם, רונה השמאלנית כלל אינה דוחה מעליה את הנכסים ששוק הספרים פורש לפנייה. יתר על כן, היא הופכת לכותבת סדרתית של רומנים רומנטיים מצליחים, וכל זאת בזהות בדויה ובלי ידיעת בעלה.

מיקומו של גידי בעלילה קושר בין השינויים הפוליטיים והשינויים הכלכליים בחברה הישראלית של ימינו, תוך חילופי מקום בין אגפי הימין והשמאל: דמות של איש ימין מייצגת את הדבקות באליטיזם ובערכי הרוח ואילו רונה ה"שמאלנית" בחרת להשתלב במערכת הספרותית המופעלת על ידי כללי המשחק הקפיטליסטים.

אם נוסיף על כך את בחירתה של הסופרת לייצג את השמאל דווקא בתרצה, קריקטורה אכזרית של יפת נפש, דומה שעמדותיו הימניות של גידי לפחות נלקחות בחשבון ברצינות. במידה שהאופציה שהוא מייצג נדחית כלא רלוונטית – והרומן משאיר פתח לספק בנקודה זו – הרי זה לא בהיותו איש ימין אלא בנוקשות, בפדנטיות ובשביעות רצון עצמית, תכונות ששויכו באופן מסורתי לשמאל.

בעומק הדילמות במישורים השונים עומדות שאלות קיומיות שתמציתן היא מה בין אותנטיות והתחזות, בין אמת לזיוף. האם הכרעתה של הגיבורה לצד הספרות הרומנטית ופרישה מהזוגיות עם איש הימין האידיאליסט יתר על המידה היא קונפורמיזם או בחירה באמיתי ובאותנטי? האם בחירתה לנגוס נתח גדול בעוגה הקפיטליסטית היא שיתוף פעולה עם מנגנוני השחור או אקט של מיצוי עצמי וחתרנות פמיניסטית בהפוך על הפוך?

הכף נוטה לרוב אל עבר האותנטיות של הספרות הרומנטית לעומת העמדת הפנים של ספרות האיכות. עמדה זו מושמת בפי העורכת: "החברה הגאונה היא בעצם ספרות רומנטית... וכאן באה הגאונות של החברה הגאונה – מבחינה שיווקית! – שהיא הצליחה לדחוף רומן רומנטי לפה של מיליון אנשים" (98). וזאת, בעוד היא עצמה "מניחה את הסחורה על השולחן", "לפחות מוציאה לאור ספרים ישרים, לא עובדת על הקוראות שלי". (129). עמדה זו נתמכת על ידי הרגשתה של רונה ש"כאן הדברים הם כפי שהם, בלי איפוק, בלי עידון ובלי העמדות פנים; רק האמת כולה... נאה ומדממת, שלא על פי כללי הטקסט" (96).

דגש מיוחד מושם על ה"תו ברור ובלתי ניתן לזיוף של אמת" בתיאורי המין בספרות הרומנטית, לעומת המין עם גידי שאינו מביא תיקון לתחושת הנשיות הפגומה של הגיבורה. רונה בוחרת ב"אותנטיות", כך שהפתרון לדילמה הפמיניסטית והספרותית כאחת הוא כתיבת ספרות פופולרית, שהיא באופן פרדוקסלי דווקא מימוש הדימוי "הנחות" על ספרות נשים.

לבחירה הזאת יש גם משמעות פוליטית המתקבלת מהאנלוגיה המעניינת שמעמיד גידי בין העמדות הפוליטיות והתרבותיות של הימין והשמאל: "שניהם לא אובייקטיביים, ההבדל היחיד הוא שהימין מודה שאינו אובייקטיבי בעוד שהשמאל מעמיד פני אובייקטיבי" (146). בעקיפין נאמר לנו גם שכל ההבדל בין הנורמות האליטיסטיות של השמאל לבין הפופוליוז של השיטה הקפיטליסטית הוא שפה ופה החתירה היא להרבות קוראים וכסף אלא שהספרות הפופולרית נהנית לגרום הנאה לקוראים ואינה מסווה זאת בהצהרות נעלות. הכרה כזאת בהחלט משתמעת מבחירותיהן של הגיבורות בספרים: שרידי דור שני ושלישי לשמאל האינטלקטואלי של ארץ ישראל היפה, לא רק שהפסיקו להתאבל והתחילו לנסות למצוא את דרכן בתוך מציאות חברתית ותרבותית שחייבים לקבל את כלליה – הן מתחילות לראות איזו "אמת" במציאות הזאת ועוד יותר, הן מקבלות את כלליה ואף יודעות לעשות בהם שימוש חתרני.

זוהי תזה פרובוקטיבית מעניינת, אך לצידה מזדמזם ללא הרף גם הקול ה"אליטיסטי", הפמיניסטי בנוסח המוכר – המכוון ביקורת אל האקלים החברתי, אל בחירתה של הגיבורה ואל שיבוש ההיררכיות במערכת הספרותית. הסופרת משתעשעת בין האפשרויות, מטיחה אותן זו בזו וחותמת את הרומן בפרודיה על "הפי אנד" קלסי ברומן הרומנטי: תרצה פוגשת במפתיע את נסיך החלומות שלה ("גון השנהב של עורו החלק/ עיניו המתומנות/ השמש הפזה את זיפיו בגוון עמוק של כסף") ושניהם נעלמים אל תוך השקיעה. דומה שנעה ידלין עצמה מיטיבה כמו תמיד לכתוב ספרות שהיא גם איכותית וגם נמכרת, והיא גם משתעשעת באופציה ספרותית קלילה יותר, אולי ממוסחרת ואולי אמיתית וחתרנית בדרכה.

אם אצל נעה ידלין עדיין מוצבת עדיין אפשרות של ברירה בין ספרות איכותית לבין התמסרות לכללי שוק הספרים, בספרה של אביבית משמרי כבר נותרת רק ה"מעטפת" בצורתה העלובה ביותר. הגיבורה המספרת היא משוררת המתגוררת בבית מגורים תל אביבי שלדייריו מוצעת עסקת "התחדשות עירונית" מפתה (הנדל"ן – מעוז הכסף החדש – הוא מוטיב מרכזי בספרות הנכתבת היום, ובכלל זה בספריהן של ידלין וערד, ועל כך בהמשך); סביב הציר העלילתי הזה משמרי מצליחה לצייר מפה מדויקת וקולעת של חילופי האוכלוסייה בתל אביב של העשורים האחרונים, ואת האקלים העירוני הנשלט על ידי תאוות ההתעשרות, עסקי נדל"ן ואופנות מתחלפות, מלאות פוזות וזיופים. הפעם עולם הספרות "יורד בדרגה" עוד יותר מאשר בספרים האחרים: מה שנוחר ממנו הוא "לא יותר מאוסף מקרי של נרקיסים, המתקשרים אך בקושי זה עם זה לצורך קידום עצמי", כתיבית עת נידחים, עורכת מטעם עצמה שהיא "מאכערת חרוצה של טקסטים שאין להם קונה" (34), משוררים שאיש לא קורא וסדנת כתיבה ששום סופר לא יצמח ממנה.

הספר משחק באופן מרהיב בהקבלות בין ציר הנדל"ן לציר הספרות על ידי העברת מושגים מציר למשנהו וערבולם באירוניה שאינה מאפשרת הפקת עמדות ברורות: עלילת הנדל"ן מונחית, כצפוי, על ידי מושגים פיננסיים של "הכול למכירה" אך גם עלילת הספרות מונעת על ידי מושגים של "נכס", "קנייה ומכירה", "השקעה", "רווח והפסד". העלילה הספרותית מונחית על ידי מטפורות של מלחמה ושליטה במרחב, תאוות בצע ותככים, תחרות וקנאה, אך הנה גם עלילת הנדל"ן הולכת ולובשת צורה ספרותית: דרמה שמעורבים בה יצרים, תשוקות, מניעים סמויים והיפוכים בין האמיתי לנראה לעין; סך הכול, כלל לא ברור שהעולם הרוחני ה"אליטיסטי" הנושן עדיף על העולם העסקי והחומרני ברוח הקפיטליזם העכשווי.

דרך הסיפור מחריפה את הספק: הגיבורה המספרת שמה אצבע על התחלואים החמורים ביותר בעולם הספרות הנשלט על ידי השיטה הקפיטליסטית, ובעיקר על כך ש"כל מי שרק יכול לכתוב את עצמו ולהוציא לאור במימון עצמי ובמימון פטרון ובכסף של אבא". אך התעקשותה הרומנטית הנלעגת על "אוניברסליות", "יופי צרוף", "עין הרוח במלוא אצילותו המקורית", מאפשרת למשמרי לכוון את חיצייה דווקא לאופנות אינטלקטואליות ברוח השמאל, ובעיקר פוליטיקת הזהויות והתקינות

הפוליטית: "שום אירוע מילדותי, שום הפגנות של ועדי עובדים, שום מחאות על בסיס גזע, דת או מין – וגם לא הדרות, כמובן – לא ייכנסו אצלי פנימה!" (35).

נושא הזוגיות מופיע כנעול וחתום משום שהגיבורה מחרמה גברים ובוחרת בפרישות וויתור על ילדים. אך דווקא כאן – במה שקשור באהבה רומנטית ומינית, בזוגיות ובקרבה – מזדמן הפתרון ומתקבלת הכרעה. וכאן אנו מגיעים לדמותו החביבה של איש הנדל"ן דובי, ולבחירה הפמיניסטית החתרנית המזכירה את זו של רונה אצל ידלין.

ובכן, דווקא איש המכירות של פרויקט הנדל"ן, הגבר הישראלי הטיפוסי, הוא הלוכד את ליבה של הגיבורה, ואתו היא זוכה לחוויות ההופכות אותו מנציג הקפיטליזם החומרני למי שבזכותו מתמזגים הגוף והרוח, הרגש והנפש. ובאמת, האם נציגי הממסד הספרותי אמינים יותר ממשווקי הנדל"ן למיניהם? כאן לפחות הדברים מונחים על השולחן, משא ומתן הוא מה שהוא, ולא עסקה במסווה רוחני. זוהי הקבלה מעניינת לספק המוטל בספרה של ידלין באשר ליושרה של ספרות האיכות מול זו של הספרות הפופולרית – פה וגם פה מדובר בסחר-מכר, אלא שהספרות הרומנטית "מניחה את הקלפים על השולחן".

דומה שמושג האותנטיות הוא בעל מעמד דומה בספריהן של ידלין ושל משמרי: כמו הספרות הרומנטית והמנגנון הסובב אותה, כך כאן עולם המעשה הקפיטליסטי ונציגיו איכשהו חביבים יותר, אותנטיים יותר ממה שאנו, "הקוראים גבוהי המצח", רגילים אליו.

ברומן של מאיה ערד הגיבורה היא סופרת מכובדת ואישה מתפקדת במשפחה נורמטיבית, שמשבר במעמדה הספרותי מטיל בספק את האושיות הבורגניות היציבות בחייה. אנו פוגשים אותה בתחנות השגרתיות של חייה הספרותיים ואגב כך נפרש בפנינו עולם הספרות כהבאה עד אבסורד של דימויים שהופיעו בספרים הקודמים. הגבולות בין הממשי לוורטואלי קורסים והכתיבה הולכת ומשתכפלת לממדים מפלצתיים: כותבות או כותבות לעתיד צצות מכל עבר; שברי טקסטים מציפים את הספר עד שאין לדעת מהו הספר שאנו קוראים ומהו טקסט בתוכו; דמויות של סופרות וכותבות משתקפות זו בזו וממירות זו את זו עד שלא ברור מי המקור ומי הכפיל, מי המיוצג ומי המייצג, מי האמיתי ומי המתחזה.

הגיבורה משקיפה על הקיום חסר האותנטיות, כשהיא מוגנת בנקודת המבט הלא חומלת והאכזרית לעיתים, אך כוח ההגנה שלה נחלש אחר שורת כישלונות ובעיקר בעקבות הביקורת הקשה על כתב היד החדש שהיא מציעה לעורכת. נושאו של כתב היד הוא מה שניתן לקרוא לו "המשפחה האחרת", נושא שיעורר מרבצן דילמות בעלות אופי פמיניסטי ומגדרי, ויוביל לפיתוח תיאוריות בעלות אופי ספרותי ופוליטי.

מאיה ערד אף עושה שימוש מורכב ונועז בסוגיה הלהט"בית: בכתב היד שמגישה הגיבורה היא נוקטת גישה קומית וטון אירוני כלשהי אל "משפחת אבא ועוד אבא"

המתוארת בו, וסופגת ביקורת קשה מהעורכת (הלסכית) על קוצר הבנה ואמפתיה ל"אחר הלהט"בי". התפתחות העלילה בהמשך אומנם מעמידה את הגיבורה על טעותה, אך מצד שני אין ספק שבאמצעות הדיאלוג בין העורכת לגיבורה, מאיה ערד קוראת תיגר על נורמת פוליטיקת הוהויות והתקינות הפוליטית שהתקבעה בספרות ונכפית בה לעיתים כמצוות אנשים מלומדה. בהמשך ללגלוג על אחת הפרות הקדושות של השמאל הליברלי, היא אף מצרפת בדרכה ה"מרושעת" את תופעת המשפחה החדשה לשלל הטרנדים התל אביביים, וביניהם (כמו אצל אביבית משמרי) אופנת מתחום הקיימות, גידול ילדים, מאכלים, "רוחניות", ערבי השירה למשוררות לסביות, ואפילו ה"טרנד" של גילוי הנטייה הלסבית בגיל מאוחר.

אכן, בספר הזה מאיה ערד מרחיקה לכת בערעור על קדושת התקינות הפוליטית, אך גם מסתייגת מהגיבורה חסרת האמפתיה ומלמדת אותה לקח בשורת מהלכים של עלילת חניכה. המפגשים לאורך הספר עם עולם המשפחות החדשות, עם נשים לסביות ויצירת הספרות שלהן פוקחים את עיניה לצרות המידות של שיפוטיה המתנשאים, ויותר מזה – התאהבותה באחינועם, אשת האקדמיה המקסימה, הופכת את עולמה על פיו: בתוך עולם של התחזות ומתחזות מוצגת השאלה אם דווקא פירוק גבולות הזהות המגדרית היא אלטרנטיבה שבה ניתן למצוא אמת רוחנית ומימוש אותנטי של עצמיות.

אלא שבעולם המראות המתעתע שבונה ערד אין מקום לאלטרנטיבה חותכת. כמו בספרה של משמרי, מסתבר שלא עסקי הלב אלא עסקי הנדל"ן – להיות או לא להיות בעלים של דירה בתל אביב – מכריעים את גורלן של הדמויות, הן במשפחות הישנות והן בחדשות. ובכן, למרות החתרנות לכאורה של תופעת "המשפחה החדשה", בסופו של דבר "כל המשפחות הן אותו דבר".

לעומת שתי הספרות האחרות, ערד פחות מתעניינת בסטריאוטיפים גבריים ומפנה במישרין את חיציה אל דמויות הנשים הסופרות עצמן, שרובן שוחרות ספרות "פנסיונריות" הכותבות או מתעתדות לכתוב ספרי ילדים בסגנון דידקטי ומתיילד; אם משמרי מבקרת את הסטריאוטיפ הווידויי, ערד מלגלגת על הסופרות הזוכות ליוקרה וכיבודים כשהן כותבות על התעללות מינית בילדות וניסיונות אובדניים.

במקום המתכונות הנתונות של "כתיבה נשית", ערד מציבה אופציה "גברית" כמענה לשאלת מעמדה של ספרות הנשים בקאנון הספרות. ניסוח האופציה מושם כיאה וכיאות בפיה של אחינועם, שהיא גם אשת אקדמיה, גם פמיניסטית וגם אישה שזהותה המינית נזילה. אם לקצר, אחינועם טוענת שסופרת אישה אינה מעיזה לקחת לעצמה את זכויותיו של סופר גבר למבט סמכותי של מספר כל יודע, וכמו ממלאה את תפקידה המסורתי בכתיבה "כמו שמדברים אל חברה: גוף ראשון, זמן הווה, מין נקבה" (163), כזו שהקוראת מגיבה עליה ב"וואי, זה ממש החיים שלי!" (מלים כמעט זהות לאלה שאצל משמרי). משתמע שסופרת צריכה להעז

להיות "קצת גבר" כדי להוציא מתחת ידה ספרות המתעלה על האני ועל המציאות הניתנת לזיהוי מייד.

דומה שכאן מצוי החיבור בין פריצת הגבולות המגדריים לבין חתרנות של אישה סופרת: אישה סופרת שהיא הגיבורה בספרה של מאיה ערד, והאישה הסופרת שהיא מאיה ערד עצמה. לא כאן המקום להרחיב בפואטיקה של ערד, אך די לציין שכל ספריה עד כה הם "גבריים" במובן זה שהמספר בהם הוא בעל קול שיפוטי מובחן ושהיא אינה סופרת של "האינטימי-המקומי-הקטן" אלא נוטה למבנים החברתיים-מוסריים של הספרות הקלסית. בקצרה, ה"דרשה" מקשרת בין הסוגיה הפואטית לסוגיה של פוליטיקת הזהויות המגדרית ומציעה כך אופציה חתרנית של ספרות נשים.

העוקץ טמון בעיגון האופציה הזאת בהקשר החברתי-פוליטי של התמוססות השמאל הציוני והתייצבותו של סדר חברתי חדש: דווקא כאשר הספרות מאבדת את יוקרתה כ"צופה לבית ישראל", ולכן גם נסגר הקנון הספרותי הגברי של בני "השבט הלבן" – נפתחת הזדמנות לקולות שהיו מחוץ להגמוניה: "נשים, מזרחים, להט"בים" (252). זהו זמנן של הנשים וזמנה של "כתיבה נשית, מרגינלית במירכאות, בעידן פוסט קונוני" (342) – כתיבה שאינה נענית לאידיאולוגיות נתונות או לתכתיבים גבריים. הזמנים של התפוררות הסדר הישן מציעים לנשים גם שוויון זכויות כלכלי – אופציה של הצלחה מסחרית, אולי בכתיבה של "ספרות רומנטית" (אפשרות שבה משתעשעת ידלין), אולי בעלילות המוסר הקלסיות שבספריה של ערד עצמה. וכך, כמו בשני הספרים האחרים, לא רק שיש כאן השלמה עם ירידת קרנן של האליטות הישנות, אלא גם הכרה בשחרור ובשוויון ההזדמנויות שמציע הסדר החדש.

על כל פנים, שלא כמובטח, הגיבורה אינה ממירה את זהותה המגדרית ואינה בונה משפחה חדשה עם אחינועם, ברוח השמאל הפרוגרסיבי, אלא מגלה מחדש את הערכים הישנים והטובים: חוזרת לחיק המשפחה השמרנית-קני והופכת לאדם מתחשב עד אין קץ המשלים עם חייו וייעודו. אלא שזהו סוף חשוד, מושלם מדי: כמו בשני הספרים האחרים, מוצע כאן סיום לא נחרץ, די מחויך אבל אופטימי בדרכו, של עלילת "ספרות הנשים בעידן הקפיטליסטי".

ילדים עצמו ברוך יעקבי

והיו גם רגעים כאלה של מחנק, אין מוצא. כעס עמד באוויר, אנרגיה לא טובה. מישוהו זרק משפט, אחר הגיב ברטינה, מילה שנאמרה שלא במקום, וכבר הבנו שטוב לא יצא מזה. "כואו, נמאס כבר," אמר עזרא, ואנחנו הלכנו אחריו.

עזרא הוביל אותנו לאחד הרחובות הצדדים בשכונה. חלונות רבים היו מוגפים, סרטי אדום-לבן הקיפו בניינים שנפגעו. לא חשבנו שדווקא כאן יתגלה לנו מקום נסתר, אבל עכשיו העיר הייתה כזאת, גלוי וסמוי מונחים בכפיפה אחת. "מכאן," הכריז וטיפס על גל אבנים, פינה כמה קרשים, והזיז שער ברזל חלוד שחסם את הכניסה.

היא עמדה ריקה, צמחיית בור עבותה כיסתה את עבריה. שלט ברוכים הבאים דהוי ותלוי מעוקם עמד מעל, על סף בלימה. גלי הדר, השלמנו את האותיות החסרות. "הבריכה הנעלמת," כך עזרא קרא לה, "עד לא מזמן מרכז ספורט פעיל, עכשיו חסרים בה המים והאנשים."

יכולנו לדמיין אותה שוקקת חיים, ועכשיו, קירות מתפרקים, תקרה קורסת, רצפה סדוקה. חלקה העמוק היה חשוף לשמיים בעוד זה הרדוד נותר מקורה, גג מתפורר התנשא מעליו. בחזית ראינו מגלשה עקומה ולצידה בריכת ילדים קטנה.

השימון והדממה עוררו בנו סקרנות. המסגרת המלבנית שניכטה אלינו הפנטה אותנו. בריכת שחייה אנחנו מכירים, אבל מה עושים עם אחת כזאת, נטושה?

"למי בא לקפוץ?" קרא עזרא ונעמד על המקפצה.

"השתגעתי? שלא תעז!" צעקתי לעברו, אבל כבר היה מאוחר. המקפצה ניתרה. מיהרנו להתקרב לדופן, ואז ראינו את עזרא שוכב על הקרקעית, רצפת מוזאיקה בצבעי תכלת, לא זו.

מייד קפצנו אליו פנימה. רכנו מעליו, סטרנו על פניו, קראנו לו בשמו. לא חלפה דקה והוא חייך את החיוך הממזרי שלו. בעיניים עצומות הוא אמר, "חשבתם שנפטרם ממני, אה?"

"זה מסוכן, הטריק שלך," סשה אמרה לו בפנים חיוורות, "הבהלת אותי."

"מצטער, אבל הייתי חייב, לא התאפקתי. רוצים לנסות?"

רצינו, אבל אף אחד לא העז. נכנסו לבריכה בדרכים המקובלות, דרך גרם המדרגות הרעוע ומשטח המים הרדודים של בריכת הילדים.

"ועכשיו, הקדרים באים," הכריז עזרא. נעמדנו בשורה צמוד לדופן הבריכה, חיכינו לקריאה. קול עמום של עבר תמים טיפס ועלה בירכתי התודעה. רצנו כמו

משוגעים, צרחנו, רוח שטות נכנסה בנו, כאילו אין בחוץ מלחמה. ואחר כך תופסת צבעים, ואחת שתיים שלוש דג מלוח, ואמא אמא מה השעה, וכל משחק ילדות שעלה לנו בראש. עד שהתעייפנו ונשכבנו על רצפת הפסיפס, מעלינו שמיים תכולים. רעש העיר נבלם בקירות המטים ליפול, וחדר פנימה מעוות.

עצמתי עיניים, וחלמתי. דמיינתי בריכה מלאה ביום קיץ לוהט, רוח קרירה, ועצים גבוהים מסביבי, דשא נעים, המים רכים, מפתים, המקפצה עומדת יציב, ומוזיקה חרישית שבוקעת מרמקול ומרגיעה, שיר ברזילאי, אולי סמבה, מוזיקה נעימה שעושה חשק להזיז את הגוף. אם לא הייתי מפחד נורא, אולי הייתי עולה על המקפצה, גם אני הייתי קופץ ממנה, ארוכה, מלבנית ולבנה, הקצה שלה לא מפסיק לנתר.

צל כיסה אותנו. להקה של ציפורים עברה מעלינו. הן עפו נמוך, שמענו את משק הכנפיים. זרם האוויר כיוון אותן, מנווט את דרכן. כנראה חלפו על פני ימים, גומאות מרחקים, אולי חצו אוקיינוס. אם רק היו יותר קרובות אולי הייתי עולה על אחת מהן, הייתה לוקחת אותי הרחק מכאן. עופו לכן, עודדתי אותן בליבי, עופו רחוק, אתן בטח יודעות לאן, עופו למקום אחר, מקום בלי דאגה.

צרחות ניסרו את האוויר. הציפורים, כבדות וגדולות, לא הפסיקו להרעיש.

"חסידות?" שאלתי.

"עגורים", השיב עזרא, "ואולי ברווזים."

מה פתאום ברווזים, חשבתי לעצמי וכבר רציתי להתווכח אבל עצרתי, ממתי אני מבין בציפורים? בקושי אני מבין את עצמי.

עזרא חיקה את הצרחות שלהן בהצלחה. ואז דני הוסיפה צרחה משלה, וזה יצא לה כמו קרקור. כולנו התחלנו לצרוח ולקרקר בבת אחת, כל אחד עם חיקוי משלו. חיכינו להד שהתגלגל לעברנו מתוך מעבה המבנה לעבר החלל הפתוח, ואז התפקענו מצחוק. ניסינו לתאם בין הקולות שלנו. לפעמים זה יצא כמו מקהלה, ולפעמים רעש נורא. ואז עזרא נתן צעקה גדולה ושקט השתרר. גם אני צעקתי, ניסיתי, אבל יצא לי קול קטן. עזרא צעק שוב. ניסיתי לצעוק כמוהו בדיוק. הצעקה של דני לא הייתה רעה בכלל, זה יצא לה ארוך ומשוחרר. בר התרומם ואז ניסה לצעוק בעמידה.

"אתה יכול יותר", אמר עזרא, ובר ניסה שוב.

"סשה, מה איתך?" דני שאלה.

"אני מעדיפה לא להביך את עצמי. ובכלל, צעקות מפחידות אותי. אבל אני יכולה לשיר."

הקול שלה היה נעים, ואנחנו היינו מרותקים. שכבנו בשקט, הצלילים נכנסו לנו לגוף. היא סיימה וביקשנו עוד.

"הרוסית שלך נשמעת יפה כל כך, רחוקה, ממקום אחר. על מה בעצם שרת?"
הסתקרנה דני.

"שיר על ציפורים שעפות, ועל ילד אחד ששואל את אמא שלו לאן."
"לאן הברווזים עפים כשהבריכה ריקה?" שאל עזרא בקול שקט. זה נשמע כמו
חידה.

"איפה נהיה בעוד עשר-עשרים שנה?"

לרגע חשבתי שזה שיר נוסף של סשה, עוד מעט הקול הנעים שלה יבקע וילטף.
אבל השאלה שלה נשארה תלויה באוויר, המילים ריחפו, ואז נחתו, חזרו אלינו,
מחלחלות פנימה לגוף, זורקות אותנו רחוק מכאן.

מעניין, חשבתי לעצמי, אפילו קצת מפחיד. איך אני יכול לדעת? ובכלל, זו
שאלה של מבוגרים. הרי חיים כאן מיום ליום, אנחנו בכלל יכולים לחשוב על
עתיד?

היה משהו מטריד בשאלה הזאת. זה זרק אותנו לרגע מהכאן והעכשיו, מקרקעית
הבריכה ששכבנו עליה. צמרות העצים נעו ברוח, להקת הציפורים כבר נעלמה.
איפה נהיה בעוד עשר-עשרים שנה... המילים המשיכו להדהד.

"עזרא ואני - החתונה," לבסוף אזרתי אומץ לומר בקול את מה שעד עכשיו
רק חשבתי עליו.

"תראו אותן, בקושי יצא מהארון, עוד לא בקע ההומו הזה, ומה מתברר, מסתתר
בתוכו סטרייט קטן."

"על מה אתה מדבר?" שאלתי, מאוכזב. חשבתי שעזרא יתלהב איתי. אבל הוא
דחה את הרעיון שלי על הסף.

"להתחתן? רעיון מיושן, עוד קופסה. אנחנו יכולים לאהוב בלי תוויות, בלי
אישור של הממסד."

"אני לא יודעת אם אתחתן, אבל בטוח יהיה לי מישוה, אני לא אהיה לבד,"
סשה אמרה. "ואולי הוא ייקח אותי רחוק מכאן, אולי בחזרה לשם, למקום שלי,
לאיפה שאני שייכת."

"את לא רצינית," אמרה דני, "אני לא יכולה לסבול את הרעיון שתהיי רחוקה
ממני."

"אף פעם לא נהיה רחוקות, את בלב שלי," סשה הרגיעה.

"חתונה?" בר ירק את המילה, "מאיפה הבאת את זה? אני מסתכל על ההורים
שלי, מה יצא לי מהם, מהחתונה שלהם. מה יצא להם ממני. בסלון בבית אצלנו
תלויה תמונת החתונה שלהם ולידה תמונה נוספת שלי. שעות הייתי מתבונן
בתמונות האלה ומדמיין איך אני שורף אותן."

ששה רכנה לעברו. ראיתי איך היא מתבוננת בו בעיניים לחות. "קשה לי איתך, אני מודה," היא אמרה לו בשקט אבל זה היה מספיק נוקב כדי שכולנו נשמע. "לשרוף, לשנוא כל כך..."

בר ניסה להגיד משהו, הוא כבר התחיל לירות את המילים, אבל ששה הניחה את ידה על מצחו. "תעצום עיניים, תירגע, תחשוב על משהו אחר. חלום אולי, יש לך?"

בר שכב לצידו, הרגשתי את הגוף שלו קפוץ, מתנגד לניסיון לעדן את דבריו. ואז ששה עשתה את מה שהיא הכי הייתה טובה בו, להפליג רחוק מכאן, לדמיין. היא התחילה לשיר, והפעם בעברית, שיר ילדות מוכר, כזה ששרים בגן. אבל היא שרה לאט יותר מהלחן המקורי, קטוע ושבור להברות.

"לאבא שלי יש סולם", היא התחילה לשיר והמשיכה לאלתר על אותה שורה. היא שיחקה עם הקול שלה, עלתה וירדה בטונים, עיניה עצומות. "לאבא שלי יש", ואז "לאבא שלי", "לאבא". היא משכה את המילה, קולה סדוק, נשמע מרוסק, כמו יבבה, ולפעמים חלק כמו מים. לי זה נשמע כמו תפילה.

ואז היא שינתה את המילים, יצרה גרסה משלה. המילים החדשות יצאו מפייה פשוט וצלול, כאילו התכוונה לשיר את השיר הזה מזמן.

לאבא שלי יש אותי

אומרים שאנחנו זה שניים,

וליי יש את אבא שלי

גם כשהוא עוצם עיניים

ואבא שלי הוא רק אבא אחד

ואבא שלי גם הוא לפעמים לבד

ורק בגללו אני זה אני

מתי באמת יהיה גם שלי

הרגשתי איך הגוף של בר נהיה רפוי. המחווה הזאת של ששה ריככה אותו, כמו תרופה לפצע שורף. לרגע יכולתי לראות את שניהם, בר ואבא שלו, שמחים, צוחקים ביחד, ואז גם לראות את אבא שלי ואותי.

הייתי שקט, ועזרא שם לב. הוא תמיד הוא ידע לפייס אותי כשהרגיש שהלך רחוק מדי עם המילים שלו, כשצינן את ההתלהבות שלי, כשהבין שוב שהפער בינינו גדול, מכאיב אולי.

"אל תיקח אותי כל כך ברצינות," אמר ונצמד אליי, "בוא, תשכב עליי," וכבר הניף אותי והניח אותי על גופו, מסדר אותי כדי שאוכל להיטמן בין צלעותיו, מיטיב את תנוחתו לאורך החזה שלו, דואג שיהיה לי נוח. נשאתי אליו את מבטי ושאלתי בעיניים לחות, "מה זאת אומרת לא לקחת אותך ברצינות, איך אפשר?"

"אני מתכוון, יש לך אותך. אולי כשתבין יותר, תוכל לחשוב גם על עצמך. מה נכון בשבילך. כשתהיה מספיק בשבילך."

לפעמים זה היה יותר מדי. הוא ואני והפער הזה בינינו. עזרא חיבק אותי חזק חזק, הצטנפתי בחיקו ובכיתי לי קצת.

חלפו כמה שעות מאז שפרצנו למתחם. היינו שרויים בין שמיים לבין בריכה נטולת מים. התבוננו למעלה, העננים הטילו עלינו צל. שקט גדול שרר מסביב. היום לא נשמעה אפילו אזעקה אחת, לא הדי התפוצצות, שום מטוס לא נראה בשמיים. רק רעש עמום של עיר שמתנהלת לה בלעדינו, החיים זורמים להם כך או אחרת, אם היינו או לא – אותו הדבר. והשאלה הזאת שניקרה אצלנו תמיד, גם אם הייתה סמויה: מחפשים אחרינו? מישהו שואל עלינו? למישהו בכלל אכפת?

היינו חבורה, ומלבד זה לא היה לנו דבר. כלומר היה, בוודאי, אבל נעדר חשיבות בעינינו. הם היו עסוקים בדאגות שלהם, לפרנס, להאכיל, להתעסק במלחמה. ואילו אנחנו – כמו שסוגרים יד על חופן חול, חמקנו מבין האצבעות. אהובים ויקרים, הם אמרו. אבל לא היינו חשובים באמת. בסך הכול היינו רעיון, הרגל. אם היינו או לא, זה לא שינה הרבה. לא נטשנו אותנו כמו שרגילים לנטוש, לא. זו הייתה נטישה שקטה, מחוסר עניין, או מרוב שהיינו העניין. כמו תינוק בסלסילה ששמים בגנבה בפתח בית זר ובורחים. היינו בשבילם הכול, רק לא אנחנו. ננטשנו בכוח השחיקה. תמיד היה שם משהו נכון וחשוב יותר. משכנתה, תכשיט, מסיבה, עוד מלחמה. או פשוט דעה קדומה. היינו תירוץ, הרי כך צריך, להביא ילדים לעולם. ילדים צעצוע, ילדים משחק. לא אנחנו, לא ממש. אבל היינו חבורה, ודווקא עכשיו, לרגע אחד מיוחד, היינו האמת, קיבלנו פרס.

הערב ירד. התקדמנו לכיוון היציאה. חלפנו על פני חדר צדדי ארוך, כנראה המלתחות. נכנסתי פנימה, השאר יידו אבנים בשורה של בקבוקים שהעמידו על חומה. שמעתי מאחוריי את ניפוץ הזכוכיות. לרגע לא היה אכפת לי להיות לבד. הסתובבתי במלתחות, חיפשתי את אלה של הגברים. דמיינתי אותם עומדים שם מתקלחים, עירומים. גברים שריריים, שזופים, חסונים. לא צעירים, לא מבוגרים מדי, לא גבוהים מאוד, לא נמוכים, כאלה רגילים. דמיינתי אותם, גברים שהתפשטו פה, לבשו ספידו זעיר, והופה, הנה הם קופצים לבריכה, משפריצים. אבל עכשיו אף גבר לא היה סביבי, רק אני הסתובבתי כאן, עם רוחות הרפאים שלי. עד שנתקלתי בה. ארוכה וסדוקה, תלויה לאורך הקיר, לפני היציאה. כמעט חלפתי על פניה, אבל נעצרתי, וחזרתי, הלכתי לעברה. עכשיו זה יבוא, אני אעשה את זה. אני אסתכל על עצמי, ולא אברח, אקרא לו בשם, לבלתי ייאמן. התקרבת, נעמדתי יציב, הורדתי את הידיים מהפנים. הישרתי מבט, וחיכיתי. ולרגע, זה בא. חיוך, הפתעה. אתה לא זו, איימתי על עצמי, דיברתי אליי בשפה קשה. ואז החלפתי את הטון, כאילו מישהו אחר דיבר אל עצמי, אמר לי בקול רך, לך על זה, תפסיק להילחם, תהיה נדיב עם עצמך. חייכתי חיוך קטן ועוד אחד, רחב יותר. לא רע,

לא רע בכלל, אמרתי לעצמי. לא כזה חתיך כמו שאני רוצה להיות, אבל אולי אני לא נורא כל כך. עמדתי שם כמה דקות ארוכות, ואלמלא שמעתי שקוראים בשמי, הייתי ממשיך לעמוד מול המראה, לראשונה בחיי מיישיר מבט ולא בורח, לא זו.

"רגע אחד," עזרא עצר אותנו לפני שנפלטנו לרחוב. משהו הטריד אותנו. הוא היה חייב לסכם את המפגש, לומר את המילה האחרונה. משהו בוגר אצלנו, אולי כמו מדריך בתנועה, אותת לו שצריך שתהיה איזושהי סגירה. "אז אם זה גדול עלינו לדמיין מה יהיה בעוד עשר-עשרים שנה, אולי יהיה יותר קל לחשוב מה נעשה כשנהיה גדולים, מקצוע אולי, במילה אחת, סבב קצר," הוא כמעט פקד עלינו, וזה עבד. איכשהו באמת היה יותר קל לחשוב על משהו מסוים.

"מעצבת אופנה, על השער של ווג," אמרה סשה בהיסוס, ואז ניצת זיק בעיניה, "ואולי, אחזור לשם, למקום שלי, אהיה תופרת, ואולי אורגת בנול, כמו פעם."

"צלם, זה בטוח, אני רואה את זה," הסתכל עזרא לעבר האופק, מניף את ידיו כמו מי שרואה את כל התמונה, "תצלומים גדולים בגלריה, שחור-לבן."

"מועדון מדליק," פסק בר, "יעלו אליו לרגל, זה יהיה שלי. די-ג'יי של המוזיקה שאני הכי אוהב."

"לא יודעת, גם זאת תשובה," אמרה דני והשתתקה. זה שיגע אותה, חוסר הידיעה שלה לעומת הביטחון הזה שקפץ על כולם.

הגיע תורי, אבל שתקתי, קטעתי את הרצף, נגמר לי המילים.

ואז זה יצא, הפתעתי את עצמי. "מילים, משהו עם מילים. לכתוב, אולי אני אכתוב סיפורים."

יד ענקות*

דנה ג. פלג

הלב נמלא בהתרגשות כשהתקרבונו לבית הקברות של קבוצת כינרת, ונפל כשהגענו אל המים. היא הייתה מיובשת. הבצורת אידתה נופי ים שלמים. זה היה חוף חדש, מלא אבנים חלקות שצבען הירוק הכהה העיד על המים שכיסו אותן לא מזמן. הרמתי מבט ללב האגם, אל האינדיגו הרחוק, מתעלמת מהקרוב, מדמיינת את הים כפי שהיה. ראיתי את הנסיעה ההיא, רחוק מאוד מכאן, כמה שנים אחורה, זוכרת בדיוק את מראה כף היד שלך שמונחת על ידית ההילוכים בתחילת הנסיעה. את היית רק בת עשרים וחמש וחצי, הציפורניים שלך ארוכות ומטופחות, אבל כף היד עצמה כמו הזדקנה טרם זמנה, קפלים קטנים חיברו את האצבעות לכף היד. היא הייתה מונחת על ידית ההילוכים, מוזה, אבל כאילו הפוכה, בזיכרון, מדרייב לפרקינג ולא ההפך. ואולי היד שלך כבר בדרייב, חושפת עצבנות? גם החיוך שלך היה קצת לחוץ, רציית לצאת כבר, לא להתעכב. "יאללה," אמרת והתנעת ברגע שפחתי על המושב, עוד לפני שהידקתי את חגורת הבטיחות.

יפה כליכך היית, בחולצה מתנפחת ברוח, חסרת שרוולים, אוורירית ודקה, זרועותייך ארוכות, ובמעלה הזרוע השרירים שלך זעים ברוך כשאת מעבירה הילוך והמכונית מתנשמת ומגבירה מהירות. הרמתי במהירות את עיניי החוטאות, חוששת שהבחנת במבטים שלי וקראת את מחשבותיי, היישר אל הפרופיל שלך, ולרגע אחד יכולתי לראות אותך בת שבעים ובת שבע כאחת, בשיער הזהוב, כמו מלאכית בציור רנסנס, זוהר, כמעט לבן, בשמש שהגיעה אלינו מאחור. במראה הקדמית הבחנתי במצחים ובעיניים שלנו, ובחיוך שלך שהתרחב, קצוות הפה עולים מעלה, חושפים שיניים יפות, לבנות, שיניים של בת עשרים וחמש וחצי. ואז נשכת את השפתיים באופן שהיה יכול להיראות סקסי בהקשר אחר, וכאן הסגיר לא יותר מתעוזה ילדית. אולי. ואולי הכול היה בעיניים שלי. לא דיברת הרבה ברגעים ההם, לא במילים, בכל אופן.

יצאנו לדרך. השארנו מאחור את בית הוריי, קופסאות הבטון עם השפריץ של הפרברים, שהיו אולי יפות וצחות בשנות השבעים, אבל בינתיים כוסו שכבה צהבהבה במקרה הנסבל, אפורה במקרה המגעיל. חלפנו ביעף על פני שדות ריקים, חתומים ברכסי הרים. הכביש הוביל אותנו לכינרת. הייתה רוח שרבית של ספטמבר, סוכות, מתישהו בשנות התשעים של המאה הקודמת, ואנחנו היינו בדרכנו לתל חי, לתערוכה של אמנות ישראלית. בנסיעה הזאת מתי קצת, הילי. לא, לא מתי לגמרי, אבל משהו בי מת בזמן שמשהו אחר התעורר. כי בשנה ההיא

* מתוך רומן בכתובים

החיים התחילו לרמוז לי רמזים עבים בקשר לתוכניות שלהם בנוגע אליי, שלא היה להן קשר לתוכניות שלי בנידון.

ברגע ההוא, עם דבי, לא איתך, אלא איתה, כשנשאתי מבט אל לב האגם, אל הלב השופע בכחול זוהר ועמוק, מתעלמת בכוח מהשוליים המקיפים אותו, שוליים שהם חוף שפעם היה ים, שולי חוף חרבים שהולכים ומתרחבים בשמש הקופחת, ניסיתי להיאחז בתאריכים, בנתונים כאלה ואחרים, כדי להוכיח לעצמי שזה קרה, שלא בדיתי את הכול ממוחי הקודח. ניסיתי לזכור שהדרך, הדרך שעברנו יחד לתל חי ובחזרה משם, הייתה אמיתית. ניסיתי להיזכר בכל הפעמים שחזרתי לדרך הזאת, סובב כינרת, תל חי, ושוב סובב כינרת, בית הקברות של קבוצת כינרת, בניסיון לבדוק מה היה שם באותו היום, מה היה בו באותו היום, מה היה בה באותה הדרך. אולי לא עשיתי צדק עם הדרכים האחרות, לא ראיתי את יופיין, את העונות והשנים והאנשים שהותירו חותמם עליהן, כי הדרך היא תמיד הייתה שם, הדרך שהתקיימה רק באותו חג סוכות, בשנה לוועזית שפיגרה בכמה חודשים אחרי העברית.

"הפער הזה חביב עליי," אמרתי לדבי פעם, "מין חור שחור בלוח השנה שבו השנה הלוועזית עדיין במקומה עומדת, והשנה העברית כבר המשיכה הלאה." קל ליפול בפח הזה שפער שם לקראת הסוף, בין המציאויות.

*

מול קרחת יער עצי הרדוד בֶּן לומונד שבהרי סנטה קרוז, אני עומדת וכותבת עכשיו זיכרון שעלה בי מול כינרת מדולדלת, זוכרת כינרת גואה. אני נזכרת בסיפור שביקש להיות מסופר כבר אז, ביקש ולא נתתי. אולי כי הוא לא הושלם מעולם. ועתה, זמן ההשלמה קרב ובא, ועד שהסיפור יואיל בטובו לעלות ולבוא אני נושמת עמוק, חוזרת למציאות.

אביב בהרי סנטה קרוז. שמש. קרחת יער בראש גבעה כאן, ואני בשיפוליה, קרוב ליער. שביל צר, דק כשערה, בלתי מובחן, מוביל ממעגל הגדמים שמתקן גריל מחליד במרכזו, לעבר מעבה היער. לא בטוח שהיער עבה כל-כך, אבל הוא חשוך ואני לא רוצה להיכנס לתוכו. אני רוצה לשבת כאן, להתחמם לאור השמש, שמסתתרת מדי פעם מאחורי ענן. ראש גבעה, יער, מעגל גדמי עץ שרופים, וסיפור שתכף יצא לאור, ואולי כבר התחיל.

אני מסתכלת על המעגל ומבינה פתאום שהיה כאן מעגל עצים, אולי מעגל פיות, כפי שמכונים כאן המעגלים של עצי הרדוד. משפחה. היער היה כאן בעצם, וכנראה שבורא כדי לפנות מקום לבית הזה שבו מתקיימת הסדנה. לבית יש מכל מים פרטי, והכול נראה ראשוני כל-כך, מרוחק מבני האדם, עצי וגולמי. מכל

המקומות בחרתי במקום הזה. אולי בעוד חודש, כשאמות ואיוולד מחדש, יושלם הסיפור. או שלא. בינתיים אני ממשיכה לכתוב. יש לי זמן עד רבע לשלוש.

אני מקשיבה. רעש מונוטוני של מכונה, מישהו אולי כורת עצים. מעבר לזה ציפורים, חרקים ושקט. אפשר להבחין בשקט מבין כל הקולות, כמו בקטעים לבנים בין צורות צבעוניות בתוך ציור. כמו כחול טהור, נקי, בין כתמי עננים כהים בשמיים. אלא שהשמיים כאן בהירים ויפים, מדי פעם מופיע ענן קטן או פס סילון לבן של מטוס שטס רחוק למעלה, בלתי נראה ובלתי נשמע. אור בדשא, רוח על העור שלי, אני נעה, העשב מתנועע, כולנו נעים, הכול בסדר. גדמי העצים שרופים, והעצים שהם היו פעם לא יעלו ויצמחו שוב לעולם, אבל בהם עצמם כבר עולים צמחים חדשים, אפילו עשב שכבר הספיק להתייבש, מחזור חיים שלם עבר בו, וחזויות קטנות עלו בקליפה השחורה, נראות כמו בהרות אפורות.

*

את ואני היינו בדרך, הלילי, עלינו בכביש שמתפתל ליד ראש פינה, אבל לא נכנסנו אליה אלא המשכנו בקו ישר לאצבע הגליל, היישר לתל חי, לאריה השואג שעוד ניצב שם, קפוא, מאז שביקרנו אותו בכיתה ג' או ד' כדי ללמוד את הסיפור על טרומפלדור הגיבור והערבים הרעים, אולי הם היו סורים בעצם, ועל כל הגיבורים שמתו ואיתם גם אישה אחת, אולי שתיים.

כמעט שני עשורים מאוחר יותר, באוזניים המתוחכמות שלי ששמעו פוסט-מודרניזם ופוסט-ציונות במציאות עם שוליים רחבים והרבה תרחישי ביניים, הסיפור הזה נשמע אחרת לגמרי, נפוח ופומפוזי לא פחות, מן הסתם, מהנרטיב של הערבים. האריה, בכל אופן, במקומו עמד, ואני כבר ידעתי שזה בכלל אריה כנעני. הרבה ידעתי אז, את הרוב אני זוכרת אפילו עכשיו, ביער רדוד שמרוחק אלפי קילומטרים משם. את כל הידע הזה הבאתי איתי לתערוכה שעמדה מפורזת ביער עצי האורן מסביב.

במקום אחד ישבה משפחה שלמה ליד שולחן, כולה מגולפת בעץ. במקום אחר עפרה צימבליסטה, עבודה שהכרתי, משחק פליפר, כדורגל שולחן, השחקנים עומדים שם יצוקים מתכת, כולם דומים זה לזה, כולם גדומי רגליים, ללא כדור לבעוט בו, עומדים שם נכים, במובן חדש לגמרי. היצירה זעקה את הכאב, כאב של אנשים שנגדעים במלחמה, חיים-מתים, חיים או מתים, זה לא משנה, הם נטולי קול, נטולי רגליים, נטולים. במקום אחר, בתוך אוהל גדול, הוצבו מעין כוורות ריקות ורק סימני זחילה ניכרים בהן, לא של דבורים אלא של החרק, זבוב או משהו אחר, שאכל אותן, איכל אותן, העלים אותן.

הסתובבנו שם שתינו, הלילי, את ואני ביחד, והתבוננו באמנות הזו. היית בהירה

וקלה, ואני הייתי כבדה, כבדה ואיטית כל-כך. המחשבה על הכוורות האלה העירה בי תשוקה לדבש. לא לאכול אותו אלא למרוח אותו על פצעים, להגליד בעזרתו את הכאבים הפרטיים שלי. עכשיו אני מרגישה אותו הכאב בלב ושוב בא לי דבש. לא אותו דבש שניגר כמי נהר, כמי נהר באגנים, אלא דבש עמוס ומלא ואיטי.

אני צריכה לקום, אבל אני כבדה. מתחת לבגדים, מעבר לעור, התחיל אז הדימום, איטי ומסתורי. אני מרגישה אותו עכשיו, בזיכרון על הזיכרון, כמו שהרגשתי אותו אז. זה בסדר. אני מרימה ראש מהדף, מותר לי לכתוב, אני יכולה לכתוב. להמשיך לכתוב. לא להיכנע לכבדות, לא לתת לה לשאוב אותי למקום אחר. לכתוב, גם עם הכאב בלב, גם עם הכמיהה הנוראה הזאת לדבש שתוססת בי פתאום כמו שתססה בי אז. אני רוצה דבש. אמיתי. טבעי. דבש שדבורים נגעו בו, הפרישו אותו מגופן.

אני רואה את השיער שלך, הצהוב הזה, לא בדיוק אדום, לא בדיוק בלונדיני, כמעט בצבע דבש, ומה נשאר מהדבש הזה, הילי? האם הוא עדיין זוהר, או שנשזרו בו שערות לבנות? או שאת צובעת. לא, את לא הטיפוס שצובע, גם אני לא. ואני רואה את השיער הזה והוא פתאום יבש ודוקרני ומתפצל, התלתלים הקפיציים מתפזרים לכל הכיוונים, ואני רוצה את הדוקר הזה בעיניים, הולכת אחריו, וכל הדברים החכמים שרציתי להגיד לך נעלמים לי בתוכו. בגלל זה בכלל באתי איתך לשם, כי רצית לשמוע את הדברים החכמים שיש לי להגיד, אבל באותו רגע לא היה לי כלום חוץ מדבש בעיניים ודימום עמוק בגוף, והלכתי באיטיות, מנסה להעמיד פנים שאני מתעמקת ביצירה כזאת או אחרת, אבל העיניים שלי היו במקום אחר, הלב שלי במקום אחר, הגוף שלי היה נטוע במקום, וכשהתחלתי להגיד משהו, הברושים והאורנים מסביב השתיקו אותי, לעגו לי, עוד לפני שפתחתי את הפה. נשרתי למרגלות אחד העצים והערת אותי. "נרדמת מול העץ הזה," אמרת לי במתיקות הזאת שלך, "אולי הגיע הזמן שנלך."

קמתי ונשרכתי בעקבותיך אל המכונת. את חייכת את החיוך הילדותי העלזי הזה שלך ושוב היד שלך נחה על ידית ההילוכים. הפעם האור סנוור אותך והורדת את סך השמש. נסענו ישר לכינרת. הצעתי לעצור בקבר רחל. לא אימנו אלא המשוררת. תמיד רציתי לבקר שם. עצרנו ונכנסנו לבית הקברות הכי יפה בארץ, וליד הקבר הבחנו בכור קטן, חתום, ובו ספר שיריה. הוצאת אותו, השמש כבר שקעה בשיער שלך, בווערת בכתום, ואני ניסיתי בכוח להתרכז, חוזרת בראש על מילות השיר אבל לא מצליחה להקשיב: על תלולית חול, שני אוהבים, רגע קטן של אושר, וזה לא היה פלא, כי האושר היה רחוק ממני כל-כך באותו רגע.

ואז, כיוון שהמקום היה ריק וזה מה שרצית, ירדת למים ופשטת את החולצה הדקה שלך, את החצאית הדקיקה גם כן, ועמדת על אבן שהמים ליחכו בעדינות. ידעתי שאף אחד לא רואה. ידעתי שאפשר. והתאבנתי בחולצה שלי מלאת הכפתורים שהייתה תחובה בנוקשות בתוך המכנסיים, שהיו מרותקים למותניים שלי בעבותות ברזל, ולא הייתי מסוגלת לדבר, חוץ מלהמשיך לעמוד שם ולהתבונן בך.

"את באה?" קראת לעברי, רכונה מטה, רק בהונותייך נגעו באדמה, ירכיך התקפלו מתחת לגופך, נגעת ביד קלה במים, שרטטת אדוות, ואז הפנית אליי מבט וראית אותי שם, ראית אותי קפואה בתוך הבגדים, בלי יכולת לנוע, לזוז, לגעת. המים גבהו ושפעו מרחק פסיעה ממך, טבלת בהם זרוע, כמעט את כולה, שטוחה בתוך המים, ואז שלפת אותה במהירות והזית כמה טיפות על פנייך. טיפה אחת נצצה על אצבעך, קרני השמש השתקפו בה ויצרו מנסרה שלמה של אור. התנוודת קצת, התבוננת בה, ואז ליקקת אותה והסתובבת אליי באיטיות. בקושי רב דלית חיוך על פניי, חיוך סתמי. "איזה כיף," אמרת, ותוך כדי שהתבוננתי בך, מגרשת נואשות את המחשבות על השרירים שנעו מתחת לרגלייך הלבנות, המגולחות למשעי, על התחתונים הלבנים והשיער הבהיר, הבלתי נראה, שתחתיהם, זינקת אל תוך המים ושחית בעליצות.

הרמתי את הסלעים שהתנחלו בשוקיי והתנהלתי בכבדות אל מחוץ לטווח האגם. חזרתי אל הקבר, רגועה יותר. במהרה הצטרפת אליי. רק כמה טיפות עדיין השתהו על פנייך, וניגבת אותן באכחת כף יד אחת.

חזרנו לרכב. הפעם אני נהגתי. הקשבנו לאחינועם ניני בטייפ, דיברנו על יצירות האמנות, הסלעים התנדפו מהרגליים, הרוח עברה בחלון המכונית ואת הושטת אליה אצבעות בנינוחות. מול היער, מול האגם, אני זוכרת היטב על מה דיברנו, בעיקר על מה שאת דיברת. על זה שרצינו פעם להיות ילדות טבע ואיך החיים לקחו אותנו מהטבע. עכשיו אני מגלה לתדהמתי שאינך רואה בעצמך ילדת טבע, שבעצם היית רוצה לחיות בטבע במקום רחוק, רחוק אולי כמו המקום הזה, בן לומנד במחוז סנטה קרוז, קליפורניה. כי את צריכה ים ואנשים וספרייה ומוזיאון. ואחר־כך דיברנו על כל הבחורים שיצאנו איתם בשנה הזאת, ומה יהיה בסוף. מה יהיה בסוף?

בסוף קרתה התאונה. התנגשתי במשהו בלתי צפוי בכוח רב.

וזה כל מה שאני זוכרת.

גרנג' טיים*

קטע ממחזה

מרים קוץ

(תקציר המחזה: לילה לפני פיקניק משפחתי שנתי מופיע אורי בביתה של האקסית שלו, עדי. השניים נסחפים לחשבון נפש נוקב על היחסים ביניהם, וזה נמשך עד הבוקר, עד הסוף המפתיע.)

אורי: אני מבקש שתסלחי לי.

עדי: על מה? על זה שלא אהבת אותי?

אורי: אני כן אהבתי אותך!

עדי: לא מספיק.

אורי: אז אני מבקש סליחה על זה שלא אהבתי אותך מספיק.

עדי: הכי טוב שלא תדבר. פשוט אל תדבר. אתה יכול להיות כאן בלי לדבר?

(שותקים. ואז עדי מתיישבת ומתארגנת בתנוחת לוטוס)

אורי: מה זה? משהו חדש?

עדי: אמרנו שאתה לא מדבר.

אורי: זה יוגה?

עדי: מדיטציה.

אורי: ממת?

עדי: אתה מפריע לי!

אורי: אבל בשביל מה זה טוב?

עדי: בשביל המחשבות הרעות.

אורי: למה יש לך מחשבות רעות?

עדי: אני לא מאושרת.

אורי: בסדר. אז את כמו כולם. זה בסך הכול נקרא להיות בן אדם.

עדי: לא. זה יותר קשה. אלה מחשבות רעות שמתנגשות זו בזו ומתפוצצות לי במוח כמו תאונה, רעש, דם, סרט אימה...

* גרנג' טיים (בספורט): זמן שנותר בסוף משחק שאין בו כדי להשפיע על התוצאה

אורי: ואַתְּ כָל זֶה אַתְּ מִתְכַנְנֶת לִנְצַח עִם מְדִיטְצִיָּה? מָה אֲנִי אֲגִיד לְךָ. בְּהַצְלָחָה עִם זֶה.

(פאווה ארוכה, עדי במדיטציה)

אורי: אֲנִי יֹכֵל לְהַצִּיעַ לְךָ מִשְׁהוּ יוֹתֵר טוֹב מִמְדִיטְצִיָּה.
עדי: כָּל מָה שִׁישׁ לְךָ לְהַצִּיעַ לִי הוּא לֹא טוֹב, אורי. לֹא טוֹב. אִז תּוֹדָה, אֲנִי אֶשָּׂאֵר עִם הַמְדִיטְצִיָּה.

(ממשיכה בתנוחה, לוקחת מחרוזת תפילה טיבטית)

אורי: אִז אֲנִי מִבִּין שְׂאֵת לֹא רוֹצָה לִרְאוֹת מָה הַבִּאתִי לְךָ?
עדי: אַל תִּפְרִיעַ! אֱלוֹהִים! אַתָּה כִּמוּ יֶלֶד!
אורי: רִמְזָה: זֶה קֶטֶן, עֲגוּלָה...
עדי: לֹא בָא לִי עַל הַמִּשְׁחָק הַזֶּה.
אורי: בָּא לְךָ, בָּא לְךָ. זֶה מִשְׁהוּ שְׂאֵת מְאוּד אוֹהֶבֶת. אוּ שְׁלִפְחוֹת אֶהֱבֵת פְּעַם...
עדי: (פאווה) דִּי, אורי, אַתָּה לֹא אֲמִיתִי.
אורי: דוּקָא אֲנִי אֲמִיתִי.
עדי: הַבִּאת אֶקְסִטְזִי?
אורי: אֲמַרְתִּי לְךָ, אֲנִי אֲמִיתִי.
עדי: לְאִישָׁה בְּגִילִי? בְּאֲמִצֵּעַ הַלֵּילָה?

(אורי מחטט בכיס של המכנסיים שלו)

אורי: יֵאָפֵּי!
עדי: אֲבָל לִפְנֵי הַפִּיקְנִיק? וְאֵיךְ אֲנִי אֶנְהַג מִחֶרֶץ? וְהִילְדִים?
אורי: הִילְדִים? הִילְדִים שְׁקוֹעִים בְּעִצְמָם, תִּאֲמִינִי לִי. אַתְּ יֹכֵלָה לְהַגִּיעַ בְּפִיג'מָה וְהֵם לֹא יִשִּׁמוּ לְבָב, הֵם רַק צְרִיכִים שֶׁהַקִּיצִיּוֹת וְהַשְּׁנִיצִלִים יִהְיוּ בְּאוֹתוֹ הַטֶּעַם, כִּי אִם שֶׁם יִהְיֶה שִׁינוּי אֶחָד הֵכִי קֶטֶן, אַתְּ זֶה הֵם יִקְלְטוּ...
עדי: (בזמן שהוא מדבר עדי קמה מהתנוחה)

עדי: בְּכָל זֹאת נִרְאָה לִי שְׁאֲנִי אוֹתֵר. תּוֹדָה.
אורי: יֵשׁ לְךָ עוֹד תִּירוֹץ חוּץ מִהִילְדִים?
עדי: אֲנִי פוֹחֶדֶת...
אורי: מִמָּה עוֹד נִשְׂאֵר לְךָ לִפְחָד? מָה כִּבֵּר יִקְרָה?
עדי: מָה שְׁקוֹרָה תִּמִּיד אֵיתְךָ. (פאווה). וְעַם זֶה.
אורי: סָקֵס?

עדי: בתחפושת של אהבה מזויפת...
אורי: בחייאת. אל תהרסי את הדבר הטוב היחיד שנשאר. אם את רוצה לחזור לישון – תחזרי. אני לוקח.
עדי: תעשה מה בראש שלך. רק שתדע שאחרי שהלכת הפסקתי עם כל זה. הבנתי שאקסטזי זה התרמית הגדולה של המאה העשרים. והעשרים ואחת. של כל המאות, בעצם.

אורי: אבל פעם אמרת ש...
עדי: אני יודעת מה אמרתי פעם, ואני, ברשותך, לוקחת את זה בחזרה. כל האהבה הזאת והחיבור הזה והלראות את אלוהים הזה? הכול בולשיט. בסוף הכול נגמר. וכשזה נגמר זה כואב אותו הדבר. אין אלוהים ואיפה האהבה. בעצם, זה כואב אפילו יותר. כי לרגע אחד היה לך משהו, ואת יכולה לזכור את זה, זה היה שם, ראיך, נגעך, אבל זה לא היה באמת, זה נמס, הלך, נעלם.

(עדי חוזרת למיטה, מתכסה מעל הראש, אורי בסלון חותך בשיניים חצי כדור)

אורי: עדי.

(עדי מפה והלאה מדברת מתחת לשמיכה)

עדי: מה.

אורי: בואי, נו. חצי־חצי. הם חזקים, זה יספיק לכמה שעות.

עדי: לא. אסור לי. לא. זה יהיה להידרדר. זה יהיה ליפול בחזרה.

אורי: תפסיקי להיות ילדה.

עדי: תפסיק להיות ילדה.

(פאוזה)

אורי: את שומעת. אתמול קראתי משהו יפה.

עדי: אתה? קראת?

אורי: היו לי כמה שעות מתות.

עדי: אז הרגת זמן בקריאה? זה חדש.

אורי: שמעת על לולאת הזמן הסגורה?

(עדי יוצאת מתחת לשמיכה, יוצאת מהמיטה, מתיישבת לצידו על השטיח)

עדי: מה זה? מדע בדיוני?

אורי: לא, לא, זה מדע־מדע. פיזיקאים מהליגה של איינשטיין.

עדי: ומה הם אמרו? שאני צריכה לקחת איתך אקסטזי?

אורי: לא הזכירו אותך ספציפית, אבל אמרו שכל מה שנמצא בתנועה יחזור בסופו של דבר לאותה נקודה בזמן. שוב ושוב. אז את מבינה? אני כבר הייתי פה. ואת כבר בלעת איתי את הכדור הזה. חצי־חצי. ואנחנו כבר סגרנו את הלילה הזה ביחד. כל מה שאנחנו עושים פוגש את מה שעשינו ואת מה שנעשה. הכול כבר קרה. הבנת?

עדי: לא.

אורי: נו, באמת. אל תעשי את עצמך. פה גדול!

(עדי פותחת את הפה. אורי נותן לה כדור, בולעת. האורות מחשיכים ונדלקים לאורות עמומים, הם נשענים על הספה, הוא לשמאלה. מדברים לאט, בקול קצת מסטול)

עדי: אורי.

אורי: מה.

עדי: (מגששת) באיזה צד אתה?

אורי: (נוגע בה) פה.

עדי: תמיד אתה יושב בצד של הלב.

אורי: הלב שלך, את מחליטה.

עדי: כי קודם ראיתי אותך, את החיוך שלך... אתה והחיוך שלך הייתם שם, ליד המרפסת... אבל אחרי שהסתכלתי עוד פעם אתה כבר לא היית שם... וגם החיוך שלך כבר לא היה שם... הוא נעלם...

אורי: (צוחק) שום דבר לא נעלם. אני כאן.

עדי: לא, אתה לא.

אורי: כן, אני כן.

עדי: תיגע בי.

(אורי נוגע בה, בכל הגוף, היא מגיבה ונוגעת בו, זה עדין, רך ואוהב וסקסי)

עדי: כן, זה אתה, לגמרי אתה.

אורי: וזאת את, לגמרי את.

עדי: לא יודעת, לא יודעת, לפעמים אני שואלת את עצמי איפה הבחורה ההיא, איפה עדי, לאן היא נעלמה.

אורי: תשאלי אותי.

עדי: אוקיי... אז אני שואלת אותך. איפה היא?

אורי: (מחבק אותה) ממש פה. שום דבר לא נעלם, לא באמת.

עדי: אולי זאת הבעיה. ששום דבר לא נעלם באמת. מה זה כל העבר הזה?

רק אוסף של גרוטאות. כל המילים, המבטים, הנגיעות, הכול עכשיו גרוטאות, גרוטאות... אתה יודע שכל הרוכלים של האלטע זאכן היום הם ערבים? אני שומעת אותם צועקים מלמטה ברחוב, אלטע זאכן! אלטע זאכן! אבל הם לא מבינים יידיש, נכון? אז הם לא מבינים שְׂמָה שהם בעצם צועקים זה: דברים ישנים! דברים ישנים! ואנחנו? בדיוק כמוהם. צועקים בלי להבין מה אנחנו אומרים, בוכים על כל מיני דברים ישנים שנהפכו לגרוטאות...

אורי: הריח שלך. המקום בצוואר שבו היית מנשקת אותי. הקולות שאַת עושה כשאַת גומרת. השטויות המצחיקות שהיית אומרת.

עדי: אתה אשכרה זוכר את כל זה?

אורי: איך אפשר לשכוח?

עדי: די! אל תגיד את זה. אל תגיד את זה! זה לא יִשְׁנָה כלום. אני עדיין כועסת עליך ואני עדיין לא סובלת אותך ואתה עדיין חתיכת נרקסיסט ואגואיסט מזוין, שאם לרגע משהו מדליק אותו הוא לא עוצר לחשוב ופשוט עושה את זה...

אורי: למה את שותקת? אל תתביישי, תוציאי הכול...

עדי: אבל אתה גם החבר הכי טוב שלי, היחיד שמבין אותי...

אורי: נראה שיש לך חתיכת ניגוד אינטרסים פה...

(שולח יד לכוס מים, הכוס נשברת, רסיסים מתפזרים, אורי מושיט יד, נחתך)

אורי: אַי!

(מוצץ את החתך, עדי נותנת לו נשיקה בחתך)

עדי: הנה, הנה, די. די. עד החתונה זה יעבור.

נעליים

שירז אפיק

קרן לא תכננה שככה זה יקרה אבל דווקא שם, מול ערמת הנעליים באושוויץ, זה ברח לה מהפה. היא הניחה יד על בטנה המתעגלת ואמרה, "זה מדדי."

מיכל צעקה "מה?!" כל כך חזק עד שאחת מחברות הקבוצה שלהן, דווקא זו שנראתה להן הכי אנטישמית בדרך לשם, נעצה בהן מבט נזוף. מיכל הנמיכה מעט את קולה אבל זה רק גרם לזעם לבעבע בתוכו יותר. "מה אמרת?"

קרן בהתה בנעל אוקספורד מהוהה ששכבה ליד הערמה. היה לי זוג דומה פעם, חשבה. משופרא בשינקין. המבט של מיכל חרך אותה מהצד בזמן שהמתינה, וקרן אמרה לבסוף, מטעימה במאמץ כל הברה, "שכבתי עם דדי אצלכם בבית. אני בהיריון." היא מיקדה את מבטה בנעל, שהעקב שלה כבר התחיל להינתק מהגפה והוסיפה, "אבל רק אותך הוא אוהב. הוא אמר לי."

גם אני אוהבת אותך, רצתה להוסיף. אבל שתקה. היא הרגישה כבדה מעייפות ומאשמה.

כשהפנתה סוף סוף את ראשה, מיכל לא הייתה שם. היא נעלמה, ואיתה שאר הקבוצה שלהן, כולל המדריך הפולני הגבוה, אותו כינו "רובוקופ" בינן לבינן. חבורת תיירים חדשה התקרבה והיא פינתה להם מקום. על דש הבגד הם כולם ענדו מדבקה עגולה ועליה משולש ורוד, שתקל עליהם למצוא זה את זה. הקבוצה של קרן ומיכל ענדה מדבקה עם פרח צהוב. קרן שלחה חיוך נבוך ומלמלה התנצלות באוזני הקבוצה בזמן שנדחפה מבעד לפקעת הגופים.

הן היו שתי הישראליות, כנראה גם היהודיות, היחידות בקבוצה. פחות קיטש סנטימנטלי, פחות ציונות עם פטיש לראש, סיכמו ביניהן עוד בארץ. כמו סוכנות סמויות הן ישבו באוטובוס שאסף אותן מהמלון, מתצפתות על הנוסעים האחרים ומחפשות סימנים, אולי של שמחה לאיד? התנהגות לא נאותה? כשרובוקופ שאל בקול המתכתי שלו אם הן תאומות, שתיהן הנהנו. זה היה השקר הישן שלהן; קרן הייתה האחות הגדולה, מבוגרת ממיכל בשנה וחודשיים, אבל הן היו כל כך דומות. הן צילמו את השדות שנפרשו דרך החלון, את היערות הירוקים עד כאב. הן החליפו מבטים כשאחת הנוסעות, ספרדייה כנראה, התחילה לשיר שיר פופ ידוע, וחיכו כשמיכל אמרה בקול נמוך, "חשבתי שלא יהיה פה קיטש סנטימנטלי." אבל אחר כך כל האוטובוס השתתק. דממה אפפה אותו והיא הלכה והסמיכה ככל שהתקרבו ליעד.

קרן הכניסה כעת יד לתיק הצד שלה ומשכה אותה חזרה כשזוכרה שהנייד שלה, זה עם המצלמה היותר טובה, נשאר אצל מיכל, שישבה ליד החלון. שיט. שיט. שייסה. היא הייתה עכשיו מחוץ לאולם הנעליים וסקרה את גרם המדרגות

הריק. חיפשה בקומה מעל, שם עמדה קבוצה עם מדבקות בשחור-אדום והקשיבה למדריכה. היא רצה במדרגות ויצאה מהבניין. שמאלה או ימינה? הלב שלה פעם מהר כשנכנסה לבלוק הבא, ולזה שאחריו. אבני החצץ נגרסו מתחת לרגליה. היא הבינה באיחור שהמדרגות בהן היא יורדת מובילות לתאי הגזים. לרגע חשבה שהיא רואה את מיכל בחלל החשוק, עם ההטיה הכל כך מוכרת של הראש שלה כשהיא מקשיבה למשהו בעניין רב, הגוף הגבעולי שהיה לה לפני כל טיפולי ההפריה. אבל היא מצמצה ומיכל נעלמה, ובמקומה הופיעה תיירת יפנית צעירה. קרן עלתה חזרה במדרגות כשהלב שלה מפרפר על סף התקף חרדה.

ואז התחיל הגשם, ותוך כמה רגעים קרן מצאה את עצמה מבוססת בבוץ בנעליים הלא מתאימות שנעלה למרות האזהרות של מיכל. מיכל, שגם המטרייה הגדולה שלהן נשארה אצלה. מהר. מהר. לתפוס מחסה. מתחת לכרכוב אחד הבלוקים היא צפתה בחבורת התיירים היפניים צועדים בטור ממושמע ובמטריות שחורות תואמות ומתרחקים ממנה עד שהפכו לגוש מטושטש. רק אחרי שנעלמו, עלה בדעתה שיכלה לבקש מאחד מהם להשתמש בנייד שלו. אבל מיכל ממילא לא הייתה עונה לה, ופרטי המדריך היו שמורים אצלה בנייד.

ופתאום היא הייתה שם לבד במחנה. אף קבוצה נוספת לא צצה מתוך הבלוקים. הגשם פסק כמו שהתחיל, והיא התקדמה אל אשנב הקבלה והלמה בו בשתי ידיים פתוחות, הלמה בייאוש, בידיעה שאף אחד לא יפתח לה, עד שהתעייפה.

גם שער הכניסה היה נעול, ואף חפץ שתוכל לטפס עליו לא נראה לעין. צל שחלף באחד ממגדלי השמירה העביר בה צמרמורת, והגשם שחזר, הפעם בצורת זרזיף מעיק, אילץ אותה לקרטע חזרה במעלה השביל ולתפוס מחסה בבלוק הפתוח הראשון שנקרה בדרכה. ריח טחוב קידם את פניה. ריח של עץ רטוב. שלוש קומות של דרגשים. באופן מוזר הרגישה שהיא חוזרת הביתה. היא נזכרה במצעים במלון שלהן בקרקוב, שרק אתמול עיקמה את האף בגללם. סינתטיים מדי למגע, והרי גם ככה כל כך קשה לה לישון. מעניין אם מיכל כבר הגיעה לשם, אם היא יושבת עכשיו בפאב שגילו סמוך למלון, רעננה אחרי מקלחת, אוכלת את הפירווינגיס הטעימים שלהם ושונאת אותה.

המחשבה על הפירווינגיס גרמה לקיבה שלה להתעוות ברעב פתאומי. היא חיטטה בתיק הצד שלה ודלתה מתוכו חטיף אנרגיה עשוי פצפוצי אורז וחמוציות שמיכל דחפה לה בבוקר לפני שיצאו. היא תתאפק, החליטה. חצי תאכל עכשיו, וחצי תשמור להמשך. היא חלצה את הנעליים, נדחסה לדרגש כשהיא תוהה כמה אסירות הצטופפו שם, שלוש, חמש? יכול להיות שסבתא ואחותה שכבו על הדרגש הזה ממש? היא לעולם לא תדע.

את סיפור החתונה של סבתא, לעומת זאת, הכירה בעל פה: איך נישאה לסבא במחנה העקורים, שם קידש אותה בכפית. איך אחד הדברים הראשונים שעשה אחרי שעלו ארצה היה לנסוע לתל אביב ולקנות לה את טבעת הנישואין שהייתה

ראויה לה, בלי התחלה ובלי סוף. ואיזו אהבה הייתה ביניהם כל השנים! אהבה של ניצולים שדבקו זה בזה והיו לבשר אחד. בפעם האלף חשבה, הטבעת הזו הייתה אמורה להתנוסס על האצבע שלי, לא של מיכל. שמיכל תקבל כפית.

בחתונה של מיכל ודדי היא כבר לא הצליחה להתאפק. מייד אחרי החופה היא כמעט פקדה עליה, "תני לי למדוד" ומיכל, אחותה האהובה, היקרה, עדיין סמוקה ומרחפת, הסירה את הטבעת של סבתא מהאצבע המטופחת שלה ונתנה לה אותה. ההרגשה הייתה כל כך טובה. אז ככה זה מרגיש, להיות האחת. אבל כשראתה שמיכל מחכה בחוסר סבלנות וניסתה להוריד את הטבעת, הן גילו שהיא תקועה, ולא משנה כמה סבון נוזלי יצקו עליה בשירותים של גן האירועים, הטבעת מיאנה לרדת. היא נאלצה לישון איתה, ולמחרת בבוקר קמה עם אצבע נפוחה ומדיפה ניחוח לבנדר תעשייתי ונסעה בשפלות רוח לצורף, שהכריז שאין ברירה וחייבים לחתוך.

קולות בקעו כעת מהדרגשים סביבה, חרישיים בהתחלה ובהמשך, בלתי נסבלים. אנחה נמהלה בבכי חנוק. חריקות. בליל של לחישות בשפות שונות. צעקה מרוחקת. היא לא תצליח להירדם ככה. היא התרוממה מעט ושלפה מתוך הארנק שלה את התמונה. היא החליקה את קצותיה שהתקמטו ובחנה אותה באור העמום. סבתא ואחותה ביום הולדתן החמישה עשר, בשמלות תואמות מבד נוקשה עם צווארון מלמלה, ובנעלי עקב זהות עם אבזם גדול. אפשר היה להבחין ביניהן בקלות. אחת יותר יפה; השנייה שרדה.

היא העבירה אצבע עדינה על תווי פניה של האחות, מנסה ללמוד אותם, כשפתאום הרגישה תנועה בבטנה. התינוק בעט. היא מיהרה להוציא את שאריות חטיף האנרגיה מהתיק, מטה את ראשה ושופכת את אחרון הפירורים לפיה, ושוב הסחרור השובב הזה בבטן. חיים. ופתאום ידעה בוודאות: זה בן. הכול סביבה השתתק, הרחשים והאנחות דעכו לכדי דממה מתוקה. היא שכבה על הדרגש בלי תזווה, מאפשרת לילד לקרום עור וגידים. שייקח ממנה מה שהוא צריך. היא דמיינה איך הסרעפת הקטנה שואפת לתוכה את הריח הטחוב של הצריף, עולה ויורדת בתוכה. עד שנרדמה.

הדבר הראשון שראתה כשפקחה עיניים היה המשקפיים. עבי זוגית, בעלי מסגרת שחורה ואופנתית. העיניים שמאחוריהן בחנו אותה בדאגה. היא ראתה לשבריר שנייה את השתקפותה בעדשות ונחרדה. הייתה שם קבוצה שלמה עם מבטים מודאגים, כל אחד מחבריה עונד מדבקה אדומה דמוית מגל. מישוהו הושיט לה כריך גדול עם נקניק והיא זללה אותו בתאוה, מלקקת בלי בושה את הפירורים שנדבקו לאצבעותיה. חברת קבוצה אחרת הסירה של שנח על כתפיה ועטפה בו את קרן. האיש עם המשקפיים עזר לה לרדת מהדרגש ולנעול חזרה את נעליה הלא נוחות, וקרן היססה לרגע ואז התנוודדה דרך הפתח אל אור השמש שמחוץ לצריף, אל השער הפתוח לרווחה.

היא עצרה כשהבחינה בילד שעמד באמצע השביל. על אף השמיים התכולים, הוא היה ספוג עד לשד עצמותיו. אניצי שיער הזדקרו מראשו בכיוונים שונים וסביב רגליו היו כרוכות סחבות שנקשרו בחבל דק. הוא התמקד בשלולית שנקוותה בשולי השביל, ופתאום פשט חיוך על פניו האפורות והוא גלגל ברגלו אבן קטנה אל תוך השלולית, צופה מהופנט באדוות שיצר. "היי!" קראה קרן לעברו, אבל הוא נעלם, רק המעגלים בשלולית עוד המשיכו לרצד. התינוק בעט שוב.

שאלה של שם: המסע לייצוג נשים בשם אגודת הסופרות והסופרים העברים בישראל דורית זילברמן ושלומית אהרוני ליר

"אגודת הסופרים העברים במדינת ישראל" בשמה המקורי, היא עמותה שהוקמה לפני מאה ושתיים שנים, בשנת 1921. מיטב הסופרים עמדו בראשה ונמנו עם חבריה, בהם חיים נחמן ביאליק, שאול טשרניחובסקי, אחד העם, יעקב פייכמן ונחום סוקולוב. כפי שניתן לראות מפתח זה, מספר הסופרות באגודה בראשית דרכה וייצוגן היה מועט. למעשה, אף אחת מהן לא כיהנה בוועד האגודה או בכל תפקיד מטעמה.

הדגש בימים ההם היה על המילה "עברים" – כמקור גאווה על הזכות לדבר ולכתוב בשפה העברית ולחדש אותה. היותה של השפה העברית ממוגדרת, דבר המייצר הדרה של נשים בהיבטים רבים, לא זכה לכלל לתשומת לב: לא ההרכב הגברי של חברי האגודה ובעלי התפקידים בה ובכתב העת מאזנים ולא שמה של האגודה והדרת הנשים המתקיימת בו.

השינויים בהרכב הסופרות באגודה התרחש אט-אט והחל להיות מורגש בשנות השמונים של המאה הקודמת, עת עשרות סופרות החלו להתפרסם ולכבוש לעצמן מקום ככותבות ידועות שם. גם האגודה הפכה מגוונת יותר, כאשר בשנים האחרונות נשים קיבלו תפקידים רבים ואף היוו את רוב רובו של ועד האגודה, המונה על פי תקנון האגודה 13 חברים וחברות נבחרים.

כך גם לגבי כתב העת של האגודה, "מאזנים", שהקים ביאליק בשנת 1929 ובו עד שנת 1996 נבחרו רק יוצרים גברים לתפקיד*. יחד עם זאת, שם האגודה עדיין מיתג אותה כמועדון גברי, תוך הדרה של הסופרות הפועלות בה מייצוג המתקיימת בשם.

תחילת המחאה

את תחילת המחאה ניתן לסמן בספטמבר 2020, עם היבחרה של ד"ר שלומית אהרוני ליר, חוקרת מגדר, משוררת ופעילה לשוויון מגדרי בשפה, לברך בטקס

* רק בשלהי המאה העשרים, בשנת 1996, חל מהפך ונבחרו שתי עורכות: הסופרת ד"ר דורית זילברמן והמשוררת ציפי שחרור. אלא שלאחר קדנציה של שנתיים שוב נבחרה שורה של גברים, ולמעט עורכת אחת, דומיננטיות גברית זאת התקיימה עד שנת 2015, בה התמנתה ד"ר דורית זילברמן ליו"ר מועצת מערכת מאזנים והמגוון נשמר על ידי בחירת עורכים ועורכות אורחים מדי שלושה גיליונות. בשנים האחרונות, הסופרות ד"ר תמר מרין ושירי שביט הן עורכות כתב העת, הנחשב היום שוב בין המובילים בכתבי העת לספרות עברית בישראל. את בחירתן של שתי העורכות, לאחר קדנציה של העורכת האישה מיכל חרותי, ניתן לראות כתיקון לשליטה המתמשכת של הגמוניה גברית בכתב העת לאורך שנים.

קבלת חברים וחברות חדשים ולהודות בשמם על ההצטרפות לאגודה. בדבריה התייחסה ד"ר אהרוני ליר לכוח של השפה להשפיע על המציאות באמצעות נטילת חלק בדיון ושיח ושמה את הדגש על ההיבט החברתי והפוליטי המתקיים באמצעות השפה בהיבטים מגדריים:

הכוח של כל מעשה יצירה, לא כל שכן כזה העולה על הכתב ויוצא לאור כספר, פרוזה או שירה, חורג מההיבט האסתטי – החשוב ללא ספק ביכולת שלו לרגש, להפעים ולהקסים – ונושא גם משמעות חברתית-פוליטית: על מצבם של בני ובנות האדם ועל המבנים החברתיים ויחסי הכוח שהם מבנים. היכולת לכתוב ולפרסם אינה דבר מובן מאליו – גם במדינה דמוקרטית, המסוגלות להביע את עצמך, לספר את סיפורך, היא עבור רבים ובעיקר רבות מסלול ארוך הדורש התגברות על מגוון חסמים. מתוך כך עצם היצירה וקישורה אל הכותב או הכותבת אף הם נושאים משמעות חברתית.

עבור נשים אחד החסמים הוא השפה המדירה נשים מנוכחות, כך גם בשם האגודה הנדרש לשינוי: מ"אגודה הסופרים" ל"אגודת הסופרות והסופרים", כדרך להכליל ולאותת על המגמה השיתופית של האגודה.

לקריאה לשינוי השם ל"אגודת הסופרות והסופרים העברים במדינת ישראל" הצטרפה גם פרופ' רחל אליאור שנכחה באירוע, והדגישה אף היא את חשיבות הדבר.

פנייה רשמית נוספת התקבלה על ידי הסופרת עדנה שמש שפנתה ליו"ר האגודה בבקשה לשנות את שם האגודה. אולם, עדיין, שום שינוי לא נראה באופק.

כדי לקדם את השינוי, בתחילת 2022 חברה אהרוני ליר ליוצרות ויוצרים נוספים וכתבה עצומה מקוונת עם עשרות חתימות ובה קריאה לשינוי שם האגודה באספת החברים של אותה השנה. לבקשה זאת התלווה איור הממחיש את השינוי המבוקש, כאשר המילה "סופרות" התווספה לשם האגודה.

בעצומה הוזכרו מחקרים שהצביעו על האופן בו שימוש בלשון זכר בפנייה מבחנים מוביל לצינונים נמוכים יותר בקרב נשים לצד מחקרים נוספים המדגישים את השפעת השפה על התודעה.

לאחר שנאספו בעצומה 34 חתימות היא נשלחה במייל וזכתה לאוזניים קשובות. יו"ר האגודה עו"ד צביקה ניר וממלאת מקומו, ד"ר דורית זילברמן, הנחו את המבקשות להגיש הצעה רשמית לאספה הכללית של שנת 2022.

המאבק לשינוי השם

בניגוד למקומות אחרים, כגון המאבק לשינוי שם ועדת הכנסת לזכויות הילד לוועדה לזכויות הילדה והילד, הבקשה נפלה על האוונזיים הקשובות של יו"ר האגודה וממלאת מקומו. אולם, מרגע העלאת הרעיון כסעיף לדיון באספה הכללית – החל המאבק כנגדו, שנוהל על ידי חברים שונים, שמצאו את הרעיון בעייתי. אימיילים נשלחו לכלל החברים ובהם גינוי של הרעיון ופוסטים שונים עלו בפייסבוק. חוות דעת משפטיות הושגו נגד הרעיון ופורסמו בנפרד לכל חבר וחברה באגודה. המתנגדים לא נחו ועמלו ככל שיכלו כדי לעשות נפשות להצבעה נגד השינוי.

לנוכח התנגדות זאת, וההבנה שיש התארגנות להפיל את היוזמה, ב־25 באוגוסט הוציאה ד"ר שלומית אהרוני ליר מייל בשיתוף עדנה שמש וחברות נוספות ובו בקשה לחברות להגיע לישיבה ולהצביע בעד השינוי:

נשים יקרות,

להלן בקשה דחופה וחשובה לתשומת ליבכן.

ביום רביעי, [...] תתקיים האספה הכללית השנתית של אגודת הסופרים שבמסגרתה תתקיים הצבעה חשובה הנוגעת למוכנות לשנות את שם אגודת הסופרים משם מדיר מגדרית לשם מכליל מגדרית: אגודת הסופרות והסופרים בישראל.

הבקשה לשינוי השם נובעת מתוך תפיסה המכירה בכוחה של השפה להשפיע על התודעה, לשנות את תפיסת המציאות ולקדם שוויון מגדרי נדרש ומשמעותי.

אנו פונות אליכן להגיע למפגש ולהצביע למען שינוי חשוב זה – המעורר התנגדות בקרב גורמים שמרניים היוצאים נגד הבקשה בשלל קולות לגלגניים שאין זה המקום לפרט אותם.

כוחן של נשים לכתוב, ליצור, להשפיע על העולם סביבן צריך להשתקף גם בשם האגודה.

מצפות לראות אתכן לוקחות חלק ומייצרות שינוי היסטורי כה חשוב!

לצד תגובות שעודדו את השינוי המתבקש, חלק מההדים למייל זה לא היו חיוביים בלשון המעטה. כך למשל כתבה רירי סילביה מנור:

כסופרת באגודת הסופרים (גם נשים גם גברים) אני חשה אי נוחות שיפנו אליי כאישה יקרה. אני מרגישה יצור אנוש קודם כול והעובדה שאני אישה ולא גבר היא עובדה ברורה מעצמה. אני מתייחסת לאדם שמולי לפי תכונותיו ומרגישה ביחד עם כל בעלי סולם ערכים דומה לשלי ולא לפי מינו. ישנן נשים שאין לי במשותף איתן דבר, למשל.

דעתי היא שרק חינוך נכון יכול לתקן כיצד גברים מסוימים מתייחסים לאישה, ושלא מונעים שום הפליה ולא מוסיפים חשיבות לעצמנו כנשים דרך שינוי שמות של אגודה.

אדגים מתחום הרפואה:

איגוד רופאות הבריאות ורופאים הבריאות, למשל?

איגוד רופאות השיניים ורופאי השיניים.

איגוד רופאים עצמאיים למשל יהפוך לאיגוד הרופאות והרופאים – ושימו לב – עצמאיים, כי לא אומרים במקרה כזה עצמאיות ועצמאיים.

מעולם לא אמרו עליי שאני שמרנית אך נדמה לי שהשוויון של נשים לא יבוא מדברים חיצוניים ושטחיים אלא מחינוך מבית הספר ומבית, ומהעובדה שהנשים בעלות SELF ASSESSMENT ומקצוענות ידעו להפגין את נוכחותן בשטח.

נוסף על כך, יצא מייל מפרופ' דורון מנשה, המתמחה במשפט, בצירוף יושבי ראש האגודה בעבר, האחזים הרצל חקק ובלפור חקק, שפנו ב־31 באוגוסט ליועצת המשפטית של האגודה עם העתק לרשם העמותות: "אגודת הסופרים העברים צריכה, לטעמנו, להוציא הודעה לחברים שהדיון בהחלפת השם לא יתקיים", כתבו במייל וצירפו את המסמך הכולל את הדברים הבאים:

הפעולה של יו"ר אגודת הסופרים והוועד המנהל אותה – אף שאנו מניחים, שנעשתה בתום לב ולמטרה טובה – אינה לגיטימית ומהווה פגיעה בעיקרון ההכרעה הרובנית [...].

ניסוח בלשון בזכר בשפה העברית אינו מקרה מובהק של אפליה, היות וקיים כלל לשוני בשפה העברית שהסתמיות (גנריות) של המין הדקדוקי הוא בצורת זכר. כלומר המשמעות הסמנטית של "סופרים"

כוללת גם "סופרות". מכאן שעל פי תכונות השפה העברית אין כאן הדרה של סופרות.

כך למשל האופציה - "אגודת הסופרות והסופרים העברים בישראל" - שנכללה בבחירה המקרית שנשלחה לחברים כתכתוב מגבוה. שימו לב לניסוח הזה: אופציה זו ממילא מקבלת כמובן מאליו, ש"העברים" כולל "העבריות" - ואם כך, ממילא שגם המילה "סופרים" כוללת "סופרות".

בדיקה קלה מגלה, שרוב ארגוני העובדים משתמשים בלשון זכר ולא קמים לשנות ולעוות את שם האגודה - ארגוני הרופאים, המהנדסים, המורים, המתרגמים וכו' - בשום מקום לא תמצאו שיאמרו - הרופאים והרופאות, המהנדסים והמהנדסות וכך הלאה.

הטענה לפיה אין להסתמך בעברית על הצורה הזכרית כצורה הגנרית היא חלק מגישת התקינות הפוליטית Political correctness) והיא מבוססת על השערת ספיר-וורף כי קיים יחס ישיר בין הקטגוריות הלשוניות של השפה בה אדם מדבר לאופן שבו אותו אדם מבין את העולם ומתנהג בו. אולם, היפותזת ספיר-וורף שנויה במחלוקת, ויש בלשנים הסבורים כי היא מופרכת. לביקורת חריפה על וורף: גיא דויטשר, "בראי השפה, כיצד המילים צובעות את עולמנו", הוצאת "חרגול" 2011. דויטשר ייחד פרק לביקורת ההיפותזה בשם "הבלוף של וורף".

בכל מקרה הטענות שהשפה הזכרית כביכול מקפחת פסיכולוגית וסמלית נשים הן שנויות במחלוקת, בספרות נמתחה עליהן ביקורת ויש גם טענות נגד כך שמדובר במחלוקת סבירה. זו מחלוקת שבני אדם סבירים יכולים להיות חלוקים עליה ולכן ראוי להעמידה להכרעת הרוב. אין מדובר במקרה מובהק של פגיעה בזכויות היסוד של האדם.

נוסף על כך, יש משקל לטיעוני נגד כמו מסורת של כמאה שנים של שם האגודה. לא ראוי ששם שמלווה אותנו כמאה שנים ישונה מבלי להעמיד זאת אפילו להצבעה. חשבו על החלטה חד צדדית לשנות את שם העיר תל אביב. שם של אגודה, שעמד על מכונו כמאה שנים, אינו עניין להקל בו ראש - ולכן אין לשנותו ללא הצבעה של כלל חברי האגודה - כו ל מ. מן הדין שתיערך הצבעה אנונימית, חשאית, בפיקוח של גורם חיצוני כמו משרד התרבות או נציג של רשם העמותות. זה מתחייב כי מדובר בהחלטה היסטורית -

השם של האגודה כה ותיק, יש כאן משקל למסורת! [...]

קיבלתי היום את ההזמנה לאספה השנתית של אגודת הסופרות והסופרים העבריים והעבריות במדינת ישראל ודבר ראשון שעשיתי היה להסתכל על התאריך.

לתדהמתי הרבה ראיתי שכתוב 15 באוגוסט 2022. שפשפתי את עיניי שוב ושוב ולא טעיתי. זה היה 15 באוגוסט ולא אחד באפריל.

שאלה: האומנם האגודה שלנו נפלה על הראש? האומנם היא החליטה שיש לסרב את השפה העברית במילים מיותרות שרק גורמות לבלבול ראש?

ואם אכן כך, למה שרק אגודת הסופרות והסופרים תהיה נושאת את דגל טמטום השפה? למה לפגוע בכבוד ההמנון הלאומי שלנו וכשאנו עומדים דום ושרים אותו, למה לא נשיר נפש יהודי ויהודייה הומייה? למה לקפח את היהודיות?

ולמה לא לתקן את אלתרמן בשירו על מגש הכסף, למה לא לסיים אותו ב" אנחנו מגש הכסף אשר לך ניתנה מדינת היהודיות והיהודים?"

בהזדמנות זאת כדאי אולי גם לתקן את מגילת העצמאות כי בן-גוריון בטח יבין שהוא טעה והיה צריך לכתוב שבארץ ישראל קמה מדינת היהודים והיהודיות ולא רק היהודים.

וכשהילדים שלנו יגדלו למה לשלוח אותם לגן ילדים ולא לגן ילדות וילדים? וכשהם ילכו לבית הספר ויפריעו בשיעור, למה שהמורה לא תצעק עליהם ותגיד "לכו לחדר המורות והמורים!"

ולמה שיהיו לנו רק בתי חולים? ומה עם החולות? מהיום ואילך יש לכתוב על השלטים: בית חולות וחולים, בית משוגעות ומשוגעים. בית זונות וזונים. לא. זונות לא. שיהיה רק בית זונים. שהפמיניסטיות ושרת התחבורה תוכלנה להגיד שהן נותנות את הכבוד גם לגברים.

בקיצור, צביקה, אנא אל תנסו לשנות את סדרי העולם שלא לצורך, ואם סופרות האגודה ירימו קול זעקה וקריאה למרד, אני נכנע מראש ומעדיף שיקראו לנו אגודת הסופרות – ובלבד שלא תקום ותתחולל בינינו מלחמת אחים ואחיות.

בהצלחה באספה!

פו'צ'ו

כך החל מאבק רווי יצרים וחילופי דברים שהתנהלו במיילים פומביים ואף בתקשורת, שם כונתה היוזמה על ידי מתנגדיה במונחים כגון "טמטום", "טיפשות", "איוולת" וכדומה. בסופו של דבר התקיימה האספה בתאריך ה־31 באוגוסט 2022 ואליה הגיעו נציגות ונציגי שני הצדדים.

מהלך הישיבה

את הישיבה ניהלה ד"ר דורית זילברמן והיא הזמינה את המתנגדים והמצדדות לעלות לבמה ולהציג את טיעוניהם.

האחים חקק הציגו את הטענות שהעלו במכתבם וכך גם רירי סילבי מנור. קריאות נגד נוספות נשמעו מהקהל. בתגובה עלתה עדנה שמש והציגה את הנגד לצד בעד:

יש קולות רבים, רבים מאוד, בעד השינוי. אך יש גם קולות המתנגדים לו. למיטב הבנתי ההתנגדות נובעת משני טעמים – השם היסטורי (בין השאר חתומים עליו חיים נחמן ביאליק ושאלו שרניחובסקי) והשינוי יסרב לכאורה את השפה.

ההיאחזות בשם ה"היסטוריה" מבקשת לייחס ערך מוסף לעבר. אבל ראייה היסטורית אין פירושה לקדש את העבר. הפילוסופית והסופרת הנודעת סימון דה בובואר אמרה, בין השאר, משפט אחד פשוט ואלמותי: "איננו נולדות נשים, אנחנו נעשות נשים". מרגע שהדבר נאמר, השתחררה התודעה האנושית מתפיסה ה"היסטורית", אם תרצו, לגבי תפקידיהן, התנהלותן ואורח חייהן של נשים ומה שנתבע מהן בתקופתה של דה בובואר. באמצעות שש מילים משנות תפיסת־עולם, נשים למדו להכיר באמיתות חדשות. המציאות לא השתנתה בן רגע אבל נקודת המבט עליה השתנתה לבלי שוב: לא נולדנו לדדות על נעלי עקב, לא הכרחי שנהיה יפות, טיפוח בית כשלעצמו אינו אידיאל, והשאר היסטוריה – יש בינינו מדעניות, טייסות חלל, שופטות, מהנדסות ואנחנו, כאן, סופרות שעדיין נאבקות על נוכחותנו בשם אגודת סופרים. האין זה אבסורד? [...]

פני התקופה הם כפני הדור. לא מן הנמנע שאילו ביאליק היה חי כיום, הוא היה מרים את ידו ללא היסוס בעד השינוי.

בהמשך טענה שמש את טיעוניה בעד השינוי:

אנחנו הנשים אולי מוכלות בלשון זכר מבחינה לשונית־טכנית – אבל הלכה למעשה אנו נעדרות ממנה באופן שאינו הולם עוד את

המציאות. כדאי שנחשוב – למה ועל מה תוספת המילה "והסופרות" נתפסת ככה מאיימת? האגודה שלנו כבר בת מאה, ועדיין שמה אינו מכיל את מחצית אוכלוסייתה? וחשוב לי להדגיש שהשינוי המוצע כלל אינו נתפס בעיני כמהלך רדיקלי. ההיסטוריה הפמיניסטית מלאה נשים נועזות שכבר שכבו בשבילנו על הגדר בנושאים אקוטיים יותר. המהלך המוצע צריך להיתפס כטבעי לגמרי והעובדה שאין הוא כזה, מעידה עד כמה יש הכרח בשינוי.

הפנייה שלי הערב בעד השינוי היא אל הנשים ואל הגברים כאחד – גם אתם, הגברים שבינינו, צריכים להיות סוכני שינוי. זכרו, שינוי שם האגודה ל"אגודת הסופרות והסופרים העברים בישראל" איננו קוסמטיקה לשונית. זהו אקט סמלי, רב כוח.

את הקריאות בעד חתמה ד"ר שלומית אהרוני ליר שדיברה על הזמנים המשתנים וחשיבות ההכללה כעיקרון המקדם שוויון מגדרי נחוץ וחשוב ברוח הזמן.

אהרוני ליר ציינה כי על אף הלעג, השינוי כבר בפתח ובעתיד נראה התייחסויות לשני המינים כגון "חדר המורות והמורים" או "אגודת הרופאות והרופאים" והן יתפכו לדבר מקובל ושכיח. לדבריה, ציון שני המינים מחדד את השיתוף ומכליל באגודה את הסופרות לצד הסופרים. בדבריה, התייחסה גם לסיוורים מודרכים המתקיימים באגודה לילדות ולילדים:

ילדות קטנות השומעות על אגודת הסופרות והסופרים יכולות ביתר קלות לסמן לעצמן אופק עתידי של עיסוק בכתיבה. עצם ההנכחה המתקיימת בשפה יכולה לסמן בהכרה שלהן את ההבנה שגם הן נכללות ושגם הן יכולות.

אומנם, כל שפה היא עולם שלם, האוצר בחובו תרבות, מקום והווי חברתי המתקיים לאורך דורות. אולם, כפי שעולה ממחקר שבחן את מרבית השפות בעולם, ככל שהשפה ממוגדרת, כך החברה פחות שוויונית מבחינה מגדרית, דבר המתבטא במיעוט נשים בשוק העבודה, בייצוג בתפקידי מפתח ובממשל וכדומה. זאת, בשל ההשפעה המובנית של המחשבה על דפוסי המחשבה ועל תפיסת המציאות שלנו כבני וננות אנוש.

בכוחנו לשנות את אופן השימוש בשפה ובכך גם לשנות את המציאות ולהפוך אותה לשוויונית יותר, כזאת שמאפשרת לילדות, נערות ונשים לתפוס את מקומן בעולם באופן שוויוני יותר.

תיקון שם האגודה הוא הכרח וחוב לסופרות, למשוררות ולהוגות

הפועלות במסגרתה. באמצעות שינוי משמעותי זה, בכוחנו לסמן את האגודה כפורצת דרך ומקדימה את זמנה. באופן זה, ניתן לקדם שינוי משמעותי חשוב במסע לשוויון מגדרי בישראל.

ד"ר אהרוני ליר הדגישה את ההודמנות לשינוי משמעותי והיסטורי המקדם את האגודה והנפשות הפועלות בה והציעה להשתתף בשינוי החברתי העומד בפתח ולהצביע בעד שינוי השם.

הצבעה דרמטית

בסיום הדברים ההצבעה חולקה לשניים: בחלק הראשון והדרמטי הצביעו הנוכחים והנוכחות על השאלה אם יש לשנות את שם האגודה. לאחר שהתקבלה ההחלטה ברוב קולות פרשו רבים מהמתנגדים כאות מחאה. בהמשך, נשאלה השאלה לאיזו מבין החלופות רצוי לשנות את השם, שכן חוק העמותות מחייב להציע שלוש חלופות.

תוצאות ההצבעה היו ברורות: בעד הצביעו 17 חברים וחברות, נגד הצביעו 11, ואחד נמנע.

שם האגודה שונה ברשומות, בחותמות, בניירת הראשית, ובאה לציון גואלת.

ועדיין, המאבק להכללת נשים בשפה נמשך. על פי דעת מומחים ומומחיות יידרשו 153 שנים כדי להגיע לשוויון מגדרי מלא בישראל. ניתן לומר כי בתולדות ימי ישראל, שינוי שם אגודת הסופרים העברים בישראל ל"אגודת הסופרות והסופרים העברים בישראל" אינו מובן מאליו. זהו הישג מגדרי חשוב, המסמן למקומות נוספים כי אפשר וצריך להכליל נשים בשפה, על אף ולמרות ההתנגדות. אנחנו שמחות וגאות שהיינו חלק ממסע זה ומוצאות חשיבות בהעלאת התהליך על הכתב, כדרך לנשים נוספות לפעול ולקדם מציאות הרואה ומעניקה להן מקום גם בשפה הכתובה. שינוי הוא תוצר של פעולה ושל רוח אמונה. אנו מקוות שנוכל להמשיך ולהשפיע בכל הקשור להשמעת קולותיהן של סופרות ויוצרות בתוך ומחוץ למסגרות הקיימות.

משתתפי הגיליון

ד"ר שלומית אהרוני ליר, משוררת, מסאית, מרצה וחוקרת מגדר ותקשורת. עמיתת מחקר באוניברסיטת בר-אילן ומרצה במכללת אחווה. מחקריה שהתפרסמו בכתבי עת בינלאומיים מובילים וכתביה הספרותיים זיכו אותה במענקים ובאותות הצטיינות. בין שבעת הספרים שכתבה וערכה: "עקבות האור על העדשה, מגדר, גיל וזמן בקולנוע" ("רסלינג", 2023), "לפרוש כנף" ("עיתון77", 2021) והגדה פמיניסטית ("פרדס", 2020).

נדיה אייזנר חורש, מתרגמת ועורכת תוכן, חוקרת ספרות עברית באוניברסיטת בן-גוריון. מתגוררת בירושלים עם בת זוג וילדים. פרסמה שירה ופרוזה בכתבי העת "הו!", "המוסך" ו"מאזנים". ספר השירה הראשון שלה "טובה דיה" יצא ב-2023 בהוצאת "הקיבוץ המאוחד".

שירז אפיק היא עורכת סיפורי חיים, ומחברת הרומנים "לנקות את יפו" ("מטר", 2014), "בשורות טובות" ("מטר", 2017), "אבקועים" ("פרדס", 2019) ו"מתחת לעור" ("עברית", 2021). סיפורים קצרים פרי עטה התפרסמו במגוון כתבי עת, בהם "מאזנים", "צריף" ו"המוסך".

גיתית דהן, ילידת רחובות, 1986. גרה בתל אביב עם זוגתה, טניה, והחתולות לילו וסטיצ'. מנהלת מחלקה בחברת תרגום רפואי, ומשוררת. ספר שירה הראשון "סדק יהלום" (2022) ראה אור בהוצאת "הקיבוץ המאוחד" בסדרת "ריתמוס".

אלי הירש, משורר, מתרגם, עורך ומבקר. כותב הטור "קורא שירה" ב"ידיעות אחרונות". ערך מאות ספרי שירה ופרוזה. פרסם חמישה ספרים: "רעש" ("עכשיו", 1986), "טיול בשלושה" ("הקיבוץ המאוחד", 1997), "מוזיקה חדשה" ("חרגול", 2008), "גני תל אביב התלויים" ("הקיבוץ המאוחד", 2013), "שברים ורעש" ("קשב לשירה", 2016). ספרו השישי, "משהו מעבר לאושר", יראה אור בקרוב.

ד"ר חנה הרציג היא חוקרת, מבקרת ומתרגמת ספרות. מפרסומיה בשנים האחרונות: קובץ השירים "כל הערים הרחוקות" ("קשב לשירה"), תרגום מפולנית לשירתו של המשורר יאצק דנל; הספר האוטוביוגרפי "תמונות מחפשות כותרת" ("עם עובד", מהדורה שנייה); ספר הילדים "הפילוסוף הקטן" ("עולם חדש"), שזכה בפרס דבורה עומר.

דורית זילברמן הוציאה לאור מעל 20 רומנים וסיפורים קצרים וזכתה בפרסים ולשבחי הביקורת. ספריה תורגמו לשמונה שפות. ספרה הקודם "בלחש" מעובד בימים אלה לתסריט בהוליווד. הרומן החדש שלה הוא ממואר.

עמרי חורש (42) הוא סופר ואיש תרבות, בעל תואר ראשון מהחוג ללימודי תרבות ממכללת ספיר ותואר שני בלימודי השואה מאוניברסיטת חיפה. מאמרים, שירים וסיפורים קצרים פרי עטו פורסמו בממות ספרותיות שונות. הוציא לאור שלושה

רומנים ונובלות: "החלון והמדרגות" ("ידיעות ספרים", 2019), "ילד" ("תשע נשמות", 2022), "איברים פנימיים" ("פרדס", 2023). מתגורר בתל אביב.

ברוך יעקבי, "מושלך", ספר ביכוריו בפרוזה, יצא לאור לאחרונה ("פרדס") בעריכת מעין איתן. ספרו "לומדים לשחק" יצא לאור ב-2019 ("רסלינג"). סיפורים קצרים פרי עטו פורסמו בכתבי העת "המוסך", "פרויקט הסיפור הקצר" ו"עיתון 77". ניהל במשך שני עשורים את בית הספר הניסויי עין הים. בן 58, אב ליובל, איילת וגילי. גר בחיפה עם בן זוגו אסף והכלבה בלה.

אמילי מואטי, אמא של אדל ואנה. סגנית יו"ר הכנסת וחברה בוועדת החוץ והביטחון בכנסת ה-24. כלת פרס שרת התרבות לספרי ביכורים על ספרה "סימנים כחולים". מורה בבית ספר יסודי. ספרה "ארץ הגברים" צפוי לראות אור בשבוע הספר 2024. נולדה בנתניה, חיה בתל אביב עם בן זוגה דני שק ובנותיה.

ד"ר יעל משעלי היא כותבת, חוקרת, פרפורמטית ופעילה פמיניסטית. מרצה למגדר באוניברסיטת תל אביב ובאוניברסיטת בן-גוריון בנגב. ידועה בעיקר בשל שימושה בנרטיב האישי ככלי פוליטי ובכתיבה על קוויריות מפרספקטיבה פמיניסטית ומזרחית. ספר שמאגד שירה ומסות שלה בשם "אז מי הגבר ומי האישה?" ראה אור בשנה שעברה בהוצאת "רסלינג".

איה סומך היא בימאית. ממקימי כתב העת "משיב הרוח". למדה תואר משולב בספרות עברית ומשפטים באוניברסיטה העברית. סרטה הקצר "שאלות של פועל מת" זכה בפרס בפסטיבל קאן, וסרטיה "אווה עוזבת" ו"מתחת לשטיח" זכו בפרסים בינלאומיים. שני ספרי שירה פרי עטה, "מקרים סוציאליים" ו"על התרבות" עומדים לראות אור בהוצאת "טנג'יר".

ענת עינהר, מחברת הספרים "טורפים של קיץ", "תמונות עירום", "פיל מתרחק" ו"אף יהודי", זוכי פרס ספיר ביכורים, פרס ראש הממשלה ופרס וינר. מנחת סלון כתיבה ומתרגמת מאנגלית לפרקים. גרה בתל אביב.

דנה ג. פלג היא סופרת, משוררת ומתרגמת. קובץ סיפוריה "תאנים אהובתי" ("שופרא", 2000, "סיאל", 2013) היה אחד הספרים העבריים הראשונים שעסקו בנשים להט"ביות. קובץ סיפוריה השני, "אשתתי" ("סיאל", 2015) היווה המשך לראשון. פלג זכתה בעיטור אנדרסן 2018 על תרגומה ל"אנה ואיש הסנונית" מאת גבריאל סביט. היא מתגוררת בקליפורניה.

רות פוירשטיין (1994) היא משוררת, מוזיקאית, אמנית רבת-תחומית ומתרגמת. בוגרת תואר ראשון בספרות ובתוכנית הרבת-תחומית במדעי הרוח באוניברסיטת תל אביב בהצטיינות יתרה. בימים אלו לומדת לתואר שני, ועובדת על תרגום "ספר השעות" לריינר מריה רילקה. ספר הביכורים שלה "ספר שכחה וגאולה" עתיד לראות אור בהוצאת "בלימה" בעריכת טל ניצן.

יונתן פיין הוא סופר ומתרגם ספרות איטלקית, זוכה פרסי שרת התרבות ליצירות ביכורים, מלגת פרדס מטעם הספרייה הלאומית ופרס הרי הרשון לכתיבה, וכן פרס היצירה לתרגום ספרותי.

ריטה קוגן נולדה בסנט פטרבורג ב-1976. עלתה ארצה ב-1990. גרה בתל אביב. הוציאה לאור שלושה ספרי שירה: "רישיון לשגיאות כתיב" ("אלרום", 2015), "סוס בחצאית" ("עיתון 77", סדרת "אש קטנה 77", 2018), "מחלת יבשה" ("עיתון 77", 2022), ארבעה ספרי תרגום מן הקלאסיקה הרוסית בהוצאת "קדימה" וספר פרוזה "ארץ-סלע" בעריכת יגאל שורץ ("כנרת, זמורה, דביר", סדרת "רוח צד", 2021).

מרים קוץ, סופרת, עורכת, מחזאית. פרסמה עד כה שני רומנים בפרוזה: "על רקע רומנטי" ("ידיעות ספרים", 2012) ו"בייבי בלוז" ("ידיעות ספרים", 2021). שניהם היו לרבי-מכר. ספרה "בייבי בלוז" היה מועמד לפרס ספיר ברשימה הארוכה. המחזה שכתבה, "בבושקות", עלה בפסטיבל קריאות של "הקאמרי", 2018. בשנים 1986-2016 הייתה עורכת ועיתונאית בכירה בעיתון "ידיעות אחרונות", פרסמה טורים, ביקורות תרבות ומאמרי דעה.

רד קופיץ, ילידת 1969, ירושלים. מורה לפסנתר במקצועה וכותבת סיפורים קצרים. מתגוררת כיום בתל אביב, בוגרת תואר שני בחוג לספרות באוניברסיטת תל אביב. סיפור נוסף שלה התפרסם בגיליון אוגוסט 2022 של כתב העת "מאזנים".

כרמית רוזן, סופרת ומשוררת חיפאית, ביבליותרפיסטית. סיפורה "חזירי בר" זכה בפרס ראשון בתחרות הסיפור הקצר של עיתון "הארץ". שירתה זכתה בפרס חיפה. יצירתה עוסקת ביחסי כוח מגדריים ופוליטיים במרחב ובמערכות יחסים. עורכת בימים אלה ביכורי פרוזה לצד ספר שירה. לצד עבודתה הטיפולית, היא מלמדת במחלקה לספרות, לשון ואמנויות באוניברסיטה הפתוחה.

רינת שניידובר (מקסיקו סיטי, 1978) היא סופרת, מתרגמת ואמנית חזותית שעבודותיה הוצגו בארץ וברחבי העולם. בשנים 2014-2019 הייתה הצלמת של המכון לרפואה משפטית. חובבת מכות, ויסקי וסיגריות אבל גם יוגה ומדיטציה; מתנדבת ותיקה ב"לשובע", בית התמחוי הכי שווה בעיר; נשואה לגרושתה לעתיד וחברתה הטובה ביותר, רויטל, ואמא לכלב ששי. גרה ותגור לעד בתל אביב.

אגודת הסופרות והסופרים העברים בישראל מברכת את חבריה

המשורר יוסף עוזר על זכייתו בפרס אורי צבי גרינברג לשירה,
שהוענק השנה לראשונה, על ספרו "הסחה לאדום"

והמשורר פרופ' דורון מנשה על זכייתו בפרס אח"י בתחום השירה מטעם האגודה
לעידוד המחקר, הספרות והאמנות מיסודם של יוצאי עיראק בישראל